Mededelingen

Mededelingen

Mededelingen

De **voorzitter**:
Ik deel aan de Kamer mee dat er geen afmeldingen zijn.

Deze mededeling wordt voor kennisgeving aangenomen.

Begroting Asiel en Migratie 2027

Begroting Asiel en Migratie 2027

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van Asiel en Migratie (XX) voor het jaar 2027 (37020-XX).**

De **voorzitter**:
Ik heet de minister van Asiel en Migratie, wiens stoel nog warm is van gisteravond, denk ik, van harte welkom voor de begrotingsbehandeling van Asiel en Migratie. Dit is wetgeving. We gaan het aantal interrupties dus niet maximeren, maar ik geef de Kamer wel mee dat er vandaag nog drie andere debatten gepland staan, waaronder een andere begroting, dus ik vraag u wel om de interrupties kort en bondig te houden.

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**:
Ik wil graag beginnen met de eerste spreker van de zijde van de Kamer. Dat is mevrouw Westerveld. Zij spreekt namens de fractie van PRO.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Dank, voorzitter. Ik hoop dat iedereen een beetje geslapen heeft. En dat geldt natuurlijk helemaal voor de minister, die hier gisteravond laat nog zat en volgens mij ook best een heftig weekend achter de rug heeft.

Voorzitter. Afgelopen weekend begon ik aan het boek Oorlog overleef je nooit alleen, van Marjolein Visser. Zij gaf in 2024 een schrijfworkshop in Ter Apel. Wat ze daar zag, heeft haar zo aangegrepen dat ze er regelmatig terugkwam en het leven in die asielopvang van dichtbij meemaakte. In het eerste hoofdstuk beschrijft ze een gesprek met een buurvrouw die zich in negatieve zin uitlaat over wat zij "gelukzoekers" noemt. Marjolein schrijft daarover: "Terwijl zij praat, schieten de verhalen uit Ter Apel door mijn hoofd. Dat van Femya, die voor haar ogen kinderen levend zag verbranden. Het verhaal van de baby's die voor de ogen van Mahmoud door smokkelaars overboord werden gegooid. Over de handen die bij Lyam naar binnen drongen tijdens een nacht in de cel." Dan vraagt Marjolein Visser zich af: moet ik die verhalen wel vertellen?

Voorzitter. Ik begrijp die worsteling, maar het is ook precies waarom ik mijn bijdrage hier wel mee begin. Deze verhalen laten zien over wie het gaat, over wie ook dit debat gaat: het gaat over mensen die soms vreselijke dingen hebben meegemaakt. Als ik dan soms de ook

harteloze woorden hoor in het politieke debat, dan voel ik nogmaals de behoefte om te benadrukken dat PRO staat voor solidariteit, voor medemenselijkheid en voor eerlijk beleid, en dat mensen die veilig terug kunnen snel duidelijkheid krijgen over hun procedure en dat mensen die bescherming nodig hebben zo snel mogelijk gaan bijdragen aan onze samenleving.

Voorzitter. Daarin staan we niet alleen; de meeste mensen in Nederland vinden dat mensen die vluchten voor oorlog en geweld, hier welkom zijn. Maar ik zie natuurlijk ook dat de meeste aandacht gaat naar rellen en naar intimidatie, soms van anti-azc-protesten. Ook daar ligt een grote verantwoordelijkheid voor ons parlement, om geweld af te keuren en om naast onze bestuurders, raadsleden en vrijwilligers te staan, de mensen in de uitvoering die zich inzetten voor een samenleving waarin we naar elkaar omkijken.

Voorzitter. Laat het maar meteen duidelijk zijn: dat de asielketen is vastgelopen, komt niet door vluchtelingen; die onrust komt door slecht beleid. Want terwijl het aantal mensen dat in Nederland asiel aanvraagt, licht aan het dalen is, zijn er opvanglocaties afgebouwd, is er bezuinigd op COA en IND en zitten gemeenten in onzekerheid. De gevolgen zien we in beleid, maar die zien we ook in de harde cijfers. Waar de gemiddelde wachttijd in 2022 nog 31 weken was, liep die dit jaar al op tot 127 weken. En waar in 2021 18.000 mensen aan het wachten waren op een beslissing van de IND, zijn dit er nu 48.000. Meer dan 25.000 mensen wachten al langer dan 15 maanden in onzekerheid.

Voorzitter. Voor wie vindt dat er te veel geld gaat naar asiel: zo veel mensen laten wachten terwijl ze niet mogen werken, dat is pas duur. Mensen slepen van plek naar plek, dat is pas duur. En noodopvang, dat is pas duur. Niet voor niets kreeg minister Faber een tik op de vinger van de Rekenkamer, die becijferde dat er een miljard over de balk werd gesmeten voor die dure noodopvang.

Voorzitter. Wij zien in deze begroting eindelijk het begin van een stabiele financiering, die kan zorgen voor rust in de asielketen. We zien ook de inspanningen van deze minister om die Spreidingswet uit te voeren. Tegelijkertijd zien we een nieuwe bron van onrust, namelijk de enorm lange wachttijden voor mensen die voor de invoering van het Migratiepact op 12 juni een asielaanvraag hebben gedaan. Die voortdurende onzekerheid zorgt weer voor nieuwe onrust. Vindt de minister het eerlijk om deze mensen weer onderaan de wachtlijst te plaatsen? Is het mogelijk om gezinnen en kinderen die voor 12 juni een aanvraag hebben gedaan, eerder te behandelen? Dan heb ik het met name over kinderen die in de crisisnoodopvang zitten. Ik vertel meteen waarom dat nodig is. 7.000 kinderen zitten in die noodopvang. Ik vind dat op geen enkele manier acceptabel. Dit zorgt voor langdurige schade aan kinderen en is in strijd met het Kinderrechtenverdrag. Dat er nog steeds geen oplossing is gevonden, legt een pijnlijke dubbele standaard in Nederland bloot. Het is goed dat met de eerste reactie op het OVV-rapport de eerste stappen zijn gezet naar verbetering, maar ik mis nog de concrete actie en urgentie. Ik noem als voorbeeld de opvang op de boot Silja in Rotterdam, waar zo'n 600 kinderen verblijven. Huisartsen slaan alarm over de onveilige situatie. Ze waarschuwen voor hersenschade en verstoorde emotionele ontwikkeling door de voortdurende stress. Besef ook dat het hier gaat over kinderen die vaak een zware en traumatische tocht achter de rug hebben.

Voorzitter. Ik heb een paar vragen. Ik wil de minister vragen wat het concrete plan is. Hoelang verblijven deze kinderen op de Silja? Is daar een maximale termijn voor? Klopt het dat het contract dit jaar afloopt? Zo ja, wat gaat er dan gebeuren? Is de minister het met ons eens dat de Spreidingswet noodzakelijk is om het gesleep met kinderen in de noodopvang te stoppen? Wanneer komt de reactie van de minister op de uitspraken van de Raad van State, die vindt dat Nederland meer rekening moet houden met het belang van kinderen in de asielprocedure?

Voorzitter. Wil de minister ook met zijn collega van VWS zorgen dat de hulp aan deze kinderen beter wordt? Al die verhuizingen hebben namelijk niet alleen impact op de kinderen, maar ook op leraren en op hun klasgenoten. Ze hebben ook een ander gevolg. Als kinderen die op de wachtlijst staan voor jeugdzorg moeten verhuizen naar een andere gemeente, komen ze opnieuw onderaan de wachtlijst terecht. Al jaren geleden is er een motie van collega Podt van D66 aangenomen die vraagt om betere psychosociale hulp voor kinderen. Die financiering is echter niet structureel geborgd. Ik lees ook dat in 2028 75% van die hulp gaat wegvallen met de huidige begroting. Waarom wordt dat niet geborgd?

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Wat betreft de Spreidingswet vind ik het goed dat de minister staat voor zijn zaak. Het is belangrijk dat we de gemeenten in met name het noorden en oosten kunnen ontlasten. Vanuit verschillende gemeenten waar de discussie over de Spreidingswet speelt, krijg ik geregeld het geluid terug dat zij het wel willen, maar dan wel op een manier die past bij hen, bij de politieke draagkracht en bij de draagkracht van de gemeente, het dorp of de stad. Een van die zaken is bijvoorbeeld kleinschalige opvang, dus niet één groot complex, waarbij je op een creatieve manier zorgt dat je een x-aantal mensen kan opvangen. Ik ben benieuwd hoeveel flexibiliteit mevrouw Westerveld ziet om tegemoet te komen aan gemeenten die wel willen, maar ook te maken hebben met het ingewikkelde politiek-bestuurlijke draagvlakvraagstuk. Ik zou namelijk graag willen dat de Spreidingswet werkt en dat er genoeg plek is. Zoals u zegt, is wat we nu doen krankzinnig, ook qua geld. Maar laten we wel de flexibiliteit opzoeken. Daarmee helpen we ook de bestuurder.

De **voorzitter**:
Meneer Ceder, deze interruptie was 1 minuut en 15 seconden. Dat is echt te lang voor de rest van de dag, dus laten we proberen dat korter te houden.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Het is wel een hele terechte interruptie. Ik herken dit namelijk ook. Er zijn natuurlijk verschillende categorieën. Een aantal gemeenten willen echt niet. Die zijn daar trots op en hebben dat ook in hun gemeentelijke akkoord opgeschreven. Laten we heel duidelijk zijn: zij moeten de wet ook gewoon uitvoeren, om andere gemeenten te ontlasten. Er zijn ook gemeenten die ertegen aanlopen dat het een tijd duurt voordat vergunningen op orde zijn. Er zijn ook gemeenten die nog steeds in onderhandeling zijn met het COA. Die willen wel, maar het lukt hun niet op de hele korte termijn. Ik hoop vooral dat er vaart gemaakt gaat worden en dat er versnelling kan komen in dat proces. Er zijn ook een behoorlijk aantal gemeenten die op hun eigen manier aan de gang willen en die aangeven dat een bepaalde groep mensen beter bij hen past dan een andere. Heel vaak gaat het dan over gemeenten die aangeven dat gezinnen met jonge kinderen wel welkom zijn en andere groepen niet. Dat zorgt dat het COA iedere dag opnieuw die puzzel moet leggen: wie verhuizen we nou naar welke locatie? Dat vind ik ingewikkeld. Als heel veel gemeenten aangeven dat bijvoorbeeld alleen gezinnen met jonge kinderen welkom zijn of alleen een andere doelgroep welkom is, dan zorgt dat voor een enorme puzzel aan de uitvoeringskant.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Die puzzel erken ik. Daarom stel ik die vraag aan PRO. Erkent u dat het inderdaad ingewikkeld is, maar dat het in ieder geval het proberen waard is om te kijken of je die puzzel met elkaar kan leggen? Of sluit u uit dat gemeenten categoriaal kunnen aangeven in welke samenstelling zij bereid zijn om bij te dragen aan de totale opgave van de Spreidingswet?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Zolang de tekorten in de opvang zo groot zijn, denk ik dat iedere mogelijkheid aangegrepen moet worden om daar mensen te huisvesten. Afgelopen weekend kreeg ik bijvoorbeeld nog een e-mail van iemand die bezig is om een pilot op te zetten in Eindhoven om het COA te ontlasten. Die persoon is daar met de gemeente in gesprek en vraagt ook aan ons wat wij

kunnen doen om dit soort initiatieven te ondersteunen. We hebben hier al een aantal keren gesproken over andere initiatieven — meneer Van Dijk van de SGP is daar ook hard mee bezig — om te zorgen dat mensen als gastgezin willen fungeren. Takecarebnb en Thuis in Oss worden hier vaker genoemd. Ik hoop dat we veel meer van dit soort initiatieven van mensen, van particulieren, maar ook van kerken die hun pastorieën openzetten — ik vind het echt fantastisch dat ze dat doen — kunnen ondersteunen. Ik hoop dat we alle zeilen daarvoor gaan bijzetten.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Dat onderschrijf ik volledig. Ook ik vind het fantastisch dat kerken hun deuren openen en dat gastgezinnen dit doen. Dat onderschrijf ik. Ik krijg terug dat dit ook vraagt om een flexibele houding vanuit de Kamer. Er wordt vaak gezegd: wij willen opvang, maar dit zijn onze voorwaarden. Daarbij wordt gedacht aan draagkracht en draagvlak bij de achterban die mensen vertegenwoordigen. Wil PRO ook kijken waar die grenzen liggen? Ik denk dat je dan ook veel meer goodwill in de samenleving wakker kunt maken. Dat zou ik graag ondersteunen.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ja.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Ik hoor mevrouw Westerveld tot nu toe alleen maar over hoe de opvang in Nederland beter vormgegeven moet worden en moet worden uitgebreid: het is te sober, het moet op landlocaties, want boten deugen niet en er moet worden voldaan aan de Spreidingswet, want gemeenten moeten hun verantwoordelijkheid nemen, zoals dat in dat jargon heet. Mijn vraag aan mevrouw Westerveld is heel simpel: vindt zij dat het met de huidige instroom houdbaar is? Afgelopen week zijn er weer ongeveer 900 asielzoekers ons land binnengekomen. Is deze instroom houdbaar, of zijn er zaken die mevrouw Westerveld aan de instroom wil doen, in plaats van alleen het verspreiden van de lasten over het land?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik heb net in mijn bijdrage aangegeven dat we een dalende trend zien in het aantal mensen dat binnenkomt. Ik begrijp heel goed wat de heer Ceulemans zegt. Ik zou liever willen dat er minder mensen Nederland binnenkomen, want dat betekent dat er elders in de wereld minder oorlogen, minder rampen enzovoorts zijn. Dat is volgens mij het punt waarop wij verschillen met rechtse partijen. Wetenschappers geven heel duidelijk aan: je hebt als Nederland eigenlijk maar heel weinig te zeggen over het aantal mensen dat binnenkomt, omdat dat in hele grote mate samenhangt met wat er elders in de wereld gebeurt. Ik zie dat rechtse partijen massaal willen bezuinigen op ontwikkelingshulp. Dat vind ik dan een dubbele standaard.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Mevrouw Westerveld zegt dat we een dalende trend zien, maar het hele probleem is dat we helemaal geen dalende trend zien. De instroom is op dit moment even hoog als, zo niet hoger dan in de weken voorafgaand aan de implementatie van het Europese Migratiepact, dus over welke dalende trend heeft mevrouw Westerveld het? Tegelijkertijd zegt ze dat je als land eigenlijk weinig invloed hebt op hoeveel mensen er naar je toe komen. Waarom zien we dan in de ene na de andere Europese lidstaat — neem bijvoorbeeld België — de instroom wel fors dalen? Ik herhaal dus mijn vraag: is mevrouw Westerveld, los van al het beleid dat zij nu weer op de gemeenten wil afwentelen, met die hele uitbreiding van opvang en al die lasten die zij bij gemeenten over de schutting wil gooien, bereid om ook maar iets te doen aan instroombeperking?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Er wordt ongelofelijk veel gedaan aan instroombeperking. Kijk maar naar bijvoorbeeld het Europees Asiel- en migratiepact, waarvoor wij de implementatiewet afgelopen zomer hebben besproken en die afgelopen zomer is ingegaan. Dat is de grootste wijziging in het stelsel in de afgelopen 30 jaar. Ik zou meneer Ceulemans willen vragen om de asielcijfers gewoon eens na te kijken op de website van de IND. Ik kan de cijfers erbij pakken. In 2023 bedroeg het aantal eerste asielaanvragen bijna 38.377. In 2025 waren het er 24.000. Het aantal nareizigers was in 2023 10.125; in 2025 was dat 16.496.

Aan de vraag van de heer Ceulemans of wij meer willen doen aan instroombeperkende maatregelen gaat de veronderstelling vooraf dat dit soort maatregelen bijdragen aan een daling van het aantal mensen dat hiernaartoe komt. Daar zou best iets van waar kunnen zijn, maar het grootste deel van de mensen die hier komen, komt hier vanwege omstandigheden elders. Daar zit ons verschil van mening in.

De **voorzitter**:
Afrondend.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Ja, tot slot, afrondend. Mevrouw Westerveld spreekt zichzelf enorm tegen. Ze zegt dat we met het Migratiepact de grootste stelselwijziging in jaren achter de rug hebben en dat we een dalende trend zien, maar als ik dan doorvraag over die dalende trend, komt ze met cijfers van jaren geleden. Het hele punt is dat de implementatie van het Migratiepact niet tot een dalende trend heeft geleid. Dat is het grote probleem. Ik vind het onbegrijpelijk dat een partij als PRO hier op zegt te komen voor Nederlanders met een smalle beurs, bijvoorbeeld Nederlanders die zijn aangewezen op een sociale huurwoning. Kennelijk vindt PRO het acceptabel dat een op de drie vrijkomende sociale huurwoningen naar statushouders gaat. Dat is allemaal het gevolg van instroom. Dat is allemaal het gevolg van een trend waar mevrouw Westerveld op geen enkele manier afbreuk aan wil doen, die ze op geen enkele manier wil stuiten, anders dan het verdelen van de last over het hele land. Dat vind ik op mijn beurt stuitend.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
In deze vraag zit een aantal onwaarheden. Ik zal daar niet verder op ingaan, maar de manier waarop we hier worden neergezet klopt niet. Die is ook in tegenspraak met wat ik net zelf heb gezegd. Ik geef aan dat wij hopen dat het aantal mensen omlaaggaat, omdat dat betekent dat het beter gaat met de wereld. Ik geloof niet dat het Nederlandse beleid er echt voor kan zorgen dat we een substantiële daling krijgen, want als er elders in de wereld een oorlog uitbreekt, dan komen mensen naar Europa toe. Dat is gewoon de harde werkelijkheid die we al tientallen jaren zien. Je kan dan twee dingen doen: je kan daarvan wegkijken of je kan nadenken over hoe wij de opvangcapaciteit zo op orde brengen dat wij ervoor zorgen dat mensen die hier komen zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen. Dat gaf ik ook al in mijn inleiding aan.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Mevrouw Westerveld heeft het erover dat we er eigenlijk niets aan kunnen doen dat al die tienduizenden asielzoekers naar Nederland komen. Hoe verklaart mevrouw Westerveld het dan dat meer dan 96% van al die asielzoekers in Nederland aankomt via een veilig land als België of Duitsland? Vaak hebben ze nog zes of zeven andere veilige landen in Europa doorgereisd voordat ze in Nederland zijn. Hoe kunt u dan nog spreken over vluchtelingen?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik heb net niet gezegd dat we er helemaal niets aan kunnen doen. Zullen we een beetje uitkijken en elkaar geen woorden in de mond leggen in dit debat? Ik heb aangegeven dat de grootste invloed op de aantallen mensen die naar Europa komen te maken heeft met de

situatie in de rest van de wereld. Dat is wat ik heb aangegeven. Dan de vraag. De vraag is hoe het kan dat mensen zo veel landen doorreizen. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. De bedoeling is dat mensen asiel aanvragen in het eerste land in Europa waar ze binnenkomen. We weten denk ik allemaal dat dat al tientallen jaren niet goed genoeg gebeurt.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Ik hoor allemaal constateringen, maar de vraag is dan: waarom gebeurt dat? Nou, ik zal u vertellen waarom dat gebeurt. Dat gebeurt omdat het in Nederland allemaal iets te goed geregeld is. Asielzoekers krijgen meer dingen voor elkaar dan Nederlanders. Statushouders krijgen met voorrang op Nederlanders een woning. Deze minister is alleen maar bezig om voldoende bedden te regelen in de opvang. U werkt daar ook aan mee. Dat is de reden dat gelukzoekers Nederland uitkiezen. Dus uw verhaal dat het hier gaat om allemaal mensen die vluchten voor oorlog en geweld is pertinent niet waar. Meer dan 96% van de asielzoekers is door meerdere veilige landen naar Nederland gereisd en is dus geen vluchteling.

De **voorzitter**:
Ik heb eigenlijk veel liever dat u een vraag stelt.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik wil hier wel op reageren?

De **voorzitter**:
Nee, dat hoeft niet. Meneer Russcher.

De heer **Russcher** (FVD):
Ik vind het eigenlijk allemaal een beetje geneuzel in de marge. 2023, 2024, 2025 kenden 30.000, 40.000 en 50.000 asielzoekers. In de laatste vijftien jaar is Nederland netto gegroeid met 1,5 miljoen inwoners, uitsluitend door immigratie. Dat zijn de aantallen waarover we het hebben. Ik mis bij PRO een beetje het gevoel van welke problemen dit in Nederland oplevert, bijvoorbeeld als we kijken naar het aantal seksuele misdrijven en de bevolkingsgroepen die daarin oververtegenwoordigd zijn. Syriërs: 4,5 keer. Eritreeërs: 7,5 keer. Irakezen: 8,5 keer. Afghanen: 11 keer. Somaliërs zijn 20 keer vaker vertegenwoordigd wat betreft seksuele misdrijven dan autochtone Nederlanders. Erkent PRO dit? Erkent PRO überhaupt dat de massale immigratie gigantisch veel problemen oplevert?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Er zitten een aantal veronderstellingen in deze vraag. Ik vind het ook wel heel bijzonder dat een Kamerlid van Forum voor Democratie mij hier vragen durft te stellen over seksuele misdrijven. Als we kijken naar wat er binnen Forum voor Democratie gebeurt, zou ik u willen vragen daar ook eens aandacht voor te hebben. De meeste seksuele misdrijven worden gepleegd door jongemannen. Ja, dat erken ik. Daar moeten we heel hard wat aan doen. Dat geldt voor alle mannen, in Nederland en in de rest van de wereld. Dat geldt overigens ook voor vrouwen die seksuele misdrijven plegen. Seksuele misdrijven moeten we keihard aanpakken. We moeten daar heel veel beleid op inzetten en we moeten vooral de slachtoffers helpen. Ik mis Forum voor Democratie overigens ook in debatten over seksuele misdrijven in de brede zin van het woord en over hulp aan slachtoffers. Voor iemand die slachtoffer is van een seksueel misdrijf maakt het niet uit wat de achtergrond is van die persoon. Wat wel uitmaakt, is dat er hulp komt.

De heer **Russcher** (FVD):
Ik hoor geen antwoord op mijn vraag. Nogmaals: Syriërs vierenhalf keer vaker dan een autochtone Nederlander, Eritreeërs zevenenhalf keer, Afghanen elf keer, Somaliërs twintig keer. Dat zijn toch gewoon de cijfers? Dat zijn de problemen waar Nederland mee te maken krijgt door de massale immigratie. Ik kan alleen maar concluderen dat PRO hiervan weg blijft kijken.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Er worden hier cijfers genoemd buiten een enorme context. Daar wens ik verder niet op in te gaan.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Een op de vijf mensen die hun eerste sociale huurwoning krijgen, is een statushouder. Die krijgen voorrang, alleen maar om het feit dat ze statushouder zijn. Dat is dan de urgentie. Vindt mevrouw Westerveld ook niet dat dit oneerlijk is tegenover mensen in Nederland die misschien al tien, vijftien jaar op een wachtlijst staan, een gescheiden moeder of vader die een huis nodig heeft met hoge urgentie? Wat vindt mevrouw Westerveld daarvan?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik vind dat hartstikke oneerlijk. Ik vind het oneerlijk voor iedereen die een woning zoekt in Nederland dat die persoon geen woning kan vinden. Wat daar ook een oorzaak van is, is dat er de afgelopen jaren veel te weinig is gebouwd. Over een paar weken zijn hier de begrotingsdebatten over wonen. Dan gaan we hier ongetwijfeld over door. Ik vind het voor iedereen die in Nederland een woning zoekt en die niet kan vinden, om welke reden dan ook, oneerlijk. Ik begrijp dat personen boos zijn en dat ze dat heel oneerlijk vinden.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Dat er te weinig wordt gebouwd wordt altijd op het stikstofprobleem gegooid, maar er is in de afgelopen jaren veel te weinig gebouwd, onder andere door de opgelegde extra regelgeving, onder meer om meer duurzaam te bouwen. Daardoor kunnen bouwers eigenlijk gewoon niet bouwen. Het is voor hen te duur om te bouwen. Die mensen moeten ook een inkomen verdienen. Dat is de grootste reden waarom er te weinig gebouwd is. Die regels, die allemaal worden opgelegd, komen vaak van de partijen aan de linkerkant, terwijl er altijd wordt gewaarschuwd: pas op, want dit gaat gevolgen hebben, bijvoorbeeld voor de woningbouw. Is mevrouw Westerveld het daarmee eens?

De **voorzitter**:
Ik heb erg veel zin in het begrotingsdebat Volkshuisvesting, maar ik heb nog meer zin in het begrotingsdebat Asiel en Migratie.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Natuurlijk ben ik het hier niet mee eens. Wat ik ingewikkeld vind, ook aan dit debat, is dat er allerlei problemen worden genoemd en er dan wordt gewezen naar vluchtelingen die de schuld hebben, mensen die nog nooit een voet in Nederland hebben gezet die de schuld hebben of linkse partijen die de schuld hebben, terwijl mevrouw Van der Plas zelf in het vorige kabinet zat, terwijl we de afgelopen jaren alleen maar rechtse kabinetten hebben gehad. Ik vind het dan best ingewikkeld om een debat te hebben over de begroting van Asiel en Migratie en het dan te hebben over allerlei andere problemen en dan te zoeken naar wie daar de schuldigen van zijn. Ik pas ervoor om dat debat hier te voeren.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Voorzitter, u zegt net: het is een asiel- en migratiedebat, maar mevrouw Westerveld komt zelf met het bouwen. Daar kan ik gewoon op reageren, neem ik aan. Anders wordt het wel heel erg vernauwd, want alles hangt met elkaar samen.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Zeker.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Maar ik kom terug op de statushouders. Tegen mensen in Nederland die een huis zoeken en om wat voor reden dan ook urgentie hebben wordt vaak gezegd: u kunt gewoon bij vrienden en familie logeren, dus u kunt gewoon onderdak vinden. Maar statushouders in Nederland

hebben hier vaak al vrienden en familie wonen. Vaak is dat ook een reden voor mensen waarom ze graag naar Nederland willen komen. Zouden die mensen dan niet ook gewoon hetzelfde te horen moeten krijgen "ga maar bij vrienden en familie wonen, totdat u op de lijst bent gestegen en in aanmerking komt voor een woning"? Het kan toch niet zo zijn dat Nederlandse mensen dat te horen krijgen en een statushouder gewoon een woning krijgt omdat hij statushouder is, alleen maar omdat hij statushouder is? Dat kan toch niet?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Mensen krijgen niet zomaar een woning. Maar ik proef in deze vraag wel de vooronderstelling dat mensen zomaar een woning krijgen. Het dilemma is natuurlijk dat we veel te weinig woningen hebben in Nederland. Het aantal statushouders dat sociale huur krijgt is al heel lang een dilemma. Dat weten we al heel lang. Die cijfers zijn niet veranderd. De enige oplossing daarvoor is dat er meer gebouwd gaat worden. Dat is de afgelopen jaren te weinig gebeurd. Daar worden hele grote groepen mensen het slachtoffer van. Ik vind het echt heel ingewikkeld om dan te wijzen naar vluchtelingen en statushouders, mensen die een reden hebben om in Nederland te blijven, en te doen alsof zij daar de schuld van zijn. Daarmee maken we volgens mij de polarisatie in dit land groter, omdat we wijzen naar een groep die er niets aan kan doen. Ik vind dat politici verantwoordelijk zijn voor het beleid en dat politici verantwoordelijk zijn voor het feit dat er de afgelopen jaren in Nederland veel te weinig is gebouwd. Laten we nu geen groepen mensen die een woning zoeken, tegen elkaar uitspelen.

De **voorzitter**:
U vervolgt uw betoog.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik was gebleven bij de psychosociale hulp. Ik ga door met de geplande sluiting van Veldzicht, waar gespecialiseerde transculturele zorg wordt geboden aan mensen die zware problemen hebben. Als Veldzicht wordt gesloten zonder dat er alternatieven zijn, houd ik mijn hart vast. Want het gaat over mensen die intensieve zorg nodig hebben, mensen die wanhopig zijn en forse psychische problemen hebben. Als dat zo is en er is geen vangnet, dan kan dat ertoe leiden dat ze in hun onmacht zichzelf of een ander wat aandoen. Daarom is mijn oproep aan de minister: zorg voor een alternatief voordat Veldzicht sluit. Als dit misgaat, zie ik de krantenkoppen al voor me. Dan zie ik ook berichten van een aantal collega's in deze zaal voor me. Dat moeten we te allen tijde voorkomen.

Het ging net al even over mensen die zorgen voor overlast. Ik weet dat gemeenten zoals Utrecht en Arnhem een integrale aanpak hebben ontwikkeld. Zij investeren in stevige netwerken rondom jongeren, waarbij professionals op allerlei terreinen — we hebben het over voogden, coaches, het onderwijs, de politie — samen optrekken. Gemeenten lopen ertegen aan dat zij de kosten zelf moeten betalen. Mijn vraag aan de minister is wat hij kan doen om deze gemeenten beter te ondersteunen.

Voorzitter. Het meest recente nieuws. Maandagmiddag kwam naar buiten dat Nederland asielzoekers wil uitzetten naar Rwanda. Dat is een land waar ze over het algemeen nog nooit zijn geweest. Dat wordt eufemistisch een "terugkeerhub" genoemd. Ik heb al gezegd dat ik die term misleidend vind, want het gaat niet om terugkeer; het gaat om het dumpen van mensen. Het is een symboolmaatregel die mensenrechten schaadt, die duur is, die ineffectief is en die de deur openzet naar extreemrechts.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dit vind ik wel heel merkwaardig zware aantijgingen. Dit is een voorstel van meerdere Europese landen, waaronder Nederland. Zeggen dat de minister de deur openzet voor extreemrechts vind ik echt kant noch wal raken. Ik zou mevrouw Westerveld willen verzoeken om dat terug te nemen.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
De tendens die we nu in Europa zien, is dat er steeds meer xenofobie is. Er is steeds meer vreemdelingenhaat. Ik vind dat een ernstige ontwikkeling. Ik vind dat we te allen tijde moeten staan voor mensenrechten. Het is helemaal niet mijn bedoeling om de minister onder vuur te nemen, maar ik wil wel zwaar aanzetten dat wij vinden dat mensenrechten te allen tijde worden geborgd en dat ik mijn hart vasthoud als dit voorstel erdoorheen komt. Ik denk ook dat het geen stand houdt bij de rechter.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dan dat punt. Hoe komt mevrouw Westerveld erbij dat mensenrechten zouden worden geschonden van deze mensen? Er worden gewoon afspraken gemaakt. Die zijn uitgebreid uit de doeken gedaan in alle informatie die we hebben gekregen. Er worden goede afspraken gemaakt. Het kan ook prima. Of suggereert mevrouw Westerveld dat het in een land als Rwanda, in Afrika, onmogelijk is om mensenrechten te beschermen?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Er wordt een deal gemaakt met een autoritair regime, dat bijna geen kritiek tolereert en dat media censureert. Daarbij is het nog maar de vraag of mensenrechtenorganisaties in dat land autonoom kunnen werken. Ik heb nog onvoldoende antwoorden over het toezicht op wat er gebeurt in dat land. Uit de brief kan ik ook niet opmaken hoe wordt gegarandeerd dat er onderwijs en zorg wordt gegeven. Ik heb daar grote zorgen over, omdat er met veel bombarie een deal wordt aangekondigd, waarin ik nog nergens een zekerheid zie dat mensenrechten worden gewaarborgd. Dat vind ik zorgwekkend. Ik vind dat wij in dit parlement ook te allen tijde ervoor moeten zorgen dat mensenrechten worden gewaarborgd en ik vind dat we verantwoordelijk zijn voor deals die wij sluiten met andere landen. We zijn dus ook verantwoordelijk voor wat er gebeurt met de mensen die daar komen.

De heer **Boomsma** (JA21):
Tot slot. Ik vind het buitengewoon betuttelend, om niet te zeggen denigrerend, richting Afrikaanse landen om te veronderstellen dat het onmogelijk is om daar afspraken mee te maken om de mensenrechten te beschermen. Ik vind dat echt verwerpelijk. Daar wonen ook heel veel mensen. Er kunnen ook asielzoekers komen uit Rwanda, die worden afgewezen. Die gaan gewoon terug naar Rwanda. Zou dat dan ook niet meer kunnen? De consequentie van de gedachtegang van mevrouw Westerveld is dat je mensen alleen in Europa kunt opvangen en dat in de hele rest van de wereld mensenrechten worden geschonden, waardoor het onmogelijk is om daar te wonen en om er mensen naar terug te sturen. Ik vind dat eigenlijk niet passend.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Daar neem ik afstand van. Dat is niet wat ik heb gezegd. We hebben er een land uit gehaald waar nu een deal mee is gesloten. Daar heb ik zorgen over. Dat zegt helemaal niets over alle andere landen in Europa.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Er wordt al jaren gesproken over een terugkeerhub, maar het lijkt nu concreter te worden. Dat zijn legitieme zorgen van mevrouw Westerveld. Maar ik probeer toch het standpunt van PRO helder te krijgen. Vindt u een deal waarbij de mensenrechten niet gewaarborgd zijn, onacceptabel, of vindt u principieel dat mensen die uitgeprocedeerd zijn, ook op een andere plek binnen de Nederlandse grenzen gehuisvest kunnen worden, zodat daar gewerkt kan worden aan hun terugkeer? Is het voor u een principieel punt of gaat het voor u om de mensenrechten, die volgens u niet gewaarborgd zijn in deze specifieke deal?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik begrijp de vraag, maar ik vind het wel ingewikkeld om daar antwoord op te geven, omdat ik dan iets moet zeggen over als-dansituaties, terwijl het nu specifiek gaat om een deal met

Rwanda. Ik wil daar nog wel iets bij zeggen, want er is in de afgelopen jaren natuurlijk vaker geprobeerd om deals te sluiten met andere landen. Vaak zijn die pogingen mislukt en dat had vaak te maken met óf de mensenrechtensituatie, óf dat landen zoals Engeland door de rechter worden teruggefloten, óf dat andere landen zaken van Nederland vragen waar wij als parlement of waar de bewindspersonen niet achter kunnen staan. Er is dus heel vaak geprobeerd om dit soort deals te maken. Heel vaak zijn die niet gelukt, maar mijn kritiek gaat nu specifiek over de deal waar we maandag over werden geïnformeerd.

De **voorzitter**:
De antwoorden mogen ook iets korter.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Dit vind ik wel ingewikkeld, want de in potentie grootste partij van het land kan geen duidelijkheid geven of zij buiten Nederland aan terugkeer werken principieel een probleem vindt of dat ze het problematisch vindt als het niet gekoppeld is aan een basisstandaard van mensenrechten. Dat is toch wel een wezenlijk verschil. Ik kan u volgen als het erom gaat dat elke deal, met welk land dan ook, aan de minimale standaarden van humanitaire verdragen en mensenrechten moet voldoen. Daarin kunnen we elkaar helemaal vinden. Maar het lijkt alsof mevrouw Westerveld en PRO er een principieel punt van maken dat iedere persoon die uitgeprocedeerd is, alleen vanuit Nederland uitgezet zou kunnen worden en dus principieel niet vanuit een ander land. Ik probeer erachter te komen of dát het standpunt is van PRO.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
In principe zijn wij er niet voor dat mensen gaan naar een land waar ze nooit eerder voet aan de grond hebben gezet en vinden wij ook dat er veel meer aandacht moet uitgaan naar zorgen erover dat we in Nederland eindelijk eens de opvangcapaciteit maar ook de doorlooptijden op orde krijgen. Ik begon net over mensenrechten, maar ik heb ook nog een aantal andere vragen aan de minister, bijvoorbeeld over de kosten hiervan. Ik begrijp dus niet zo goed waar ik nou verder op zou moeten reageren, omdat ik hier specifiek inga op wat wij hebben gelezen in die brief over Rwanda. Daar hebben wij vragen over, onder meer over de mensenrechtensituatie.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ja, tot slot. Het is wel relevant, want PRO, een pro-Europese partij, lijkt hier voor te sorteren op een collectief Europees standpunt, al moeten we natuurlijk eerst kijken hoe de stemmingen gaan. Maar het lijkt erop dat PRO als grootste partij voorsorteert op een andere weging inzake terugkeerhubs of de mogelijkheid om vanuit een plek buiten het eigen grondgebied een terugkeer mogelijk te maken. Daarom vind ik het relevant. Ik kan u goed volgen dat elke deal, waar dan ook ter wereld, of het in Rwanda is of in België, aan minimale standaarden moet voldoen. Ik heb zelf ook vragen over Rwanda. Maar ik meen te bespeuren, en volgens mij bevestigt u dat, dat PRO, ongeacht of het om Rwanda of België of Curaçao gaat, sowieso vindt dat alleen vanuit Nederlands grondgebied teruggestuurd kan worden. Dat zou volgens mij voorsorteren op een punt dat volgens mij haaks staat op de Europese beweging. Dat probeer ik bevestigd of ontkracht te krijgen.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik reageer hier specifiek op de brief van maandag. We hebben het hier nu over "terugkeerhubs", maar eigenlijk zijn het natuurlijk uitzetcentra, en wij hebben er ook vragen over in hoeverre dat effectief is. Daarom stel ik dadelijk ook vragen over wat dat nu kost. Maar ook in verschillende evaluatierapporten die er liggen, wordt altijd gezegd: investeer in duurzame relaties met de landen waar mensen vandaan komen. Zorg daar nou eens voor. Zorg ervoor dat mensen daar perspectief hebben. Volgens mij is dat een veel effectievere

methode om mensen die uitgeprocedeerd zijn uiteindelijk te begeleiden naar het land waar ze vandaan komen.

De heer **Ellian** (VVD):
Ik wilde eigenlijk niks zeggen, maar ik ga dat wel doen. Mevrouw Westerveld begon haar betoog met: let op je woorden in dit debat, want het gaat over mensen. Ik heb even heel precies geluisterd en zij zegt net dat je de deur openzet naar extreemrechts als je voor de terugkeerhub in Rwanda bent. Ik laat me dat niet aanpraten, hoor. Ik vond de interrupties van de collega's van JA21 mild. Je kunt prima voor zo'n terugkeerhub zijn, omdat we proberen voor mensen die geen recht hebben op verblijf hier en weigeren mee te werken naar nette maatstaven iets buiten de Europese grenzen op te zetten. Ik vraag heel precies: naar wie zet je deur open? Waarom zegt mevrouw Westerveld dat ik, het CDA en andere partijen de deur openzetten naar extreemrechts?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik had het over symboolmaatregelen. Als het gaat om het debat in deze Kamer en om hoe dat debat gaat, weet meneer Ellian net als ik dat het debat steeds heftiger en feller wordt en dat ik ook zie dat er steeds meer symboolmaatregelen zijn die niet effectief mensen helpen, maar waarvan ik wel merk dat die de overhand krijgen, ook in de samenleving. Daar wil ik voor waarschuwen. En ik … Ik laat het daarbij.

De heer **Ellian** (VVD):
Toch even. Dan zou mevrouw Westerveld in het vervolg wat betreft mensen hier die zo'n terugkeerhub inhoudelijk een goed idee vinden, moeten uitkijken … Overigens vinden de collega's van mevrouw Westerveld in Denemarken dit een goed idee. Die werken als eerste dit plan uit, dus het heeft niets te maken met wat je politieke achtergrond is. Je kunt dit een goed idee vinden omdat je vindt dat mensen die geen recht hebben op verblijf hier op een nette manier in een ander land in een centrum kunnen blijven. Het heeft niets te maken met het openzetten van de deur naar extreemrechts. Nogmaals, staat mevrouw Westerveld achter die woorden, of niet?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik heb die net gezegd en ik heb net uitgelegd waarom ik dat vind.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Ellian** (VVD):
Ik hou het kort, voorzitter, want u houdt ons terecht kort.

Waarvan akte, zeg ik dan. Ik hoop dus dat iedereen meekijkt, dus waarvan akte. Er wordt hier over van alles gedebatteerd, maar ik moet nu dus pikken dat PRO mij "extreemrechts" noemt, want zo ervaar ik het. Oké, waarvan akte. Ik zal het onthouden. Wij zijn voor die terugkeerhub. Ik weet dat een aantal mensen hier die daar ook voor zijn niet extreemrechts zijn, maar Nederland beter willen maken door mensen die geen recht hebben op verblijf hier naar een nette plek terug te sturen. Ik vind het ver gaan wat mevrouw Westerveld hier doet.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Gelukkig heb ik de heer Ellian dan ook niet "extreemrechts" genoemd, niet in dit debat en niet in vorige debatten. Ik heb letterlijk gezegd dat wij dit een dure symboolmaatregel vinden, die deur openzet naar extreemrechts. Dat is wat anders dan wat hier net werd gezegd.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ik ga daar even op door, want dan snap ik 'm niet. "Een dure symboolmaatregel die de deur openzet naar extreemrechts." Dan zeg je hier toch dat fracties en Kamerleden die dit een

goed idee vinden bij de extreemrechtse groep horen, waar de deur voor wordt opengezet? Leg het dan even heel goed uit, want ik denk dat niemand dit begrijpt. Ik denk namelijk dat het wél zo bedoeld was. Leg het uit aan ons.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik zeg dat de deur wordt opengezet door dit soort maatregelen. Waarom zeg ik dat? Omdat dit in onze ogen een dure en ineffectieve symboolmaatregel is, die niet bijdraagt aan een oplossing.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Dit slaat echt helemaal nergens op. "Het is een dure symbooloplossing, waarmee de deur wordt opengezet naar extreemrechts." Leg dat verband dan eens even uit. Volgens mij snapt niemand het hier namelijk. Niet alleen ik snap het niet, maar de andere Kamerleden ook niet. Ik denk dat de mensen op de tribune en de mensen die thuis kijken het ook niet snappen. Misschien snappen ze een klein deel, maar leg dan uit wat het verband is tussen die twee.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
We zijn recent gewaarschuwd door verschillende veiligheidsinstanties over de opkomst van extreemrechts. Ik denk dat we daarom heel erg moeten waken voor hoe wij mensen zien die vluchten voor oorlog en geweld en voor hoe wij over hen praten. Ik zie dat de afgelopen jaren het debat is verhard. Ik heb de indruk dat we hier te weinig praten over oplossingen die daadwerkelijk bijdragen aan het welzijn van deze mensen, aan goede opvang en aan mensenrechten, maar dat we wel steeds meer praten over symboolpolitiek. Daarom maakte ik net die opmerking. Ik neem afstand van mensen die zichzelf nu aangevallen voelen, want dat is niet wat ik heb gezegd.

De **voorzitter**:
Tot slot, mevrouw Van der Plas. Daarna wil ik graag dat mevrouw Westerveld haar betoog afrondt.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Maar dit is dus iets anders, wat mevrouw Westerveld nu zegt. Nu zegt ze: ik vind dat de manier waarop er over asielzoekers en vluchtelingen wordt gesproken polariserend is en kan leiden tot extremistische gedachten. Zo vat ik het even samen. Tegelijkertijd legt mevrouw Westerveld net een rechtstreekse link tussen de terugkeerhub in Rwanda, die ze symboolpolitiek vindt, en de deur openzetten naar extreemrechts. Maar nu komt er een heel ander verhaal, dus eigenlijk zou mevrouw Westerveld moeten zeggen: ik heb dat inderdaad verkeerd gezegd, maar ik maak me wel zorgen over de opkomst van extreemrechts door symboolpolitiek. Dat is echt iets anders dan wat er net werd gezegd.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Hier wordt geprobeerd om mij woorden in de mond te leggen en ophef te creëren, terwijl dit helemaal geen nieuw standpunt is. Wij waarschuwen al jaren voor de opkomst van extreemrechtse partijen en voor autoritaire regimes; dat is helemaal niet nieuw. We hebben ook bij het vorige kabinet voortdurend kritiek gehad op oud-minister Faber, die naar ons idee ook veel symboolmaatregelen doorvoerde. Daar waarschuwen wij voor en dat is wat ik heb gezegd. Dat is niet nieuw. Ik neem echt afstand van de woorden die mij in de mond worden gelegd, want ik heb heel duidelijk gezegd wat ik heb gezegd. Dat is geen nieuw standpunt; dat is echt iets waar we al jaren voor waarschuwen. Ik hoop dat we allemaal beseffen dat we op onze woorden moeten letten, maar ook dat we moeten letten op wat mensen wordt beloofd en op hoe mensen tegen elkaar worden uitgespeeld.

De **voorzitter**:
Ik stel voor dat u uw betoog vervolgt.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Over mensenrechten gesproken. De regering stelt mensenrechten te waarborgen, maar welke garanties zijn er eigenlijk? Welke onafhankelijke organisaties en ngo's krijgen toegang tot de uitgeprocedeerde asielzoekers? Mogen deze organisaties ook daadwerkelijk onafhankelijk opereren en kritiek uiten op het Rwandese regime? Mogen de asielzoekers zelf kritiek uiten op het regime, of kunnen zij dan, net zoals de vluchtelingen die een paar jaar terug demonstreerden, doodgeschoten worden? Wordt het memorandum of understanding eerst aan de Kamer voorgelegd, voordat het wordt getekend? Wat is de verantwoordelijkheid van Nederland vanaf het moment dat mensen landen in Rwanda? Op welke manier verzekert Nederland zich ervan dat in Rwanda het internationale recht wordt nageleefd?

Voorzitter. Mijn fractie wil ook graag weten om hoeveel geld het nou eigenlijk gaat. Hoeveel kost het nou per uitgezette asielzoeker? Als ik de brief mag geloven, gaat het eerst om een pilot van 100 plekken. Hoeveel geld gaat daar nou in? Is dat geen tijd, geld en moeite die ook gestoken kunnen worden in het maken van betere afspraken met landen, in zorgen dat mensen perspectief krijgen en in de begeleiding van mensen? Als ik kijk naar bijvoorbeeld de antwoorden op de feitelijke vragen, zie ik dat er een vraag werd gesteld over een aantal ngo's die een bedrag van, uit mijn hoofd, 4,6 miljoen kregen en mensen begeleiden naar het land waar ze vandaan komen. Ik zie dat het in 2025 en 2026, of in de twee jaar daarvoor, gaat om bijna 4.000 mensen. Ik begrijp dat het gaat over wat andere groepen. Tegelijkertijd zie je daar volgens mij wel dat begeleiding, het bieden van perspectief, helpt bij een goede terugkeer.

Voorzitter. Ik wil afronden met een shout-out en een enorm dankwoord aan mensen die zich keihard inzetten voor hun naasten. Ik noem de kerken die de pastorieën openzetten voor de opvang, alle vrijwilligers van Kerkasiel Kampen, Takecarebnb, mensen met initiatieven om het COA te ontlasten — dat noemde ik net al — Thuis in Oss en alle vrijwilligers en alle mensen die werken bij organisaties die zich inzetten voor elkaar. Ik doe er nog heel veel tekort. Dank dus aan alle mensen die vluchtelingen zien als mens en niet als cijfers. Mijn vraag aan de minister is of hij dit soort initiatieven nog verder kan ondersteunen. Zij werken namelijk aan een samenleving waarin we voor elkaar klaarstaan en in zo'n samenleving voel ik me thuis.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik heb bewust even gewacht tot het einde van het betoog van mevrouw Westerveld. Mevrouw Westerveld zegt: veel problemen in de asielketen komen niet door vluchtelingen, maar door de politiek en door beleid. Ik kan haar daar voor een groot deel in volgen, maar als ik het betoog van mevrouw Westerveld hoor, hoor ik dat het veel gaat over opvang en meedoen, maar als het gaat over terugkeer hoor ik vooral heel veel kritische geluiden en heel weinig over wat er wel kan, in plaats van alleen investeren in partnerschappen, waarvan zij ook goed weet dat dit hele langdurige trajecten zijn. Mijn concrete vraag aan mevrouw Westerveld is dus: welke concrete maatregelen op terugkeer stelt zij voor die er op korte termijn voor gaan zorgen dat er meer mensen teruggaan naar het land van herkomst?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik begrijp die vraag. We hebben die vraag ook gesteld toen ik op werkbezoek was bij de vreemdelingendetentie in Rotterdam, waar mensen zitten die dagelijks bezig zijn met de begeleiding en terugkeer van mensen die nu in Nederland zijn en in vreemdelingendetentie zitten. Zij gaven aan: wat echt helpt, is mensen perspectief geven en zorgen dat ze iets in handen hebben als ze teruggaan. Een voorbeeld is ervoor zorgen dat ze een certificaat of diploma hebben. Dat helpt. Goede begeleiding helpt, door iemand die begrijpt wat de cultuur is in het thuisland. Wat natuurlijk ook werkt, maar niet op korte termijn, is investeren in duurzame relaties met andere landen. Ik besef wel dat dat niet van de ene op de andere dag geregeld is, maar ik hoor wel van professionals dat dat een oplossing is.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Wat mis ik heel erg in de analyse van PRO? Ze zijn heel kritisch over de terugkeerhub. Ze noemen het "dure symboolmaatregelen" en "de deur openen naar extreemrechts". Het CDA ziet dit absoluut anders. Het CDA ziet dit als een historische doorbraak in het terugkeerbeleid. Maar wat ik vooral mis, zijn concrete oplossingen op terugkeer. Toen ik bijvoorbeeld een paar weken terug hier in de Kamer een heel concreet voorstel neerlegde om overlastgevende criminelen in detentie uit te zetten met het middel van strafonderbreking, zag ik dat PRO daartegen stemde, terwijl dat in Duitsland helpt om criminele Syriërs terug te sturen. Waarom kiest PRO er telkens voor om bij concrete maatregelen die wél helpen, alleen maar tegen te stemmen, en alleen voor de lange termijn naar oplossingen te zoeken op het punt van terugkeer?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Het is natuurlijk niet zo dat wij alleen maar tegen van alles stemmen. We hebben laatst de wet over vreemdelingenbewaring gehad; daar hebben wij gewoon voor gestemd. Zo kijken wij elke keer naar voorstellen. Als wij ervoor zijn, zijn wij voor. Maar in de vraag van het CDA zat ook een aanname dat een uitzetcentrum, de terugkeerhub, zoals mevrouw Straatman dat noemt, wél een oplossing is op de korte termijn. Dat is het natuurlijk ook niet. We moeten eerst nog maar zien of het standhoudt bij de rechter. Er moeten nog allerlei afspraken worden uitgewerkt. Ik heb ook nog heel veel garanties niet. Er is dus volgens mij geen enkele oplossing die van vandaag op morgen werkt.

De **voorzitter**:
Tot slot.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ja, tot slot. Als we kijken naar de asielketen in 2026, zien we dat het inwilligingspercentage daalt. Ik geloof dat het met 24% daalt in 2026. Dat betekent dat er steeds meer mensen in de opvangketen komen die eigenlijk terug moeten en geen recht hebben op verblijf in Nederland. Op alle concrete oplossingen voor de korte termijn, namelijk dan wel de terugkeerhub, dan wel het uitzetten van criminele Syriërs vanuit detentie, dan wel het voorstel van JA21 om gezinshereniging in een derde land plaats te laten vinden, stemt PRO tegen. Ik denk dat de keten vastloopt op terugkeer en ik mis in de hele analyse van de keten die vastloopt, heel erg dat punt van mevrouw Westerveld. Dus nog één keer de vraag: welke concrete oplossing op de korte termijn stelt zij wél voor? Ze zegt alleen maar: al die andere oplossingen niet. Wat dan wel? Wat helpt om in 2027 het terugkeerpercentage omhoog te krijgen?

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik gaf net aan voor welke wet wij net hebben gestemd. Voor ons is een belangrijke maatstaf of wij ook vinden dat mensenrechten worden gewaarborgd. Ik sloot nota bene net af met een paar vragen aan de minister over bijvoorbeeld het ondersteunen van ngo's en andere organisaties om mensen te helpen in het land waar ze vandaan komen. Dat zijn natuurlijk allemaal zaken die je kan doen, waarvan ik ook niet per se weet of ze in 2027 een oplossing zijn. Maar het is wel een groot deel van het dilemma, ook hier, dat voortdurend harde woorden worden gebruikt — ik zeg overigens niet dat mevrouw Straathoven dat aan het doen is ...

De **voorzitter**:
Straatman.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Straatman, sorry. Ik zeg niet dat mevrouw Straatman dat doet. Maar het dilemma waar wij natuurlijk wel allemaal tegenaan lopen, is dat er in het debat in de Kamer heel vaak grote beloften worden gedaan en harde woorden worden gebruikt, terwijl het in de praktijk niet zo

simpel is. Ik denk dat goede afspraken, het ondersteunen van organisaties en het bieden van perspectief aan mensen in ieder geval wél menswaardige oplossingen zijn.

De **voorzitter**:
Dank u wel voor uw bijdrage. De volgende spreker aan de zijde van de Kamer is meneer Van Asten, die spreekt namens de fractie van D66.

De heer **Van Asten** (D66):
Dank, voorzitter. Ik zit inmiddels één jaar in de Tweede Kamer, waarvan het grootste deel op de portefeuille Asiel en Migratie. Dat feestelijke feit is afgelopen vrijdag net wat ondergesneeuwd. In dat jaar heb ik zowel de goede als de nare aspecten van dit dossier gezien, en ik heb ervaren hoe gepolariseerd het debat is. Ik heb rellen gezien in IJsselstein en gesproken met de boze buurtbewoners, en ik zag de brandstichting in Loosdrecht en de vernielingen en intimidatie in Engelen. Die zaken vragen van ons als politici dat we oog houden voor de mensen erachter: oog voor de buurtbewoners die tegenover elkaar staan, voor de ondernemers in Ter Apel, voor de vluchteling die op zoek is naar bescherming en voor al die medewerkers van het COA en de IND, die zich hier dag en nacht voor inzetten.

Ik ben dan ook blij dat het kabinet het afgelopen jaar echt stappen heeft gezet. We hebben het Migratiepact geïmplementeerd, waardoor procedures veel sneller gaan. Ook zijn de dwangsommen afgeschaft en kunnen we criminele asielzoekers vaker ongewenst verklaren. We zorgen voor structurele financiering van de asielketen, waardoor we de noodopvang kunnen afbouwen en kunnen inzetten op de azc's van de toekomst. En we halen de drempels weg voor asielzoekers die hier willen werken, zodat ze sneller kunnen meedoen in onze maatschappij. Dat zijn grote stappen op een dossier dat jarenlang stilstond. Dat is bemoedigend, maar we zijn er nog niet.

Daarbij wil ik beginnen met de situatie in Ter Apel. Het is onvoldoende om op één gemeente te leunen voor het aanmeldproces, met name voor bewoners en ondernemers. Onze Spreidingswet is gestoeld op de gedachte dat elke gemeente haar steentje bijdraagt. Diezelfde gedachte zou ik willen terugzien in het aanmeldproces. Er is een motie aangenomen van collega Westerveld en mij over het realiseren van meer aanmeldlocaties. Kan de minister toezeggen dat we gaan toewerken naar een stelsel met meerdere kleinschalige locaties in plaats van één locatie in Ter Apel? We kunnen desnoods bepaalde delen van het aanmeldproces verdelen over het land. Ook zag ik dat er twee leden van de Koninklijke Marechaussee per avonddienst bij komen in Ter Apel. Dat vind ik echt onvoldoende. Er had al maanden geleden extra capaciteit die kant op gemoeten. Dat overleg zou in april plaatsvinden. Ik hoop dat de minister mijn frustratie kan wegnemen door aan te geven wanneer die inzet daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Gister is daar ook nog een motie over aangenomen van collega Mathlouti en mijzelf.

Voorzitter. Vorige week kreeg ik een brief van een leraar uit een taalklas op een basisschool voor nieuwe kinderen uit het azc over het effect van verhuizen tussen azc's. Er werd gesproken over kinderen die stil binnenkomen, die na een paar maanden de taal spreken en vriendjes hebben gemaakt, die in 48 uur ineens naar de andere kant van het land moeten. Het bevestigde voor mij de noodzaak om te zorgen voor rust in de keten, te beginnen met de afbouw van de noodopvang. Noodopvang is voor buurtbewoners minder fijn. De omstandigheden, zeker voor kinderen, zijn vaak ondermaats. Ik lees in de brief van de minister dat er extra middelen zijn gevonden voor psychosociale ondersteuning voor die kinderen. Ik hoor graag van de minister of hiermee op alle noodopvanglocaties met kinderen psychosociale zorg kan worden georganiseerd. Waarom wordt er geen structurele financiering in de kostprijs berekend, zoals in onze motie was voorgesteld? Het afgelopen jaar is twee derde van het budget ingezet voor noodopvang. Dat is 2,4 miljard. Dat geld zouden we veel beter kunnen inzetten voor kleinschalige opvangplekken, die gemeenten vaak wensen. Ik snap dat een officiële COA-locatie met belemmeringen kan komen als het

gaat over de inzet van personeel, maar als gemeentes zelf de opvang organiseren, is dat waarschijnlijk sneller te organiseren. Kunnen we niet verstandig vooruit investeren door daar een voorschot op te doen en onder de streep geld te besparen, omdat we noodopvang kunnen afbouwen? Is de minister dat met mij eens? Is hij bereid te kijken wat er begrotingstechnisch nodig is om de investering in kleinschalige opvang vooruit mogelijk te maken?

Voorzitter. Dan het pact. Het idee is dat we met dezelfde regels grip op migratie krijgen, door een gezamenlijk Europees stelsel, met strenge procedures, fatsoenlijke opvang en terugkeer voor personen die niet mogen blijven. Zelfs als we erin slagen om dit rimpelloos te laten werken, speelt er een beperkende factor mee. Het Verenigd Koninkrijk is voor veel migranten een gewenste locatie en een reden om een tocht over de Middellandse Zee en de Noordzee te maken. Die gammele bootjes op de Noordzee baren mij zorgen. Het is een levensgevaarlijke tocht, waar mensensmokkelaars op inspelen. Schaamtevol genoeg blijken daar veel Nederlandse criminelen van te profiteren. Het zijn verschillen in de onderliggende asielstelsels die een oversteek überhaupt aantrekkelijk maken. Daar zit ook de oplossing. Ik heb al eerder gepleit voor een betere samenwerking met het Verenigd Koninkrijk op migratie. Aankomend weekend vindt er een top plaats tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie. Deelt de minister de opvatting van D66 dat we hier de komende periode extra stappen op moeten zetten? Welk contact heeft hij hierover met zijn Engelse collega?

De heer **Struijs** (50PLUS):
Even terug naar het vorige punt. Ik heb even gewacht, want ik hoopte dat D66 ook zou komen met de aangenomen motie om meer vaste locaties te gaan gebruiken. Grote vaste locaties in samenwerking met het Rijkvastgoedbedrijf scheelt namelijk miljarden. Even los van alle problematiek: het scheelt miljarden. Twee. We kunnen op die locaties veel meer doen dan op al die noodopvanglocaties. Steunt D66 het beleid van de vaste locaties?

De heer **Van Asten** (D66):
Dat is iets wat ik hier continu bepleit. Ik heb vaak genoeg aan de minister gevraagd wanneer er locaties kunnen komen van het Rijkvastgoedbedrijf of
Defensie. Ik zit eigenlijk nog steeds op dat antwoord te wachten. Of het hele grootschalige locaties moeten zijn … Als het goed geregeld is, dan kan dat. Over het algemeen zijn juist wat kleinere locaties, voor een paar honderd man, de max voor het organiseren van een goede opvang.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Dat is goed om te horen. Het is voor mij en-en-en. Ik zoek meerdere oplossingen. Dank.

De heer **Van Asten** (D66):
Ik zie trouwens de hele tijd "afronden s.v.p." in beeld. Ik vind dat gezellig, maar de tijd loopt gewoon nog door.

De **voorzitter**:
Kijk eens aan.

De heer **Van Asten** (D66):
Ik weet dat u haast wil maken, maar …

De **voorzitter**:
Ga uw gang.

De heer **Van Asten** (D66):
Dank. Dan over de terugkeerhubs. De minister trekt samen met vier anderen landen op om uitvoering te geven aan de Terugkeerverordening. Maandag is aangekondigd dat er

samenwerking wordt gezocht met Rwanda. Voor D66 staat buiten kijf dat internationaal recht gewaarborgd moet zijn als mensen naar een derde land worden gestuurd. Voor de realisatie van een hub in Rwanda zijn voor D66 een aantal onderdelen essentieel, waaronder duidelijke mensenrechtenclausules, zodat de overeenkomst bij eventuele schendingen van de afspraken direct kan worden beëindigd. Andere essentiële onderdelen zijn onafhankelijk en doorlopend toezicht, duidelijke inbedding van parlementaire controle en goede waarborgen voor onafhankelijke rechtsbescherming. Ik hoor graag van de minister of hij deze onderdelen kan toezeggen voor de verdere uitwerking.

De UNHCR en de IOM zijn betrokken bij het monitoren van de randvoorwaarden. De IOM geeft op verzoek van Rwanda aan ter plekke te ondersteunen. De UNHCR gaf in een verklaring aan te willen adviseren. Daarmee lijkt de IOM feitelijk de enige organisatie die zich ter plekke met de migranten bemoeit. Kan de minister verder ingaan op de rollen van deze organisaties? Ik snap dat monitoring overzichtelijk moet zijn, maar ik denk ook dat we open moeten staan voor de signalen van andere maatschappelijke organisaties die in Rwanda actief zijn. Kan de minister toezeggen te kijken naar welke rol we hen kunnen geven?

Voorzitter. We hebben het ook veel gehad over de herbeoordeling van Syriërs. Dat vraagt veel capaciteit van de IND, die we op dit moment niet hebben. Ik denk dat we het in deze Kamer met elkaar eens zijn dat we het beste kunnen inzetten op vrijwillige terugkeer. Dat is fijner voor de persoon die terugkeert, werkt beter en is goedkoper. Waarom laten we Syriërs, die nu twijfelen om terug te keren, niet een keer kijken, zonder dat ze gelijk hun status hier kwijtraken? Kan de minister aangeven of hij voorstander is van een dergelijke "go and see"-regeling?

Voorzitter. Uit de brief blijkt dat de regelgeving voor asielzoekers om sneller aan het werk te gaan pas per 1 juli 2027 in werking gaat treden, terwijl het ontwerpbesluit in maart 2026 al naar de Kamer is gestuurd. Hebben de IND en het UWV daadwerkelijk die tijd nodig, of kunnen we dit proces versnellen? De BRP-codes die nodig zijn voor deze wetgeving zijn er al, dus ik zie niet in waarom dit zo lang zou moeten duren.

Voorzitter, dank.

De **voorzitter**:
Dank u wel. U heeft een interruptie van de heer Boomsma.

De heer **Boomsma** (JA21):
De heer Van Asten heeft het over het waarborgen van de mensenrechten bij de terugkeerhub. Dat lijkt me volstrekt terecht en logisch. Daar zijn wij natuurlijk ook voor. Maar we hoorden mevrouw Westerveld net natuurlijk ook zeggen dat dit "een symboolmaatregel is die de deur openzet voor extreemrechts". Nou is mijn fractie dit soort verwijten van dat deel van de Kamer wel gewend. Die worden eigenlijk voortdurend onze kant op gestrooid. Ook als wij bijvoorbeeld een enkel feit benoemen, gebeurt dat al wel. Maar de heer Van Asten is het volgens mij helemaal niet gewend dat zo'n verwijt wordt geopperd jegens hem of jegens dit kabinet, dus hoe ziet hij dat?

De heer **Van Asten** (D66):
Ik zie het niet als een verwijt naar mij of naar de collega's in de Kamer. Ik deel met mevrouw Westerveld wel het feit dat we breed in de politiek, of dat nou bij dit debat is of bij een ander debat, nogal snel willen terugvallen op iets wat heel groot gebracht wordt, maar uiteindelijk een symboolmaatregel blijkt te zijn. Een van de zaken die we dus moeten gaan bekijken bij een migratiehub, is: is dit nou daadwerkelijk de snelste en de meest efficiënte en veilige manier om mensen die niet meer hier in Nederland mogen blijven, naar een derde land of naar hun eigen land te sturen? Als daar andere methodes voor zijn, moeten we daar eerder de aandacht aan geven, bijvoorbeeld goede partnerschappen met landen van herkomst.

De heer **Boomsma** (JA21):
De heer Van Asten zegt dat het geen verwijt is richting mensen in de Kamer, maar het is natuurlijk wel degelijk een verwijt als je zegt dat iemand de poort openzet voor extreemrechts. U kunt toch moeilijk ontkennen dat dat een verwijt is richting anderen? Ik ben gewoon benieuwd of D66 in ieder geval in principe een positieve grondhouding heeft tegenover deze terugkeerhub en dus ook niet ziet dat het de poort openzet voor extreemrechts.

De heer **Van Asten** (D66):
We hebben in het coalitieakkoord afgesproken dat we hiermee aan de slag gaan. Daarbij hebben we ook aangegeven dat een land als Oeganda daar niet voor in aanmerking komt, gezien de mensenrechten. Dat betekent dat we al vrij kritisch zijn op het land waar uiteindelijk een partnerschap mee wordt gesloten en de vraag of dat de mensenrechten wel of niet kan garanderen. Bij Rwanda gingen bij mij de wenkbrauwen zeker omhoog, omdat Rwanda niet altijd het beste trackrecord heeft in het verdedigen van mensenrechten. Er zit dus wel een uitdaging in voor dit kabinet om ook D66 ervan te overtuigen dat Rwanda het land is waar dit gerealiseerd kan worden. Vandaar ook mijn vragen aan de minister.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Boomsma** (JA21):
Ja, tot slot. Rwanda is op dit moment een van de veiligere landen in Afrika, met een economie die sterk groeit. Een Rwandese onderzoeker uit Rotterdam heeft net aangegeven, nota bene in De Volkskrant, dat het voor deze mensen gewoon volstrekt veilig zal zijn. Je moet gewoon goede afspraken maken. Ik ben wel met de heer Van Asten eens dat je ook moet kijken naar andere deals, want het gaat er natuurlijk in beginsel om dat het niet acceptabel is dat landen weigeren hun eigen burgers terug te nemen als die zijn uitgeprocedeerd. Welke mogelijkheden ziet D66 om de druk op die landen nog verder op te voeren?

De heer **Van Asten** (D66):
We hebben daar ook laatst wat besprekingen over gehad, met de rapporten die daarover zijn uitgekomen. Daaruit bleek dat het echt heel lastig is om met de landen van herkomst afspraken te maken om inderdaad op grotere schaal mensen terug te kunnen sturen. Dat is natuurlijk een diplomatiek gevecht waarin van beide kanten moet worden bekeken wat er mogelijk is. Ik heb in de rapporten gezien — dat hebben we allemaal kunnen zien — dat met bijvoorbeeld Irak goed afspraken te maken zijn om een uitwisseling te kunnen hebben. Als mensen bijvoorbeeld zelf op een visum, al dan niet een werkvisum, hier kunnen komen, dan staat Irak er veel meer voor open om sneller mensen terug te nemen. Ik denk dat we die wisselwerking moeten kunnen gaan gebruiken.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Wat betreft terugkeer kunnen we volgens mij beginnen met mensen die overlastgever zijn of criminele handelingen verrichten. We zien dat ook dat stroef gaat. Ik wil het specifiek hebben over een groep waar ik vandaag ook extra aandacht voor zal vragen: christenen in azc's die geïntimideerd worden, soms ook aangevallen worden, vaak omdat zij hun geloof, de islam, hebben verlaten en er mensen zijn die dat niet te verdragen vinden en vinden dat daar consequenties aan verbonden zijn. We merken dat nog niet van alles aangifte wordt gedaan en het vervolgens ook te weinig bij de beoordeling betrokken wordt. Mijn vraag is of u het met mij eens bent dat van alle pogingen tot terugkeer dit toch echt de prioriteit zou moeten hebben,

De heer **Van Asten** (D66):
Ik denk dat ik de vraag nog wat verder moet aanvullen. U wilt dus eigenlijk de mensen die

minderheidsgroepen in azc's lastigvallen, aanvallen et cetera, als eerste uitzetten? Ik zie de heer Ceder bevestigend met het hoofd knikken. Als mensen nog midden in een procedure zitten, kunnen we ze niet naar een derde land uitzetten. Wat mij betreft heeft het wel effect op hun procedure hier in Nederland. Ik denk dat de heer Ceder en ik dat delen.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik denk dat het belangrijk is dat we beginnen met een normstelling — wat vinden wij wel en niet wenselijk? — en van daaruit gaan nadenken over de vraag of je dat wel of niet juridisch kan inkaderen. Ik weet niet of dat ook zo bij D66 is, maar de afgelopen maanden komen bij mij en bij andere partijen berichten binnen waarin mensen aangeven dat in de azc's waar wij gastvrijheid en bescherming bieden, ook mensen zijn die het vaak uit een islamitische of extremistische overtuiging niet verdragen dat mensen een ander geloof of een andere geaardheid hebben en vinden dat daar consequenties aan verbonden moeten worden. Is de heer Van Asten het met mij eens dat het aanpakken van deze specifieke groep in ieder geval betekent dat je na een aangifte bijvoorbeeld snelrecht zou moeten kunnen toepassen, zodat dit zo snel mogelijk wordt veroordeeld en je het bij een beoordeling kan betrekken? Is hij het met mij eens dat wij, gelet op de capaciteit, van alle opgaves die wij hebben misschien wel aan deze prioriteit moeten geven?

De heer **Van Asten** (D66):
Dat is een lange vraag. Dan wordt het lastig antwoorden, maar ik denk dat …

De **voorzitter**:
Probeer het toch maar.

De heer **Van Asten** (D66):
… ik daarop zeker bevestigend kan antwoorden. Als mensen andere mensen lastigvallen terwijl ze zelf in een procedure zitten waarin ze om bescherming vragen, dan getuigt dat er niet van dat zij klaar zijn voor de Nederlandse maatschappij. Tegelijkertijd kunnen hier een heleboel mensen aankomen die totaal niet weten hoe wij hier in Nederland met elkaar omgaan. Daar moeten we mensen natuurlijk gelijk op wijzen en in meenemen. Als mensen dan persisteren in geweld tegen en discriminatie van minderheidsgroepen, dan moet dat zeker worden meegenomen in hun beoordeling en eventueel leiden tot een afwijzing.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Tot slot, voorzitter. Ik ben blij met dit antwoord. Ik wil specifiek inzoomen op de categorie christenen. Je hebt verschillende mensen die als christen naar een azc komen en bescherming zoeken, maar er is ook een groep die in Nederland christen wordt. Dat is vaak een extra kwetsbare groep, omdat die mensen dan afvalligen zijn. Daar zouden dan consequenties aan verbonden moeten worden, want dat zou niet mogen. Mijn vraag is of de D66-fractie deze signalen herkent en van mening is dat je juist zou moeten kijken hoe je degenen in deze specifieke groep die extra kwetsbaar zijn, los van alle minderheden, zou moeten beschermen.

De heer **Van Asten** (D66):
Ook wij krijgen die signalen, maar die krijgen wij ook van mensen uit de lhbti-familie. De vraag is: moet je daarvoor een prioritering instellen, of moet je er eigenlijk voor zorgen dat iedereen veilig is in nota bene een azc, waar iemand komt omdat hij in het eigen land niet veilig is? In Nederland zou je toch te allen tijde op alle gronden veilig moeten zijn.

De **voorzitter**:
Dank u wel voor uw bijdrage. De volgende spreker is mevrouw Vondeling. Zij spreekt namens de Partij voor de Vrijheid.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Voorzitter. Vandaag bespreken we de eerste begroting van Asiel en Migratie van deze minister. Als het aan de PVV ligt, is dat ook meteen de laatste. Nederland snakt naar minder asielzoekers, minder criminele vreemdelingen en minder azc's. Onze dorpen en steden bezwijken, onze verzorgingsstaat wordt afgebroken door de permanente instroom van mensen uit arme landen met een totaal andere cultuur en andere normen en waarden. Onze woningen worden weggegeven aan gelukzoekers die hier nooit hadden mogen zijn, terwijl Nederlanders eindeloos op een wachtlijst staan. Onze zorg wordt onbetaalbaar door de enorme extra druk en de gewone Nederlander staat in zijn eigen land steeds verder op achterstand. Maar deze minister heeft daar lak aan. Gedreven door een misplaatse barmhartigheid is hij alleen maar bezig met iedereen binnenlaten en pamperen, met als gevolg dat Nederland steeds meer verandert in een half Arabisch land. Terwijl de minister de gulle gastheer uithangt voor half Afrika, is hij juist onbarmhartig voor de Nederlander die geen azc in zijn achtertuin wil en de rekening mag betalen.

Voorzitter. Die rekening is gigantisch. In 2027 wordt in deze begroting meer dan 8 miljard euro uitgegeven aan asiel en migratie. Dat is bijna €1.000 per Nederlands huishouden. Die €1.000 hebben veel Nederlanders zelf hard nodig om hun boodschappen, hun energierekening of hun zorgpremie te betalen.

De heer **Van Asten** (D66):
Bij deze rekensom hoor ik van mevrouw Vondeling toch een beetje het verhaal van een pyromaan die haar eigen huis in brand heeft gestoken. We hebben namelijk gezien dat onder het vorige kabinet enorm is bezuinigd op de opvang van asielzoekers. Vervolgens moeten we de mensen wél blijven opvangen. Dan komen we in een situatie waarin we waanzinnig veel moeten betalen aan noodopvang op ferry's en weet ik veel wat voor locaties nog meer die daar niet geschikt voor zijn, met alle gevolgen van dien. Vervolgens klaagt mevrouw Vondeling dat het allemaal zo duur is. Erkent mevrouw Vondeling niet dat ze het probleem zelf heeft veroorzaakt?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Nee hoor, dit probleem is veroorzaakt door jarenlang beleid, mede namens D66, door iedereen in dit land binnen te laten. Als we nu gewoon eens stoppen met het binnenlaten van al die gelukzoekers — en dat zijn het; meer dan 96% komt via veilige landen naar Nederland — dan kunnen we gewoon azc's gaan sluiten. Als dit kabinet eens begint met het terugsturen van Syriërs. Er zitten tienduizenden Syriërs in azc's, die grotendeels afgewezen worden. Als die weggaan, kunnen we zo honderd azc's gaan sluiten en hebben we geen opvang meer nodig.

De heer **Van Asten** (D66):
Dit draait er natuurlijk volledig omheen, want het gaat er wel degelijk om dat we hier in eerste instantie mensen gewoon opvangen, waarvoor je dat goed moet hebben geregeld. Dat had veel goedkoper gekund als de PVV hier gewoon verantwoordelijkheid voor had gepakt. We hebben nu een systeem waarin we aan de slag gaan met een goede, snelle beoordeling binnen het Migratiepact. Maar ook dat Migratiepact is hetgeen wat de PVV continu aanvalt. Ik denk eigenlijk dat de PVV gewoon floreert bij een situatie waarin ze problemen niet wil oplossen. Sterker nog, ze wil die alleen maar vergroten.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Het is de PVV die voor de strenge asielwetten van mevrouw Faber in de Eerste Kamer heeft gestemd. Het is D66 dat daartegen heeft gestemd. Wij vinden het pact helemaal niet een

ideale oplossing. Sterker nog, het is gewoon een grote flop. Wij zeggen dat we gewoon het heft in eigen land in handen moeten nemen en ook dat we uit de EU moeten.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Nog even over de kosten. De Rekenkamer gaf minister Faber in het vorige kabinet een tik op de vingers, omdat er een miljard werd verspild aan de dure en vaak ook onveilige noodopvang. Wat is het antwoord van de PVV daarop? Dit is toch een constatering van de Rekenkamer?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Nou ja, mijn constatering is bijvoorbeeld dat in andere landen waar er geen Spreidingswet is — wat eigenlijk geheel Europa is — die opvang vele miljarden euro's goedkoper is. De constatering dat de Spreidingswet nodig zou zijn om goedkope opvang te regelen, is gewoon pertinent onjuist. En we moeten gewoon eens wat doen aan die instroom. Want als we de kraan open laten staan, dan is het dweilen met de kraan open. Die moeten we gewoon eens dicht gaan doen.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Laten we even bij de feiten blijven. Omdat opvanglocaties zijn afgeschaald en er fors is bezuinigd op de uitvoering, zit onze opvang overvol. Dat leidt tot gesleep van mensen. Dat leidt tot veel dure noodopvanglocaties. Daarvan heeft de Rekenkamer tegen het vorige kabinet gezegd: u gooit daarmee een miljard over de balk. En dan is de vraag aan de PVV: het was uw minister die een miljard investeerde in dure opvanglocaties, terwijl dat niet nodig was.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Zoals u weet, heeft de PVV een tienpuntenplan ingediend. Wij wilden gewoon dat er rigoureuze maatregelen …

Ik vind het heel vervelend dat de voorzitter continu zit te grijnzen en een soort van oordeel uitspreekt. Ik hoop dat hij daarmee wil stoppen.

De **voorzitter**:
Zeker niet. Mevrouw Vondeling, u spreekt mij nu aan. De heer Ceder was van plan om een interruptie te plaatsen. Ik heb hem het signaal gegeven dat ik het verstandig vind dat u eerst even wat verdergaat in uw betoog. Ik probeerde u dus enkel te helpen, door de heer Ceder even terug naar zijn stoel te verwijzen. Dat bevestigt de heer Ceder. Ik denk dat dat beter is voor het debat. Mevrouw Vondeling, u heeft de meeste spreektekst van allemaal. Ongetwijfeld gaat u verderop in uw spreektekst allerlei antwoorden geven op vragen die nu al gesteld worden. Dus ik probeerde eigenlijk een beetje voor u op te komen. Ik denk dat het verstandiger is om de eventuele interrupties voor straks te bewaren, totdat mevrouw Vondeling haar tekst heeft voorgelezen. Misschien gaat zij zo heel veel vragen beantwoorden die nu al gesteld zouden worden.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Ik denk dat ik prima vragen kan beantwoorden. Ik denk ook dat we het debat moeten voeren. We willen al wekenlang een groot asieldebat en nu is het de tijd daarvoor. Ik denk dus ook zeker dat we het debat moeten voeren. Ik geef nog even een antwoord op de vraag van mevrouw Westerveld. Het probleem is volgens de PVV niet dat we te weinig opvangplekken hebben, maar dat we te veel asielzoekers hebben. Daar willen wij wat aan doen. PRO wil dat niet. Mevrouw Westerveld zegt net namelijk letterlijk: we moeten solidair zijn; iedereen is hier welkom. Dat is het verschil tussen PRO en de PVV.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Dat heb ik niet op deze manier gezegd, maar ik had wel een vraag. Die vraag was of het

klopt dat de Rekenkamer in het vorige kabinet aan mevrouw Faber heeft gezegd dat er een miljard verspild wordt doordat zo veel mensen naar de dure noodopvang moeten gaan. Klopt dat?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Zoals ik net heb gezegd, heeft de PVV in het vorige kabinet het tienpuntenplan ingediend. Dat is mede gesteund door toenmalig minister Faber. De rest van de coalitie weigerde dit plan echter uit te voeren, waardoor we nu met de gebakken peren zitten.

De **voorzitter**:
Eén vraag, meneer Van Asten.

De heer **Van Asten** (D66):
Eén vraag, inderdaad. Ik weet niet of dit verder terugkomt in het debat, maar ik zoek naar de mogelijke oplossingen die de PVV zelf ook aandraagt. Dan kom je al vrij snel op het woord "nexit". Ik ben daar wel even benieuwd naar. Wat kost een nexit de Nederlandse economie? Is mevrouw Vondeling het ook eens met de constatering dat de brexit heeft geleid tot veel meer vluchtelingen in het Verenigd Koninkrijk? Hoe ziet zij dat voor Nederland?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Wat ik in ieder geval weet, is dat een nexit ons ongeveer 24 miljard euro per jaar zal opleveren, omdat dat de enorme kosten zijn van de asielinstroom.

Ik zie dat meneer Van Asten weer wil interrumperen. Mag ik verder, voorzitter?

De **voorzitter**:
Wacht even. Het is niet zo dat als je gaat zitten, je schone voeten had en weer drie interrupties mag plegen. Dit was uw derde interruptie, meneer Van Asten. Nu gaat mevrouw Vondeling verder met haar betoog.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Begin 2028 eist dit falende beleid maar liefst 96.000 opvangplekken voor asielzoekers, boven op de 109.000 plekken voor Oekraïners. De kosten daarvan zijn meer dan 4 miljard euro voor de opvang van asielzoekers en 2,5 miljard euro voor de opvang van Oekraïners. Het bizarre is dat we de grenzen wagenwijd openzetten voor mensen die helemaal niet vluchten voor oorlog of geweld. In plaats daarvan faciliteren we een complete asielindustrie. Meer dan 96% van de asielzoekers komt niet rechtstreeks uit oorlogsgebied, maar is eerst half Afrika en Europa doorgereisd voordat zij in Nederland aankwamen. Het zijn geen vluchtelingen, maar economische profiteurs op een asielreis naar het beloofde Nederlandse gratisgeldland. De criminele smokkelaars regelen de reis en het COA staat in Ter Apel klaar om hen met open armen te ontvangen. Wat een pervers en ziek systeem is dit. Erkent de minister dat door dit beleid, waardoor iedereen hier asiel kan aanvragen en niemand wordt geweigerd, het criminele systeem van mensensmokkel juist in stand wordt gehouden? Ziet de minister in dat het sluiten van de grenzen en het invoeren van een absolute asielstop de enige manier is om deze waanzin te stoppen?

Niet alleen mensensmokkelaars verdienen goudgeld met de asielellende. Ook in Nederland is asiel een lucratief verdienmodel. Er is bijna een miljoen euro uitgegeven aan zogenaamde vliegende teams, die gemeenten moeten helpen bij de asielopvang. Terwijl Nederlanders slapeloze nachten hebben van een dreigend azc, vullen consultants hun zakken door gemeenten te leren hoe ze de opvang door de strot van omwonenden moeten duwen. Wanneer stopt de minister met het subsidiëren van deze peperdure asielconsultants, linkse bolwerken zoals VluchtelingenWerk en andere politiek-activistische clubjes?

Terwijl er miljarden euro's over de balk worden gesmeten voor de opvang en begeleiding van

gelukzoekers, dendert de instroom onverminderd hard door. Iedere week komen er 800 tot 900 asielzoekers bij. Het overgrote deel heeft een onbekende nationaliteit of komt uit Gaza. Het is levensgevaarlijk. We hebben geen flauw idee wie we ons land binnenlaten en zetten daarmee onze eigen veiligheid op het spel. De nieuwe meerjarenprognose voor migratie rekent volgend jaar op weer 51.000 asielzoekers erbij. Alsof de emmer nog niet vol genoeg is, is dit nog exclusief de 140.000 Oekraïense asielaanvragen die we door een dictaat van het Europese Hof van Justitie in behandeling moeten nemen.

De gevolgen voor de samenleving van dit opengrenzenbeleid zijn rampzalig. Alleen al in 2025 registreerde het COA bijna 18.000 agressie- en geweldsincidenten op en rond de opvanglocaties. Dit jaar vonden er in de eerste drie kwartalen al 175 asielincidenten plaats die zo ernstig waren dat de minister er persoonlijk over werd geïnformeerd. Maar dit is slechts het topje van de ijsberg. In deze cijfers is de structurele overlast van asielzoekers namelijk niet eens meegenomen.

Nederlandse meisjes kunnen op veel plekken niet meer normaal over straat, zonder te worden lastiggevallen of geïntimideerd door asielzoekers. Nergens is die ellende zo voelbaar als in Ter Apel. Het dorp gaat al jaren gebukt onder diefstal, overlast en geweld. Wie de politiemeldingen erop naslaat, ziet dat er in en rond het aanmeldcentrum vrijwel dagelijks steekincidenten plaatsvinden. Om de zwaar overbelaste lokale politie te helpen kondigde de minister van Defensie, mevrouw Yeşilgöz, groots aan dat de Koninklijke Marechaussee zou bijspringen om de openbare orde te handhaven in Ter Apel. Maar wat blijkt, voorzitter? Die hele inzet is een totale aanfluiting. Het gaat namelijk om welgeteld één koppel van de marechaussee: twee man. Die worden dan ook nog uitsluitend ingezet tussen 15.00 uur en 23.00 uur. Terwijl Ter Apel 24 uur per dag wordt geterroriseerd, stuurt het kabinet twee marechaussees die om klokslag 23.00 uur weer uitklokken. Je verzint het niet. Kan de minister uitleggen welke boodschap hij hiermee afgeeft aan al die inwoners van Ter Apel, die dag en nacht worden geterroriseerd door asieltuig?

Deze ellende beperkt zich niet tot Ter Apel alleen. Door heel het land zijn azc's verworden tot criminele broeinesten, die zelfs worden gebruikt als hoofdkwartier voor internationale wapen- en drugshandel. Vanuit die locaties verspreidt de overlast zich razendsnel naar onze buslijnen en treinen, waar reizigers en personeel worden geterroriseerd door agressieve zwartrijdende asielzoekers. Het is inmiddels al zover gekomen dat er niet eens meer boetes worden uitgeschreven. Het kan toch niet zo zijn dat criminele asielzoekers, Oekraïners en andere vreemdelingen die onze eigen bevolking bedreigen, niet teruggestuurd worden omdat zij zogenaamd gevaar zouden lopen in hun eigen thuisland? Waarom wegen de rechten van criminele vreemdelingen zwaarder dan de veiligheid en rechten van onze eigen mensen, vraag ik de minister. Wie zich niet aan de regels houdt, wie strafbare feiten pleegt, moet ons land worden uitgezet. Geen uitzondering, allemaal eruit.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Mevrouw Vondeling stelt terecht de vraag waarom criminele asielzoekers het land niet worden uitgezet. Ik denk dat het antwoord daarop is dat, als er voorstellen in de Kamer worden gedaan, bijvoorbeeld door mij, die gesteund worden door de rechterkant van de Kamer, de PVV daartegen stemt.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Deze interruptie heb ik al vaker gehad van mevrouw Straatman. Het gaat om een motie om criminele vreemdelingen een kortere straf te geven om ze vervolgens te kunnen uitzetten. We hebben ook al antwoorden gekregen van de minister. Die regeling bestaat al, dus wat mevrouw Straatman voorstelt, is helemaal niets nieuws. Het is ook weinig effectief, want er zijn er maar een aantal uitgezet. Daarnaast zijn wij er gewoon geen voorstander van dat een vreemdeling die bestraft wordt, misschien vanwege een verkrachting van een meisje of nog

erger, een lagere straf krijgt, terwijl die straffen al gigantisch laag zijn in ons land, met de hoop dat die persoon niet meer terugkomt naar Nederland.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Dit antwoord gaf mevrouw Vondeling eerder ook en dat antwoord klopt gewoon niet. Deze week is er een nieuwe brief van de minister gekomen over de pilot in Duitsland voor het uitzetten van criminele asielzoekers in detentie. Wat blijkt? Er is helemaal geen sprake van een strafkorting. Mensen worden eerder teruggezet en teruggestuurd, en als ze terugkomen, gaan ze gewoon opnieuw de gevangenis in. Wat mevrouw Vondeling hier vertelt, is dus lariekoek. Ik constateer wel dat mevrouw Vondeling continu hele grote woorden heeft over het uitzetten van criminele asielzoekers, maar dat ze, als hier hele concrete voorstellen worden gedaan, die nota bene werken in Duitsland, daartegen stemt.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
U zegt dat het niet gaat om strafonderbreking, maar daar gaat het wel om. Ze krijgen een kortere straf zodat ze meewerken aan vertrek, dus wat u zegt, is niet helemaal waar. Wij willen dat de straffen streng zijn en dat iemand gestraft wordt voor het feit waarvoor hij of zij veroordeeld is. Die straffen zijn gigantisch laag. Daarnaast is er geen enkele garantie dat iemand niet meer terugkomt. Vorige keer heb ik deze reden ook al gegeven. Dit is onze uitleg waarom wij tegen de motie hebben gestemd.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Tot slot, want dat is ook wel goed voor de kijkers thuis. Als die mensen toch terugkomen, gaan ze opnieuw de gevangenis in en moeten ze hun hele straf weer uitzitten. Dat is dus gewoon niet waar, maar dit is wel een structureel patroon dat ik zie bij de PVV-fractie. Een paar weken geleden werd een motie ingediend om de gesprekken met de taliban op gang te laten komen zodat mensen, waar dat veilig kan, teruggaan. Dan stemt de PVV nota bene voor een motie van PRO, terwijl het CDA en de VVD zeggen: laten we kijken waar het kan, om de gesprekken met de taliban voor veilige terugkeer op gang te laten komen. Dus nogmaals: de PVV heeft grote woorden als het gaat om terugkeer en het uitzetten van criminele asielzoekers, maar als puntje bij paaltje komt, stemt zij telkens voor een motie van PRO of tegen een goed voorstel om criminele asielzoekers het land uit te zetten.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Ik ga verder, voorzitter. Ondertussen betaalt de gewone Nederlander op alle fronten de rekening van dit beleid, niet alleen op straat en in de trein, maar ook op de woningmarkt. Maar liefst 60% van de woningvraag wordt veroorzaakt door migratie. De komende tien jaar zijn er alleen al 340.000 woningen nodig om de immigratie bij te benen. Onze eigen jongeren en gezinnen staan jarenlang op een wachtlijst, terwijl 20% van alle sociale huurwoningen rechtstreeks naar statushouders gaat. Inmiddels heeft al bijna een op de tien sociale huurders een asielachtergrond. In plaats van dankbaar te zijn voor hun met voorrang verkregen woning stellen statushouders de meest bizarre eisen. Een Nigeriaanse statushouder weigerde een woning omdat hij die te klein vond vanwege zijn claustrofobie. Twee Somalische broers weigerden een woning omdat er maar één slaapkamer was en zij die niet wilden delen. In 2025 werd 123 keer een woning geweigerd door een statushouder. Terwijl er voor duizenden Nederlanders geen woning is, halen statushouders hun neus ervoor op. Gaat de minister ervoor zorgen dat de statushouder die een woning weigert per direct de opvang wordt uitgezet en voor geen enkele woning meer in aanmerking komt?

Alsof deze voorrangspositie nog niet erg genoeg is, levert het Nederland ook nog eens niets op. Meer dan een derde van de statushouders zit na jaren nog steeds in de bijstand te teren op de zak van de Nederlandse belastingbetaler. Het is duidelijk dat dit opengrenzenbeleid onhoudbaar en onbetaalbaar is en moet stoppen. De realiteit is dat we dit alleen kunnen stoppen met keiharde maatregelen: door een totale asielstop in te voeren en onze grenzen te sluiten voor asielzoekers en niet-westerse immigranten; geen gelukzoeker meer ons land

in. Ook moeten we beginnen met de massale deportatie van illegalen en de verplichte remigratie van criminelen. Klopt het, vraag ik de minister, dat er in de gevangenis in Ter Apel een pilot is waarbij veroordeelde criminele vreemdelingen de mogelijkheid krijgen om mee te doen aan re-integratieactiviteiten? Wat is dit voor waanzin? Het gaat om criminele vreemdelingen die ons land moeten verlaten. Die moeten niet integreren; we moeten ze deporteren. Voer ook een wettelijke meldplicht in, zeg ik tegen de minister, voor overheidsorganisaties en gesubsidieerde organisaties bij signalen van illegaal verblijf. Spoor illegalen op en val desnoods woningen, bedrijven, scholen, huizen en kerken binnen als er vermoedens zijn dat er illegalen zitten. Schaf ook het kerkasiel af, zeg ik tegen de minister. Zet illegalen in detentiecentra of in hermetisch afgesloten tentenkampen om ze daarna zo snel mogelijk het land uit te zetten. Stuur ook al die Syriërs en Oekraïners terug naar hun eigen land. Het is te gek voor woorden dat er speciale overlastlocaties worden opgetuigd of dat ze in dure hotels mogen verblijven. Laat ze de boel verstieren in hun eigen land. Een grote schoonmaak is nodig om ons land weer terug te krijgen. Daarvoor moeten we ook definitief breken met de dictaten uit Brussel. We moeten uit de EU.

De volgende invasie staat namelijk alweer voor de deur. De Canarische Eilanden luiden de noodklok om de enorme toename van migranten. 3 miljoen jonge Marokkaanse mannen staan klaar om de oversteek te maken naar Europa, naar Nederland.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Ik hoor mevrouw Vondeling net zeggen dat zij Syriërs wil uitzetten. Nou hebben de afgelopen jaren meer dan 100.000 Syriërs het Nederlandse paspoort gekregen. Als je die mensen ook wilt uitzetten, zal je ze toch ook het paspoort moeten afnemen. De PVV heeft het al jaren over in groten getale uitzetten, maar hoe wil mevrouw Vondeling al die mensen uitzetten zonder ze het paspoort af te nemen? Of is zij het met ons eens dat we ook die mensen het tweede paspoort zouden moeten afnemen?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Laat ik even nadenken. Er zijn natuurlijk gronden om te denaturaliseren. Criminelen moeten we in ieder geval denaturaliseren. We hebben het daar volgende week ook over in een wetgevingsoverleg. Als Syriërs veilig terug kunnen naar het land van herkomst, kunnen ze wat mij betreft gewoon allemaal terug. Statussen kunnen we intrekken. Op dit moment is er geen grond om een nationaliteit in te trekken bij een veilig land van herkomst. Ik vraag me dus even af waar u naartoe wilt met deze vraag. Wat zou u willen? Op dit moment is de mogelijkheid er namelijk niet om zomaar een paspoort in te trekken van iemand die niets heeft gedaan.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Je zou natuurlijk kunnen beargumenteren dat deze Syriërs door veilige landen zijn gekomen en daarom eigenlijk helemaal geen recht hadden om hier asiel te verkrijgen en daarmee ook niet om genaturaliseerd te worden. Ik vraag me dus even af hoe mevrouw Vondeling daarnaar kijkt.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
In de huidige wet is er geen mogelijkheid om een paspoort in te trekken van iemand op deze grond. Daarom vraag ik me af of u iets gaat voorstellen. We gaan dan bekijken of we dat kunnen steunen, maar op dit moment is daar geen grond voor.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
De PVV wil graag een totale asielstop. Ik snap ook de achtergrond daarvan. Ons land staat onder druk. Er is te weinig zorg. Er zijn te weinig leraren. De PVV wil gewoon geen asielzoekers; laten we dat klip-en-klaar stellen. Tussen asielzoekers zitten echter misschien ook christenen die op de vlucht zijn. Ik noem ook jezidi's; we hebben ze hier meerdere keren in de Kamer gehad. Die worden op gruwelijke wijze gemarteld, vermoord of, in het geval van

jezidivrouwen, verkracht. Ik noem Iraanse vrouwen en Iraniërs, die weg willen uit dat verschrikkelijke regime in Iran, die daar vervolgd, gemarteld en geëxecuteerd worden. Daar schuurt het bij mij wel een beetje. Dat betekent dat de PVV ook voor deze mensen geen opvang wil, al is dat tijdelijk voor zolang het nodig is, en ze later misschien kunnen terugkeren. Dan gaat dus echt alles op slot, dus ook voor deze mensen. Vindt de PVV dat menselijk?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Helaas is er gewoon geen ruimte meer. Dus ik kan nu ook geen onderscheid maken naar groeperingen. Er is geen ruimte meer in dit land. Er zijn voor Nederlanders niet eens huizen meer. Dus inderdaad, dat zal moeten gebeuren. En die mensen zouden gewoon in de regio moeten worden opgevangen. Maar hier kan het gewoon niet meer. Er is gewoon geen ruimte, geen plek. Het gaat niet meer.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Wij zijn ook voor opvang in de regio, voor zover dat mogelijk is. BBB is ook voor een strenger asielbeleid, maar wij willen wel altijd blijven openstaan voor mensen die gewoon echt in nood zijn. Kijk naar wat er in Iran gebeurt, bijvoorbeeld, hoe jonge mensen, vrouwen en ook mannen in de gevangenis belanden en daar op een gruwelijke manier hun leven moeten leiden. Voor de tijd dat het verschrikkelijke Iraanse regime er nog is, zouden ze hier tijdelijk kunnen worden opgevangen en kunnen deelnemen aan de maatschappij. Ze delen vaak onze westerse normen en waarden, want ze worden niet voor niks vervolgd daar. Dat zou dan toch op de een of andere manier wel mogelijk moeten zijn? Als je het hebt over een totale asielstop, zeggen heel veel Nederlanders: ja, dat willen wij ook. Maar zij vergeten wel dat ook deze mensen dan van de PVV hier geen plek kunnen krijgen. Niet in Nederland in ieder geval.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Het is natuurlijk verschrikkelijk, maar in eerste instantie gaan mijn zorgen uit naar al die Nederlanders die gewoon enorme ellende ondervinden van die enorme instroom, van voornamelijk islamitische mannen, natuurlijk. Daar ben ik het mee eens. Maar we moeten eerst orde op zaken stellen in Nederland. Daarvoor moet de grens gewoon echt dicht.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Is mevrouw Vondeling het met mij eens, of kan ze zich vinden in het volgende? Kijk naar eerdere decennia, waarin veel vluchtelingen naar Nederland zijn gekomen. Ik denk aan de oorlog in voormalig Joegoslavië, of aan Vietnam in de jaren zeventig. Toen zijn veel Vietnamezen deze kant op gekomen. Zij zijn eigenlijk best wel goed in de samenleving "geblend", zoals we in goed Nederlands zeggen. Daar zijn eigenlijk weinig problemen mee geweest. Dat heeft volgens mij te maken met het feit dat deze mensen onze westerse normen en waarden aanhingen. Daar was weinig gedoe mee. Waar de druk het meest op ligt en waar de meeste mensen in Nederland zich ook het meest zorgen over maken, is die groep asielzoekers die onze normen en waarden en de manier waarop we vrouwen, homoseksuelen en noem allemaal maar op behandelen, niet delen. Daar zit de grootste angst of ergernis in. Hoe ziet mevrouw Vondeling dat?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Natuurlijk is dat zo. Van Amerikanen en Canadezen die hier komen werken, heb je ook weinig last. Dat zal waarschijnlijk ook gelden voor bepaalde asielzoekers, maar het overgrote deel komt gewoon uit islamitische landen. 96% van alle asielzoekers reist door meerdere veilige landen naar Europa. Ze hebben dus geen recht op asiel. Daar zullen waarschijnlijk ook een aantal christenen tussen zitten. Die zullen dan ook in een ander veilig land opgevangen moeten worden. Maar hier in Nederland moet op een gegeven moment even de kraan dicht.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
De groep waarvoor ik probeer op te komen, betreft bijvoorbeeld de christenen in azc's, juist ook omdat een groot deel daarvan wordt lastiggevallen en geïntimideerd door mensen met een fundamentalistisch islamitisch gedachtegoed. Wat ik ingewikkeld vind aan het betoog van de PVV, is dat de PVV eigenlijk zegt: maar voor jullie komen we ook niet op. Zij moeten ook weer weg. Het klinkt zo makkelijk, zo plat: je gaat maar terug naar Syrië. Maar die mensen worden vermoord. Die noodkreet moet de PVV-fractie toch ook krijgen? Mensen zeggen: vanwege ons geloof worden wij vermoord, maar u zegt: ja, dat is dan maar even zo.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Allereerst zeg ik dat niet. Twee punten. Eén: u verwijt de PVV dat wij die christenen in de steek laten, maar dat doet u ook door al die islamitische jongemannen hier binnen te laten. U vindt het prima. U wilt geen grenzen dicht, dus u bent er ook medeverantwoordelijk voor dat ze allemaal binnenkomen. Daarnaast is Syrië een groot land en moeten we ook eens gewoon kijken naar Nederland. Hoeveel grote steden zijn hier wel niet onveilig? Hoeveel meisjes worden er wel niet lastiggevallen? Terroristen worden opgepakt in azc's. Er is geweld en er zijn moorden, dus laten we ook gewoon eens kijken naar onze eigen steden. Hoe kunnen we die veilig maken? Die kunnen we veilig maken door gewoon eens te stoppen met het binnenhalen van dit soort lieden.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
De PVV zegt over de ChristenUnie, maar over alle partijen, dat ze niets willen, dat ze open grenzen willen et cetera. Daarmee gaat ze voorbij aan de feiten, die ik net nog in een interruptiedebat met andere partijen heb genoemd. We moeten juist aanscherpen en kijken naar terugkeerhubs. Dat betoog klopt dus niet. U gaat voorbij aan wat ik probeer aan te geven. U zei dat ik u woorden in de mond leg, maar het volgende is toch gewoon waar? Kunt u dat in ieder geval erkennen? Wanneer een groep jezidimeisjes, van wie er een aantal zijn in Nederland, terugkeert naar Irak, is de kans groot dat die belandt in de slavernij, de seksslavernij of erger. Kunt u in ieder geval dat erkennen?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Nou ja, laat ik in ieder geval liever erkennen dat ik een Nederlandse volksvertegenwoordiger ben, dus in allereerste instantie kom ik op voor die Nederlanders. Dat is mijn taak. Dat is mijn rol. Ik zie gewoon dat Nederland het niet meer aankan. De weerstand wordt steeds groter. De problemen worden steeds groter. Voor de Nederlanders opkomen is mijn rol. Dat zal ik hier blijven doen.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
De PVV lijkt een blind standpunt te hebben. Ik stel twee keer, drie keer nu, een hele simpele vraag. Erkent u de consequenties van wat u zegt, dat het terugsturen van een groep jezidi's of christenen de dood betekent, dat het voor vrouwen seksslavernij betekent? Dat is gewoon een hele simpele vraag. Erkent u dat wat u stelt consequenties heeft? En bent u bereid die te dragen, zoals we allemaal de consequenties van onze uitspraken moeten dragen?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Dit is echt complete onzin.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik ga het nog een keer vragen.

De **voorzitter**:
Nee, dat hoeft niet.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Kennelijk heb ik het verkeerd begrepen. Ik stel de vraag nogmaals, want kennelijk geef ik

een verkeerde uitleg aan het antwoord. Erkent u dat het terugsturen van specifieke minderheden, waaronder christenen en jezidi's, in veel gevallen tot de dood kan leiden?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Zoals ik net ook al in antwoord aan mevrouw Van der Plas heb aangegeven — ik ga gewoon over m'n eigen antwoorden — komt iedere asielzoeker via meerdere veilige landen naar Nederland. Dat betekent dat ze allang veilig waren. Ik wil niemand de dood in sturen, maar blijf dan in een van die veilige landen, of in de regio of desnoods in Italië aan de buitengrens. Daar hebben we dat pact voor. De bedoeling is dat ze helemaal niet meer doorreizen. Wij hebben voor een implementatiewet gestemd, die kennelijk nog niet blijkt te werken. Dat is onze oplossing.

De **voorzitter**:
U vervolgt uw betoog.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Sinds de invoering van dit pact komen er nog evenveel asielzoekers naar Nederland als voor die tijd. Het is één grote fopspeen en van terugsturen is al helemaal geen sprake. We sturen nog steeds geen asielzoekers terug naar Italië en Griekenland. Als D66-rechters de overdracht niet dwarsbomen, dan weigeren die landen zelf wel om ze terug te nemen. Maar het wordt nog gekker. Ondanks dat het Europees Asiel- en migratiepact een totale flop is, wordt Nederland wel door de Europese Commissie verplicht om nog meer asielzoekers over te nemen of financieel af te kopen van Griekenland, Cyprus, Italië of Spanje. Het is werkelijk knettergek. Hoe kan het dat een land als Oostenrijk, met een instroom van 700 tot 800 asielzoekers per maand, geen bijdrage hoeft te leveren aan de solidariteitspool van het EU-pact, terwijl Nederland met diezelfde aantallen per week wel moet opdraaien voor die rekening? Ons land barst uit zijn voegen, maar in Brussel worden we gewoon als het afvoerputje van Europa gebruikt. Gaat de minister vandaag nog tegen de Europese Commissie zeggen dat ze de boom in kunnen en we geen enkele cent meer betalen aan dit waanzinnige pact? Wanneer is de minister van plan het geld voor grensbewaking niet in de bodemloze EU-pot te storten voor de buitengrenzen, maar dit geld te gebruiken voor ons eigen grensbewaking?

Voorzitter. Ik rond af. Dit zelfmoordbeleid moet niet worden bijgestuurd, maar moet volledig op de schop. De PVV zal dan ook tegen deze begroting van Asiel en Migratie stemmen. De instroom moet naar nul, de grens moet dicht en er moet een asielstop worden ingevoerd. Als de minister dat niet wil of simpelweg niet kan, dan is er voor hem na vandaag maar één logische conclusie: pak uw biezen en neem de rest van het kabinet-Jetten mee.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Een interruptie van de heer Diederik van Dijk.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Ik heb met belangstelling geluisterd naar mevrouw Vondeling. Heel veel zorgen die zij heeft genoemd, herken ik. Tegelijkertijd was het verhaal wel van a tot z gitzwart. Ik dacht: er zijn toch altijd wel perspectieven? Hoe beoordeelt mevrouw Vondeling het dat de minister en het kabinet inmiddels de ene na de andere wettelijke maatregel hebben doorgevoerd, die nog zijn voorgesteld door oud-minister Faber? Er is toch wel degelijk enigszins sprake van een beweging de goede kant op ten opzichte van het verleden, al zal mevrouw Vondeling die te bescheiden vinden?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Nou ja, u zegt zelf: de meeste van die voorstellen komen helemaal niet uit de koker van dit

kabinet. Die kwamen uit de koker van minister Faber. Het klinkt allemaal goed en positief, maar laten we eerlijk zijn: het zet niet echt zoden aan de dijk. Dat is ook de reden dat wij aan het einde van kabinet-Schoof dat tienpuntenplan hebben ingediend. Wij zien namelijk dat de instroom weliswaar licht daalt, maar dat de instroom in de rest van Europa veel forser daalt. Er zijn gewoon veel meer maatregelen nodig. Ik zie niet dat het kabinet daar actie op onderneemt, dus daarom kan ik niet echt positief zijn.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Het gaat voor mevrouw Vondeling niet ver genoeg. Dat snap ik. En toch, laten we daar niet te snel overheen stappen, maar laten we blij zijn dat er in ieder geval een aantal wettelijke maatregelen worden doorgevoerd. Dat had al veel eerder moeten gebeuren, maar ze vinden nu plaats. Mijn vraag is of het, gelet op de kant waar we naartoe willen en de beweging die gaande is, zou helpen om niet voortdurend te zeggen dat het kabinet alleen maar voor open grenzen et cetera is. Moeten we die beweging toch ook niet constructief en iets positiever ondersteunen? Zou dat niet meer zoden aan de dijk zetten?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Nee, absoluut niet. Er is een aantal wetten aangenomen, waarmee een deel van de coalitie niet eens ingestemd heeft. De intentie van een groot deel van de coalitie is dus ook niet eens om strenge maatregelen te nemen. Er is gewoon rigoureuze actie nodig. We raken ons land echt kwijt! Ik ben echt van mening dat dat gebeurt als we geen actie ondernemen. En dat zie ik niet bij dit kabinet. Sterker nog, de minister is vooral bezig met het dwingen van gemeenten om azc's te openen, terwijl er heel veel gemeenten zijn die dat niet willen. Ik zie een heel verkeerde inzet van het kabinet. Daarom denk ik dat het beter is als het vertrekt.

De heer **Van Asten** (D66):
Ik zou over een heleboel punten kunnen beginnen, maar dat doe ik niet want de voorzitter gaf aan dat we een beetje tempo moeten maken. Het verhaal van mevrouw Vondeling zat vol bangmakerij en overdrijvingen. Dat is niet de situatie zoals die nu in het land is. Maar ik ga even in op een stuk van de interruptie die ging over denaturalisatie. Ik weet niet hoe we daar beland zijn, maar zo was het. Vervolgens ging mevrouw Vondeling van heel grote woorden en bangmakerij naar de woorden "ik weet niet of dat juridisch mogelijk is, dat zouden we misschien moeten onderzoeken" en "als ik kijk naar de huidige wet". We werken dus binnen de huidige wet, erkent ook mevrouw Vondeling. Dan vind ik het eigenlijk gek dat mevrouw Vondeling zo tekeer gaat tegen die externe experts van het vliegende team. Dat gaat over €800.000. Laten we een heel simpele rekensom maken. We geven 1,2 miljard per jaar uit aan noodopvang, iets wat binnen de huidige wet verplicht is. Als we ervoor kunnen zorgen dat we met een investering van €800.000 veel meer plekken kunnen krijgen waar we reguliere, goedkope opvang kunnen realiseren in plaats van die hele dure noodopvang, waarom is mevrouw Vondeling dan tegen deze hele slimme en economisch gunstige oplossing?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Eerst over die Syriërs. Daarvan hebben we altijd gezegd "trek die tienduizenden statussen van Syriërs in". Dat kan gewoon heel simpel. Dat even voor de duidelijkheid. Wij zijn gewoon niet voor méér opvang. U kunt nog wel honderd voorbeelden noemen dat het misschien iets kan schelen. Het gaat ons ook om de overlast, die veroorzaakt wordt met het openen van locaties. Wij zijn daar niet voor. Al komt u met nog honderd voorbeelden hoe u het mogelijk iets kostenbesparender kan regelen: wij willen gewoon nul opvang erbij. Nul.

De heer **Van Asten** (D66):
Dat is nou het hele punt: dit is niet méér opvang. De mensen worden nu ook opgevangen op grote boten in Rotterdam en Amsterdam, in sportscholen, in oude kantoorpanden en dergelijke. Dat is niet goed voor de mensen die daar als vluchteling zijn, maar ook niet voor buurtbewoners die in een pand dat niet geschikt is, mensen tegenkomen die eigenlijk ook op

een andere plek hadden willen zitten. Dit is op zo veel vlakken een heel slimme en goede investering. Aangezien mevrouw Vondeling zegt dat ze hier niets mee te maken wil hebben, verwerpt ze dus een economisch voordeel voor Nederland. En ze wil ook gewoon niets doen wat eigenlijk wel heel logisch zou zijn om te doen. Ik denk dat dat de PVV typeert.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Er is volgens mij geen enkel land in Europa, behalve Duitsland misschien, soort van, dat een spreidingswet heeft. Weet je, D66 vindt het een geweldige oplossing. Nou ja: wij niet! Wij willen gewoon ... En dat heb ik net ook al gezegd: zou deze minister gewoon eens gaan beginnen met het intrekken van de statussen van die Syriërs? Dan kunnen we namelijk gewoon honderd azc's gaan sluiten. We hebben heel die Spreidingswet niet nodig.

De heer **Van Asten** (D66):
Als laatste dan. De vergelijking met Duitsland en dat ze daar geen spreidingswet hebben: dat is omdat ze daar een heel andere manier van opvang hebben en daarbij ook voldoende opvang hebben. Wij zouden dat in Nederland ook kunnen doen. Als iedere gemeente of ieder cluster van gemeentes gewoon voor z'n eigen opvang zou zorgen, zouden we die hele Spreidingswet ook niet nodig hebben gehad. Alleen wil ik nogmaals benadrukken dat onder het vorige kabinet met al die bezuinigingen juist die optie is weggevallen.

De **voorzitter**:
Helder.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik hoor een heel betoog en een aantal vragen, en ik hoor alleen maar dat de PVV jij-bakken geeft. Mijn vraag aan de PVV is heel simpel. Stel, u mag de minister van Asiel en Migratie leveren en u zit in een kabinet dat een heel streng, rechts asielbeleid wil voeren, wat gaat u dan doen? Dus niet alleen wat gaat u zeggen, maar wat gaat u dan heel concreet doen?

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
De grenzen sluiten. Dat is heel mijn bijdrage. Dat is wat wij gaan doen. Dat is ook wat we wilden in het kabinet-Schoof. Dat is wat minister Faber ook wilde, maar dat is wat de rest van de coalitie niet wilde. Dat lijkt me duidelijk.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ja, hier zit precies het punt, want het is makkelijk om te roepen "grenzen sluiten". Heel makkelijk. Dat horen we ook in elk debat weer terug. Maar hoe ziet dat er dan precies uit? Wat gaat mevrouw Vondeling dan doen? Gaan we bijvoorbeeld wegen afsluiten? Gaan we om de 50 meter een paaltje neerzetten? Wie zetten we daarvoor in? Wanneer denkt ze dit te kunnen regelen? Wat zijn de consequenties? Ik ben heel benieuwd naar dat plan dat de PVV kennelijk al twintig jaar heeft, maar waar we eigenlijk nooit in een debat een goed antwoord op krijgen.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Nou ja, het is niet zo raar. Vroeger hadden we ook gewoon een grens die bewaakt werd en we hoeven niet op elk plekje een marechaussee neer te zetten. We kunnen digitale mogelijkheden benutten. Op sommige plekken zal er misschien een hek moeten komen, maar we moeten er alles aan doen om mensen die hier niet horen te zijn, tegen te houden. Nu gebeurt dat niet. Kijk, nu zie ik het weer: de voorzitter zit weer continu te lachen naar mevrouw Westerveld, maar ...

De **voorzitter**:
Omdat ik mevrouw ...

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Misschien is het handig als u zich iets neutraler opstelt.

De **voorzitter**:
Als u over uw eigen woordvoering gaat en mij de orde van het debat laat bewaken ... Ik wil niet dat mevrouw Westerveld een derde interruptie pleegt. Als u zich focust op uw eigen woordvoering, dan gaat de orde van dit debat een stuk beter worden. Ik denk dat we het ook hierbij laten.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Tja, dat is het antwoord.

De **voorzitter**:
Dank u wel voor uw bijdrage. De volgende spreker van de zijde van de Kamer is de heer Ellian.

De heer **Ellian** (VVD):
Dank, voorzitter. Bij een begrotingsbehandeling — dit is voor mij de eerste keer dat ik de begroting Asiel en Migratie mag doen — is het altijd aardig om met iets persoonlijks te beginnen. Ik heb dus even nagedacht waar ik deze begrotingsbehandeling mee moet beginnen. Wat natuurlijk niet handig is, want je moet nooit naar reacties op social media kijken, maar ook ik kan soms mijn nieuwsgierigheid niet bedwingen en kijk dan toch wat mensen zeggen als ik iets post. Er zijn altijd een heleboel mensen boos op mij. Dat ben ik ondertussen wel gewend, maar wat me al een tijdje opvalt, is dat ook heel veel mensen, bijvoorbeeld als ik iets positiefs post over de terugkeerhub of het uitzetten van Syriërs of wat dan ook, dan vragen: waarom gaat hij zelf niet terug naar zijn eigen land? Dan denk ik altijd: wat bedoelen mensen nou? Dit staat eigenlijk altijd onder elke post van mij.

Dan denk ik: ja, maar ik bén Nederlander, dacht ik. Ik geloof dat ik ook wel redelijk mijn best doe om er hier wat van te maken. Oké, naar Iran gaan, het land van mijn vader, dat zou theoretisch kunnen, maar ik denk dat ik vrij snel ... Ik denk niet dat ze mij in de gevangenis doen. Ik denk dat ze vrij snel een einde aan mijn leven maken. Afghanistan? Ja, mijn familie daar ... Ik heb daar geen familie meer, omdat die met de Amerikanen het land probeerden op te bouwen. Dan ben je per definitie tegen de taliban. Dus als ik daarnaartoe ga, denk ik ook dat het niet goed met mij afloopt.

Ik dacht: laat ik deze begrotingsbehandeling maar beginnen met dat ik pleit voor een strenger asiel- en migratiebeleid. Ik denk dat dat gewoon prima moet kunnen. Ik denk dat er ook van alles aan te doen is. En de mensen die tegen mij zeggen "rot zelf maar op", vraag ik dan: waarnaartoe dan precies? Ik was het in ieder geval niet van plan.

Ik zie al dat er interrupties zijn.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Mijn vraag gaat niet hierover, want ik ben heel blij dat de heer Ellian hier is, laat daar geen misverstand over bestaan. Ik heb wel een vraag aan hem. Wij voeren nu al een paar maanden asieldebatten met elkaar en de heer Ellian is ongeduldig. Dat vind ik terecht. De heer Ellian vindt dat de instroom onvoldoende daalt en vindt ook dat het moment dat er nieuwe, aanvullende instroombeperkende maatregelen nodig zijn steeds dichterbij komt, alhoewel dat moment wel steeds wordt opgeschoven. Nou hebben we net vorige week zijn partijleider gezien, die zegt dat er een fundamentele reset nodig is op de manier van politiek bedrijven, maar ook op inhoud. Er is dagenlang gesproken, het hele afgelopen weekend, over die reset, ook op het gebied van inhoud. Mijn vraag aan de heer Ellian, ook gelet op zijn eerdere woorden in asieldebatten, is heel eenvoudig: hebben asiel en asielbeperkende

maatregelen tijdens die gesprekken over die fundamentele reset en de beweging naar rechts op tafel gelegen?

De heer **Ellian** (VVD):
Kijk, ik ben niet bij die gesprekken geweest. Ik denk dat de heer Ceulemans doelt op de gesprekken tussen de partijleiders en de fractievoorzitters. Die hebben dagenlang geduurd. Vanuit mijn rol als woordvoerder Asiel en Migratie is het natuurlijk evident dat ik bij dezen en genen onder de aandacht breng dat we hier wel een — ik wilde "klusje" zeggen, maar dan verklein ik het — klus te klaren hebben en dat de resultaten, ondanks de beste bedoelingen, nog wel achterblijven. Ik weet oprecht niet precies wat er besproken is. Overigens, als ik het wel zou weten, dan zou de heer Ceulemans ook begrijpen dat ik daar niet op in kan gaan. Ik concentreer me maar op wat ik moet doen, en dat is … We moeten aan de bak. Ik zag dat dat de asielcijfers vorige week — wat was het? — boven de 900 zaten, of bijna 900 waren. Dat was niet de bedoeling, dus laat ik me daar maar op concentreren, ongeacht in welke politieke samenstelling ik zit.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Ik ben het eens met de constatering dat de instroom niet omlaaggaat, maar dat was niet mijn vraag. Mijn vraag is de volgende. Zijn eigen partijleider en zijn fractievoorzitter hebben vorige week gezegd dat dit kabinet, de coalitie, veel te vaak naar links kijkt en dat dat op deze manier niet meer houdbaar is. Vervolgens is daar dagenlang over gesproken. Vervolgens is inhoudelijk het enige wat we hebben teruggehoord dat er een pakketje voor het mkb komt. Dat is hartstikke mooi, maar dat lijkt me niet die fundamentele stap naar rechts, waarvan zowel zijn partijleider als zijn fractievoorzitter zeggen dat die nodig is. Is de heer Ellian het met mij eens dat met name op het gebied van asiel die stap harder nodig is dan ooit, ook gelet op waar hij zelf al maandenlang voor pleit, en dat het dus heel onlogisch is als die het afgelopen weekend niet op tafel heeft gelegen, en dat er nul resultaat uit gekomen is als die wel op tafel heeft gelegen?

De heer **Ellian** (VVD):
Ik snap de vraag van de heer Ceulemans heel goed. Ik heb ook veel waardering voor de inspanningen van hem en collega Boomsma, die er alles aan doen om ervoor te zorgen dat er minder asielzoekers naar Nederland komen. Ik denk dat in het interruptiedebatje dat ik had met mevrouw Westerveld het probleem wel aardig werd blootgelegd, namelijk dat we met die kant van de Kamer niet tot nadere maatregelen gaan komen. Dat is niet reëel. Ik kan het proberen, maar dat heeft geen zin. Het is dus evident dat je iets moet proberen met de partijen die dat wel willen en die zien dat er nog meer moet gebeuren. Ik denk dat mevrouw Straatman een voorbeeld is. Ik denk dat zij het ook echt niet altijd makkelijk heeft vanuit haar positie. Zij maakt zich echt wel zorgen, maar ik ga niet voor haar praten, want ze spreekt zo meteen zelf nog. Het is dus evident dat het met links niet gaat vliegen. Als ik net half voor extreemrechts wordt uitgemaakt, dan kan de buitenwereld wel zeggen dat de VVD en PRO meer toenadering moeten zoeken, maar dan gaat dat op asiel en migratie evident niet lukken, want ik wil dat er beduidend minder asielzoekers naar Nederland komen. We zullen het dus moeten doen met de partijen die dat wel willen.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Laat ik die handschoen dan opnemen. Vorige week hebben we gezien dat met name D66 en CDA heel veel vrijheid hebben genomen en heel veel vrije ruimte hebben genomen om via links hun zin af te dwingen. De heer Ellian laat al maanden weten dat wat hem betreft het moment dat er, ook conform het coalitieakkoord, aanvullende, nationale instroombeperkende maatregelen moeten komen steeds dichterbij komt. We hebben daar een aantal keer een motie over ingediend. De heer Ellian heeft die op dat moment namens zijn fractie niet

gesteund. Ook gelet op wat er vorige week gebeurde en dat zijn coalitiepartners hem heel makkelijk loslaten en voor links kiezen: als ik opnieuw een motie indien om op korte termijn met aanvullende instroombeperkende maatregelen te komen, is hij dan bereid om die deze keer wel te steunen?

De heer **Ellian** (VVD):
Vooropgesteld staat dat ik die moties altijd serieus neem. Dat is niet flauw bedoeld, maar ik neem ze serieus, omdat ik echt wel begrijp dat een deel van de Kamer zegt dat het evident toch nog niet genoeg is. Je kan er op verschillende manieren naar kijken. Er zijn mensen die zeggen dat je jaren moet wachten tot je effect ziet. Meneer Ceulemans kent alle visies hierop en hij kent ook mijn ongeduld. Hij weet ook dat ik nooit vooruitloop op die moties. Hij weet ook wat ik gezegd heb: er moet een resultaat komen dat beter is dan we nu zien. Ik wil mijn rol niet kleiner maken, maar de eerlijkheid gebiedt mij wel te zeggen dat zelfs als ik op een ochtend wakker wordt en het besluit valt dat we extra maatregelen gaan nemen — overigens zijn die vaak in mijn woorden te beluisteren — we nog steeds bij 76 zetels moeten uitkomen. Dat is nog niet een vanzelfsprekendheid, zelfs als de VVD meedoet. Ik kijk daar dus altijd serieus naar, maar voor een meerderheid denk ik dat er meer nodig is dan alleen mijn steun.

De heer **Russcher** (FVD):
Vorige week hebben we gezien dat de coalitiepartners van de heer Ellian, het CDA en D66, om het zacht uit te drukken — hoewel, eigenlijk zeg ik dit best hard — een mes in de rug van de VVD hebben gestoken, door dealtjes te sluiten met partijen als PRO, Partij voor de Dieren en DENK. Dat zijn allemaal partijen die niets willen doen aan de asielinstroom. Nou hebben we hier volgens mij een best blok zitten met onder andere mijn partij, Forum voor Democratie, maar ook met de PVV en JA21, dat wel maatregelen wil noemen. Wij gaan concrete voorstellen indienen. Ik neem aan dat de PVV en JA21 dat ook gaan doen. De heer Ellian zegt al vanaf mei dat er aanvullende maatregelen moeten komen als het Migratiepact niet zorgt voor een lagere instroom. Dat is niet gebeurd. De VVD zegt eigenlijk al vijftien jaar lang: we gaan nu echt iets doen aan de instroom en de migratie gaat omlaag. Dat gebeurt niet. Vaak wordt dat afgedaan met "het kan niet" of "we zitten in de coalitie en daar hebben we mee te maken". Volgens mij is er nu een mooie kans om daarvan af te wijken. Zij doen het. Asjeblieft, meneer Ellian, doe het ook. Dan kunnen we eindelijk die massale immigratie aanpakken.

De heer **Ellian** (VVD):
Goh, ja, ik had niet een al te beste week, maar dat geldt voor veel VVD-collega's. Dat zeg ik vooral vanuit de woordvoerderschappen die ik heb namens de VVD. Iedereen weet dat ik Nederland graag veiliger wil maken en wil dat we de grenzen op orde hebben. Dan word je niet heel vrolijk als je ziet op welke manier er om je heen gewerkt wordt. Dan formuleer ik het nog heel netjes. Ik zal hier in de plenaire zaal niet zeggen hoe ik het echt heb ervaren. Ik doe mijn stinkende best, in mijn eigen club en in de samenwerking die — hoe noem je dat? — gereset is. Ik doe mijn best om ervoor te zorgen dat die instroom naar beneden gaat. Ik neem niet voor zoete koek aan wat de minister zegt. Ik mag hem als persoon, maar ik neem het allemaal niet voor zoete koek aan, want ik ben niet van gisteren. Ik zie dat de instroom niet daalt. Ik blijf achter mijn woorden staan: dat moet wel gebeuren en als dat niet lukt op deze manier, moeten er toch echt een paar dingen te bedenken zijn die wél kunnen. Ik ben daar continu mee bezig.

Wat betreft de rol van de VVD vind ik als mens — daarom begon ik met deze inleiding — dat wij dit voor elkaar moeten kunnen krijgen. Ik zie dat er mogelijkheden zijn. Overigens zie ik die meerderheid met de VVD-stem nog niet een-twee-drie ontstaan, maar dat ontslaat mij niet van de plicht om er namens de VVD wel alles aan te doen om dit te laten lukken. Als het niet op deze manier lukt, moet je durven kijken naar andere dingen en dat herhaal ik gewoon weer.

De **voorzitter**:
Tot slot. Het elastiekje mag weer even iets strakker, want de interrupties en de antwoorden worden weer wat langer, boven de minuut.

De heer **Russcher** (FVD):
Zal ik doen. Dit is natuurlijk wel het verhaal dat Nederlanders eigenlijk al vijftien jaar of langer horen. "Ja, we willen het. We gaan nu écht iets doen aan de migratie." Maar de afgelopen 15 jaar zijn er 3 miljoen mensen Nederland binnengekomen. De netto bevolkingsgroei was 1,5 miljoen, uitsluitend door immigratie. Het blijft maar doorgaan. Ik hoop dat de VVD ook stopt met het uitsluiten van partijen aan deze kant die wel iets willen doen aan de immigratie, zoals de PVV en Forum voor Democratie, want op PRO, de Partij voor de Dieren of DENK hoef je daarbij niet te rekenen.

De heer **Ellian** (VVD):
Laat ik over wat wel en niet met wie niet te veel zeggen, anders dan dat ik zie dat we het migratieprobleem niet gaan oplossen met de partijen die de heer Russcher op het einde noemde. Dat is evident. De VVD roept al vijftien jaar … Of nou ja, "roept" … We zeggen veel; zo zijn we. Ik noem één voorbeeld. De goede luisteraars, en de heer Russcher is daar een van … Ik vind het bizar dat alleenstaande jongemannen met een dure jas en een koffertje richting Ter Apel lopen. Als ik tegen de minister zeg dat ik dat maf vind en vraag waarom dat mag, zeg ik daar eigenlijk wel heel veel mee. Ik zeg dat niet om een mooi punt te maken. Ik zeg dat omdat ik oprecht niet begrijp waarom die mensen hiernaartoe komen en ik oprecht vind dat we eigenlijk zouden moeten zeggen: hier heeft u een ticket, ga maar terug naar, weet ik veel, Karlsruhe of waar u ook vandaan komt, succes ermee. Dus ja, ik doe wat ik kan.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Al jaren hebben we in Nederland een positief migratiesaldo, van boven de 100.000. Mede op initiatief van de VVD, als ik me niet vergis, is er een staatscommissie demografie geweest die heeft gezegd: 40.000 is haalbaar. Maar we zitten daar dus al jaren boven. Dan is de tijd van vrijblijvendheid toch wel voorbij? Ik mis ook in de reacties op de interrupties van mijn collega's een beetje de boter-bij-de-vismentaliteit. Hoelang zetten we dit nog door zonder dat ook de VVD doorbijt en echt gaat voor aanscherpende maatregelen?

De heer **Ellian** (VVD):
Kijk, ik heb mijn inbreng nog niet kunnen doen, maar ik heb zo meteen een voorstel over de Syriërs. Het is misschien een beetje controversieel, maar je moet toch wat proberen. Boter bij de vis: in dit werk is timing ook van belang. Nederland wacht al jaren en snakt ernaar dat niet de hele wereld hiernaartoe komt. Het is een feit — dat weet de minister ook en dat weet iedereen — dat in de mensensmokkelaarbusiness Nederland altijd ergens bovenaan staat, van: daar moet je naartoe. Het begint dus ook inderdaad met uitstralen: u moet allemaal niet meer hiernaartoe komen op deze manier. De interruptie van mevrouw Van der Plas raakte mij net wel, want je kunt voor héél streng migratiebeleid zijn, maar nog steeds wel vinden dat je bepaalde minderheden in de wereld nog steeds kan opvangen, omdat ze vervolgd worden, omdat ze vermoord worden om wie ze zijn. Maar dan is natuurlijk niks vergeleken met wat we nu doen.

Deze interrupties krijg ik natuurlijk terecht en ik loop daar ook niet voor weg. Ik heb daar mijn eigen stijl in. Elke twee of drie weken, elke keer zeg ik: ik doe mijn best om voorstellen te doen. Ik doe mijn best om maximaal te stretchen. Sorry, voorzitter, ik wijd enorm uit, maar ik snap dat de collega's mij ook … Ik zal niet veel interrumperen straks. Ik doe mijn best om een stukje boter bij de vis te leveren — ik ben geen heel groot visliefhebber, trouwens — en als die boter meer moet worden, om in die metafoor te blijven, kijk ik daarnaar. Ik zal één voorbeeld geven. Ik zie dat Dublinclaimanten in België geen opvang meer gaan krijgen. Dat wordt daar in de wet geregeld. Beste minister, waarom doen wij dat niet? België is écht

onderdeel van de EU en aangesloten bij het EVRM. Ik zie dus nog dingen die we gewoon kunnen doen.

De **voorzitter**:
Allerlei metaforen over boter en vis rond lunchtijd zijn risicovol.

De heer **Ellian** (VVD):
Sorry.

De **voorzitter**:
De maagjes beginnen zich te roeren.

De heer Diederik van Dijk, voor zijn tweede interruptie pas.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
De heer Ellian maakt het nu specifiek op onderdelen van het asielbeleid. Maar ik haak ook bewust aan bij die staatscommissie met die aanbevelingen, die hier natuurlijk heel breed gedragen zijn. Jaar in, jaar uit een positief migratiesaldo van 100.000: is gewoon simpelweg niet de tijd gekomen dat wij moeten gaan werken met heel specifieke richtgetallen, gespecificeerd naar de verschillende asiel- en migratiestromen et cetera? Is die tijd niet gewoon meer dan ooit aangebroken?

De heer **Ellian** (VVD):
Excuus, ik had niet helemaal door dat de heer Van Dijk daarop doelde. Ik ken het rapport uiteraard, een omvangrijk rapport. Volgens mij worden de conclusies best wel breed onderschreven. Dan kom je op de kwestie van de richtgetallen en of je dat moet doen of niet. Daar kun je op meerdere manieren naar kijken. Het kan namelijk ook weer door mensen geïnterpreteerd worden als toewerken naar een bepaald getal, en misschien wil je op het ene moment wel nul en op het andere moment niet. Maar ik denk dat wat boven de vraag van de heer Van Dijk hangt, is: kun je op deze manier zo'n grote groep mensen naar Nederland laten blijven komen? Het antwoord is: nee, daar zul je veel specifieker in moeten kijken wie wel, en waarom. Ik ben daar ook best wel heel duidelijk over, en dat onderscheidt mij, denk ik, dan toch ook van een heleboel andere partijen. De zinsnede "iedereen die op de vlucht is voor oorlog en geweld" kan dus ook niet, want er is over de hele wereld oorlog en geweld. Dus die getallen ken ik, die getallen zijn te hoog en je zult absoluut moeten kijken wie je hier nog binnen wilt hebben. Dat zal beperkt moeten zijn.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Het gaat er hier nu al een tijdje over dat de heer Ellian heeft gezegd: als na de zomer de instroom van asielzoekers niet met een paar honderd per week daalt, zijn aanvullende maatregelen nodig. Mijn vraag aan de heer Ellian is: wat is het getal, uitgedrukt in aantallen mensen, dat hij aanvaardbaar vindt voor de asielinstroom? Welk getal wil hij dan precies meten? En welke aanvullende maatregelen zou de heer Ellian dan voorstellen?

De heer **Ellian** (VVD):
Met een knipoog zeg ik: ik ga me niet meer wagen aan getallen, want dat ligt altijd allemaal buitengewoon gevoelig. Laat ik het als antwoord eens omdraaien. De getallen van nu zijn natuurlijk niet houdbaar. Je zien een schommeleffect: er was even een dipje in de instroom, en nu is het gewoon weer … Volgens mij zei GeenStijl dat mooi op X: "Vertrouwen hersteld: de instroom is weer stabiel hoog". Ja, ik lach erom, maar het is natuurlijk niet om te lachen, want het moet stabiel naar beneden. Die consistentie in de daling van de instroom is wat ik wil zien, want dat betekent dat degenen die overwegen de oversteek te maken vanuit het Midden-Oosten of bijvoorbeeld Noord-Afrika, naar andere Europese landen, mind you, en pas dan naar Nederland, dat niet meer doen. Dat is wat ik zo graag zou willen zien. Dat zie ik nog niet. Wat moet je dan doen? Je moet jezelf onaantrekkelijk maken. Ik vind het

bijvoorbeeld fantastisch wat die Belgen doen. Tegen de Dublinclaimanten zeggen ze gewoon: wij bieden geen opvang. Ik dacht dat wij dat ook deden. Ik ging het opzoeken. Nee hoor, wij wijzen af. Dan zitten ze nog steeds in opvang van het COA. Dat moet je niet doen. Als antwoord op wat je dus kunt doen: dít kan je dus doen! Ik ga de minister dus vragen of hij bereid is om dit te doen.

De **voorzitter**:
Een vervolgvraag van mevrouw Van der Plas.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
We horen nu in ieder geval een van de aanvullende maatregelen. Die spreekt mij zeer aan. Ik wil overigens even het volgende opmerken, ook voor de mensen die thuis het debat kijken. De heer Ellian kan wel allemaal kritiek krijgen over de VVD in het algemeen, maar ik denk dat we hier als Kamerleden allemaal weten dat de heer Ellian echt een van de mensen binnen de VVD is die er hard aan trekt om de asielinstroom te laten dalen, samen met andere Kamerleden. Die eer moet hij echt krijgen, vind ik. Ik vind het dus niet helemaal eerlijk dat er hier wordt gezegd: jullie hebben allemaal niks bereikt in vijftien jaar. Dat vind ik belangrijk om even te zeggen.

De heer **Ellian** (VVD):
Dank u wel.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Het voorstel over België zullen wij steunen. Ik was laatst bijvoorbeeld ook in Denemarken. Dat ging over iets anders, namelijk het Scandinavische model. Dat liep uiteindelijk allemaal samen, gek genoeg. Politici daar vertelden dat Denemarken gewoon letterlijk in media in het Midden-Oosten adverteert met: kom niet hiernaartoe, want u komt er niet in; we hebben hier ook niks voor u. Ik chargeer het even, maar dat doet de regering gewoon!

De **voorzitter**:
Ik wil nu echt een vraag, mevrouw Van der Plas.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ja, dank u wel. Mijn vraag is: wat vindt de heer Ellian van zoiets? Zouden wij dat ook niet gewoon moeten doen, in plaats van het uitdelen van foldertjes met daarop: kom vooral hiernaartoe?

De heer **Ellian** (VVD):
In de eerste plaats: dank voor de warme woorden. Ik waardeer dat. Ik doe waar ik voor sta en ik sta voor wat ik geloof. Ik geloof oprecht niet dat deze instroom goed is voor Nederland. Ik geloof ook oprecht — nu komt er een brug naar het antwoord — dat het gaat om het type mensen en de gedachten die zij meebrengen. Ik moet het even goed omschrijven, voordat er weer allemaal gedoe komt. Mevrouw Frederiksen — mind you, ze is niet van een rechtse partij — zei laatst ook in een grote toespraak dat allemaal migranten met een islamitische achtergrond niet goed zijn voor de Deense samenleving. Ik vind het fantastisch hoe zij en Meloni samen optrekken. Dat moeten wij ook durven zeggen! Ik zeg het ook gewoon. Het is niet goed als … Zij hebben namelijk andere denkbeelden. We moeten niet doen alsof ze allemaal goed integreren, want dat is helemaal niet zo. Uiteindelijk willen velen van hun een versterkte gebedsoproep in de straat. Dan krijg je al dat gedoe. Dus het antwoord is: wat Meloni en Frederiksen doen, namelijk zich zo uitspreken en dat ook laten horen in die landen, vind ik fantastisch. Wij kunnen echt een voorbeeld nemen aan die manier van doen. Sorry, voorzitter, ik heb nog één opmerking.

De **voorzitter**:
Nee, nee, nee.

De heer **Ellian** (VVD):
Zweden is …

De **voorzitter**:
Nee, echt niet. De interrupties waren eerst 30 seconden, toen een minuut en nu zijn we bezig met een interruptie en antwoord van anderhalve minuut. Dat gaat dus echt te langzaam. Tot slot, mevrouw Van der Plas.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Dan houd ik de interruptie heel kort. Wat wil de heer Ellian zeggen over Zweden?

De heer **Ellian** (VVD):
Kijk! Je ziet dat Zweden ongelofelijke voortgang boekt op het beperken van migratie. Het heeft vergaande regelingen in het eigen land, ook bijvoorbeeld voor het stimuleren van terugkeer. Zweden is niet per se een superrechts land. Het kan wisselen. Ik denk dat we een enorm voorbeeld kunnen nemen aan die landen. Als ik telkens hoor dat het niet kan of niet lukt, dan vraag ik me af: het is toch gewoon nog steeds Europa? We moeten daar veel meer van leren. Dingen zoals aanvullende maatregelen zou je sowieso moeten doen, vind ik.

De **voorzitter**:
Mevrouw Lammers heeft een vraag. Daarna gaan we even verder, zeg ik tegen de heer Boomsma. Doe maar niet, meneer Boomsma. De heer Ellian is eigenlijk nog niet eens begonnen aan zijn betoog. Misschien worden ontzettend veel van dit soort vragen daarin al beantwoord. Dat is toch zo zonde, meneer Boomsma? Oké, we gaan eerst naar mevrouw Lammers en dan toch naar uw vraag.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Het zal geen verrassing zijn: ook ik ken de heer Ellian als hardliner en doortastend op het gebied van asiel, en trouwens ook op het gebied van justitie en veiligheid. Het is net al even gegaan over de uitspraken van de heer Ellian, dat het met honderden naar beneden moet en dat je moet durven praten over maatregelen die tot nu toe niet bespreekbaar waren. De heer Ellian heeft er net zelf een paar genoemd. Maar hij heeft ook een keer in een uitzending gezegd: mensen die via veilige landen binnenkomen, dus via Duitsland en België, moeten we eigenlijk gewoon bij de grens tegenhouden. Ziet de heer Ellian dat dan nu ook als mogelijke oplossing?

De heer **Ellian** (VVD):
Daarom moet ik altijd een beetje grinniken als ik de vraag krijg welke extra maatregelen ik wil. Een van de meest vergaande, die ik net al een paar keer verwoord heb, ook in reactie op bijvoorbeeld collega Keijzer, is de volgende. Als mensen in Ter Apel mij zeggen "wij kunnen nú naar de grens trekken en aanwijzen hoe ze Nederland binnen komen lopen", dan begrijp ik oprecht niet waarom wij de Koninklijke Marechaussee daar niet neerzetten en zeggen: dag, u komt niet binnen. Als ze uit Frankrijk komen, uit Lille of uit Cannes, dan zeggen we: hup, hier heeft u een ticket; terug! Wij gaan ze helemaal in de procedure meenemen, met alle gevolgen van dien. Ik begrijp dat niet, dus ik heb al een paar keer tegen de minister proberen te zeggen: kunnen wij dat misschien ook doen?

De **voorzitter**:
Een vervolgvraag.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Ik zie ook dat de heer Ellian zelf wat moties heeft ingediend om de instroom te beperken, maar er wordt dus heel vaak door in ieder geval D66 en soms ook het CDA tegengestemd, terwijl D66 de partij was die de verkiezingen heeft gewonnen met "grip op migratie". Hoe

denkt de heer Ellian dus dat dat nu gaat veranderen? Hoe denkt hij dat het nu wel naar rechts kan? Waren dat niet gewoon valse beloftes?

De heer **Ellian** (VVD):
De mensen moeten thuis zelf maar beoordelen wie hier zijn beloftes waarmaakt. Ik formuleer het heel neutraal. Volgens mij verbaast het niet per se dat de houding van D66 in de Kamer ten opzichte van de campagne wel wat anders is, maar heel eerlijk: dat hoort bij de politiek.

De **voorzitter**:
Zullen we het over de begroting hebben, jongens? Het lijkt mij ook fijn dat we het gewoon over de begroting van Asiel en Migratie hebben en niet over een partij die haar bijdrage al gehad heeft. Deze vraag is namelijk niet gesteld aan D66. Ik zou het dus heel graag gewoon even over de begroting willen hebben. Ja, u mag daar zeker op reageren, mevrouw Lammers.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Ik wil daar wel even een opmerking over maken, want het is wel heel belangrijk. Iedere keer als er moties worden ingediend om strengere maatregelen te nemen, dan zien we dat de VVD en het CDA vaak wél voorstemmen, maar D66 niet. Het is wel één coalitie. We zien nu dus ook dat dat gevolgen heeft voor het kabinetsbeleid, want twee weken geleden zijn zelfs nog de structurele grenscontroles afgeschaft. Dat is dus wel degelijk een belangrijke vraag.

De **voorzitter**:
En mijn punt was dat D66 al geweest is en die vraag misschien zelf had kunnen beantwoorden.

De heer **Ellian** (VVD):
In algemene zin: mensen moeten zelf beoordelen wie welke beloftes waarmaakt. Het is overigens helemaal niet gek dat er wisselend wordt gestemd. Ik vind dat zelf niet … Ik bedoel, ik zou het ook niet prettig vinden als ik altijd hetzelfde zou moeten stemmen als de ander. Zoals ik net zei in antwoord op volgens mij collega Russcher: je moet tot 76 tellen om bepaalde dingen voor elkaar te krijgen. Dat is de kunst. Het is logisch dat er verschillen zitten tussen de één kant van de Kamer en wat ik bijvoorbeeld graag zou willen. Je moet tot 76 proberen te tellen. Als dat lukt, is het mooi. Als dat niet lukt, moet je door blijven knokken.

De heer **Boomsma** (JA21):
Even snel terug naar de begroting. De heer Ellian had het over het voorstel van België om aan Dublinclaimanten geen opvang meer te bieden. Hij wil dat zo meteen voorleggen aan de minister. Ik heb echter precies dit, verwijzend naar België, in een motie voorgelegd aan de Kamer op 2 juni 2026. Dat is dus nog niet zo lang geleden. Toen stemde de VVD tegen. Mag ik dan nu concluderen dat de VVD daar inmiddels wel voor is?

De heer **Ellian** (VVD):
Ik heb die motie en het dictum niet paraat, maar soms moet je je ook … Ik ga niet meteen zeggen dat er nu sprake is van voortschrijdend inzicht, maar ik zag dit wetsvoorstel in de media komen de afgelopen dagen en ik verkeerde in de veronderstelling dat wij dit ook min of meer doen op grond van het pact, maar dat doen wij dus niet. Als het in België kan, zou ik zeggen dat het bij ons ook moet kunnen. Een nieuwe motie ga ik uiteraard met een positieve grondhouding bekijken.

De heer **Boomsma** (JA21):
Nou, fantastisch. Ik wil daar wel bij zeggen dat je volgens de Europese regelgeving versoberde opvang moet bieden voor Dublinclaimanten, maar niet helemaal geen opvang. Geen opvang meer bieden, wat België wel degelijk heeft geprobeerd, is dus in strijd met de

Europese regels. Maar goed, dan concluderen we dat we het eens zijn en dat we dus verder moeten gaan om die afschrikwekkende werking te hebben.

De **voorzitter**:
Daar zat geen vraag in, en de heer Ellian moet eigenlijk nog beginnen aan zijn betoog.

De heer **Ellian** (VVD):
Ja, maar ik zal dat voortvarend doen, voorzitter.

De **voorzitter**:
Daar ga ik u aan houden.

De heer **Ellian** (VVD):
Ja, hoor. Ik ga dat voortvarend doen. Ik denk dat ik in mijn antwoorden al een hele hoop heb gezegd.

Een belangrijk punt voor mijn fractie zijn de Syriërs. Het is geen geheim dat wij vinden dat een groot deel van hen terug kan. Dat vraagt om herbeoordelingen. Gaat de minister daar nou iets mee doen? Er zijn, afgerond, 72.000 tijdelijke verblijfsvergunningen voor Syriërs. Niet iedereen van hen wil terug. Dat betekent dus dat je ook gedwongen terugkeer moet realiseren, maar hoe gaan we dat dan doen? Dan moet je toch op de een of andere manier afspraken maken met de Syrische regering. Een terugkeerhub is dan natuurlijk ook best handig. Als ik het goed begrijp, is de minister in zijn Kamerbrief van gisteren vrij stellig: wij denken dat het willekeurig geweld in Syrië minder is geworden; mensen kunnen dus terug. Dan kan je dus ook gaan herbeoordelen, en als mensen niet terug willen, is zo'n terugkeerhub wel heel handig, want dan kunnen ze uiteindelijk daarnaartoe. Ik vond het wel jammer dat de hub, als ik het goed begrijp, voorlopig maar 100 plekken biedt. Ik wil de minister dus meteen vragen: waarom zijn er maar 100 plekken, waarom niet 1.000 of nog veel meer?

Ik zal zo nog iets zeggen over de hub, maar ik ga nog even verder over de Syriërs. Over het stimuleren van vrijwillige terugkeer is het nog weinig gegaan. In navolging van Zweden wil ik namens de VVD voorstellen om de terugkeer ook te stimuleren door aan deze Syriërs dan maar een geldbedrag te geven. Aan de ene kant kun je denken: jeetje, die mensen hebben helemaal geen recht om hier te zijn — hopelijk, als al die herbeoordelingen plaatsvinden — en dan ga je ze echt nog geld geven? Ik weet het. Zelf vond ik dit eigenlijk nooit een goed idee, totdat ik eens ging rekenen en naar de kosten van opvang keek. Die zijn fors. Als ik zie hoeveel Syriërs in de bijstand komen en kijk naar de overlast, naar de strafbare feiten — het is een kleine categorie, ik weet het — en de gevolgen daarvan voor bijvoorbeeld slachtoffers, dan denk ik ook aan het geven van een bedrag. Namens de VVD wil ik daarom concreet het volgende voorstellen. Werk een tijdelijke regeling uit, bied hun aan om ze één keer €10.000 te geven en een Europees inreisverbod, waardoor ze nooit meer in Europa mogen komen. Dat is tegenwoordig handhaafbaar vanwege de nieuwe buitengrenscontroles en de nieuwe systemen. Ik zou hopen dat enkele duizenden dat bedrag misschien aannemen. Dat is een factor vijf goedkoper dan alles wat we nu doen en dan zijn een hele hoop van die mensen terug naar hun land, dat ze overigens gewoon moeten gaan heropbouwen. Ik ben heel benieuwd hoe de minister hiertegen aankijkt. Ik zal dit voorstel natuurlijk ook in tweede termijn doen.

Voorzitter. Over de terugkeerhubs is het net al veel gegaan. Voor mijn fractie zijn die hubs essentieel. Als je die hubs namelijk hebt, kun je uiteindelijk daar uitgeprocedeerde of afgewezen mensen naartoe sturen. Van daaruit kunnen zij hopelijk terug naar het land van herkomst en als dat niet kan, blijven ze daar. Ik heb wel een oprechte vraag aan de minister. Dit zal ik ook weer beleefd proberen te doen. Ik zie dat de minister hier hard aan werkt met de kopgroep, maar je zou kunnen denken dat bij de rechterlijke macht nu al gekeken wordt,

zo van: "Zullen we eens een paar prejudiciële vragen stellen? Want als in één deel van Rwanda je recht op persvrijheid wordt geschonden, dan kan die terugkeerhub niet aan de orde zijn." Even, voorzitter, want dit is wel hoe er geredeneerd wordt. Ik wil de minister dus de volgende vraag stellen. Als hij die hubs zo belangrijk vindt— en dat vindt hij, net als een groot deel van de Kamer — dan moet hij parallel daaraan nu wel écht werk maken van de artikelen 3 en 8 van het EVRM. Ik snap dat verdragen aanpassen niet in één dag lukt, maar ga nu acuut aan de slag met een interpretatief protocol. JA21 heeft het ook al vaak gezegd. Doe dat alsjeblieft nu. Ik vind dat het kabinet daar nu echt werk van moet maken, gewoon elke week. Dat geldt ook voor minister Berendsen. Minister Berendsen en minister Van den Brink spreken elkaar vaak. Ik ben bang dat het anders met die hubs niet gaat vliegen, want dan zal de rechter er uiteindelijk van alles van vinden.

Voorzitter, dan de internationale context. Veel dank voor de beantwoording van de vragen. Ik zag dat we een heel pak hebben gekregen en ik weet hoeveel ambtenaren daaraan werken. Ik zag dat het aantal Dublinclaimanten dat niet wordt overgenomen, in 2026 nog steeds het dubbele is van het aantal dat wel wordt overgenomen. Dat baart mij natuurlijk wel zorgen. Hoe ervaart de minister nu zijn gesprekken op Europees niveau? Kan hij daar een inkijk in geven? Voor mijn fractie is het heel simpel: wie via een ander Europees land hierheen is gekomen, heeft geen recht om hier te zijn en moet terug naar dat andere Europese land. Dat is ook de essentie van het Migratiepact.

Over België heb ik al wat gezegd. Voorzitter. Als het gaat om overlast, viel het mij op dat in 2026 tien vergunningen zijn ingetrokken op grond van openbare orde. Het viel mij op dat 6% van de COA-bewoners betrokken is bij meer dan vijf incidenten. 6% van 112.000 zijn — ik rond het af — ongeveer 6.700 personen. Hoezo zijn die nog in Nederland? Betrokken bij meer dan vijf incidenten! En alsjeblieft, minister, maak daar nou niet van dat een incident ook een vervelend voorval kan zijn. Nee, het zijn allemaal gedragingen die overlast veroorzaken en die allemaal vaak in de sfeer van het strafrecht zitten. Als je betrokken bent bij vijf incidenten, dan kunnen wij toch zeggen "dáág, u bent niet meer welkom hier"? Kan de minister uitleggen waarom deze getallen zo ver uit elkaar liggen?

Voorzitter. Dan sla ik een deel over, want dat is allemaal in de interrupties geweest. Als het gaat om overlast, zie ik in de begroting dat er 30 miljoen beschikbaar wordt gesteld voor de aanpak van overlastgevende asielzoekers. Maar wat kunnen we daar dan van verwachten, als ik zie dat we nu bijna 7.000 asielzoekers hebben die betrokken zijn bij meer dan vijf incidenten? Die hadden hier sowieso al niet meer moeten zijn. Maar wat kunnen we dan verwachten van die 30 miljoen? Wat voor extra's gaat hij doen om die overlast tegen te gaan? En dan zag ik dat er gemiddeld 1.240 vreemdelingen op de Top X-lijst staan. Die Top X is ooit bedacht in Amsterdam. Er waren sowieso veel allochtonen op die Top X-lijst — of "mensen met een migratieachtergrond", moet je geloof ik zeggen. Ook hier geldt weer dezelfde vraag. Voor die 1.240 gaan we allemaal inspanningen leveren. Ze staan op die Top X-lijst omdat ze zich dus niet kunnen gedragen. Waarom zijn die mensen eigenlijk nog hier? Je wilt toch eigenlijk dat die Top X-lijst leeg is? Die mensen zouden hier toch niet meer moeten zijn omdat ze zich niet kunnen gedragen? Ik ben oprecht benieuwd naar het antwoord van de minister.

Dan, als het gaat om overlast, de Oekraïners. Er bereiken mij steeds meer berichten dat die locaties echt wel een uitdaging zijn voor gemeenten. Maar het probleem is natuurlijk dit: je hebt niet echt een ultieme sanctie, want ze kunnen niet terug. Dat weten zij ook. Dat brengt gemeenten, maar ook politie en particuliere beveiliging — zo heb ik gezien bij een opvanglocatie — dan toch wel in een heel lastig parket. Ik ben wel benieuwd hoe de minister hiertegen aankijkt, want ik zie dat dit toeneemt. Zeker in het licht van alles wat gemeenten doen, vind ik dat we hierin duidelijk moeten zijn: ook zij hebben zich te gedragen. Welke handvatten kan de minister de gemeenten bieden ten aanzien van deze groep? Ik was dan natuurlijk wel verbaasd over de reactie op mijn motie, dat de minister wel rustig aan die

140.000 aanvragen in behandeling gaat nemen. Beste mensen, dan wordt het een ondoenlijke zaak. We gaan toch eerst de Syriërs herbeoordelen en terugsturen? Die 140.000 moeten gewoon onderaan de stapel, en laat ze daar alsjeblieft even liggen. Kan de minister hier alsjeblieft duidelijkheid over geven? Want als we die 140.000 Oekraïners ook nog in de asielprocedure gaan nemen, dan is het hek helemaal van de dam.

Tot slot de migratiepartnerschappen. Ik zie dat er in de begroting afgerond 30 miljoen wordt uitgetrokken voor migratiepartnerschappen. Wat kunnen we daarvan verwachten? Zet dat geld in voor terugkeer van Syriërs. Als je nu 2.000 of 3.000 Syriërs kunt terugsturen, dan heb je dat bedrag ook gebruikt, speel je een veel groter bedrag vrij, bewijs je de samenleving een dienst, heb je minder COA-locaties nodig. Wees een beetje verstandig met de inzet van dat geld.

Ik ben er, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dank. Ik denk "we gaan lunchen", maar de heer Diederik Boomsma heeft een vraag.

De heer **Boomsma** (JA21):
In ieder geval een interessante suggestie van de heer Ellian, om te kijken naar een verhoging van de terugkeerregelingen voor Syriërs. In 2025 is dat natuurlijk tijdelijk verhoogd naar €5.000. Dat heeft meteen geleid tot 660 terugkeerders in zes weken, dus dat heeft toen gewerkt. Ik wilde daar inderdaad ook over beginnen. Maar Zweden, waar de heer Ellian het over had ...

De heer **Ellian** (VVD):
30.000.

De heer **Boomsma** (JA21):
250.000 kronen; dat zit dan meer bij bijna €40.000. Met gezinsleden erbij kom je dan richting een ton per gezin. Ik weet het niet, maar aan welke bedragen denkt de heer Ellian dan? Waar ligt er een goede verhouding tussen de opbrengsten en de uiteindelijke kosten?

De heer **Ellian** (VVD):
Dank voor deze vraag. Ik doe het kort, voorzitter. Het is natuurlijk altijd zo moeilijk om te kijken bij welk bedrag je je doel voorbijschiet, het te gek wordt en je mensen een cadeautje geeft dat ze niet verdienen. En wat is dan wel effectief genoeg om ze te motiveren? Nou, dat nemen we dan, en dan: "Adiós, we komen nooit meer terug." Ik benadruk dat het Europese inreisverbod een harde voorwaarde is. Maar ik heb dus gedacht aan €10.000, een verdubbeling. Ik zag dat die €5.000 werkte. Nou, laten we dan €10.000 doen. Ik vond €30.000 wat gortig. Eén jaar COA-opvang kost namelijk ongeveer €30.000. Ik zeg nu €10.000. Als de heer Boomsma mij kan overtuigen dat het nog effectiever is om het bedrag iets te verhogen, ben ik bereid daarnaar te kijken.

De **voorzitter**:
Er is nog een vraag van mevrouw Westerveld.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik houd het ook kort, voorzitter. We horen de heer Ellian vaker zijn zorgen uitspreken over de positie van Iraanse asielzoekers in Nederland. Maandag kregen we een brief waaruit blijkt dat ook vrouwen die door het regime onderdrukt worden, kunnen worden teruggestuurd. Mijn vraag is wat de heer Ellian daarvan vindt.

De heer **Ellian** (VVD):
Dank voor deze vraag. Dit zat namelijk niet in mijn betoog. Ik moet lachen, maar dat is niet

omdat … Ik kan dit niet helemaal volgen. Ik zeg dat niet omdat ik zelf veel Iraanse mensen ken. Ik doe mijn werk … Hoe zal ik het zeggen? Ik probeer niemand te bevoordelen of voor te trekken of wat dan ook. Ik ken de situatie daar vrij goed, want ik ben er heel veel mee bezig. Ik begrijp niet helemaal hoe je kan stellen dat er nu geen sprake zou zijn van willekeurig geweld. Dit doet geen recht aan de situatie daar. Mensen die betrokken zijn bij activiteiten tegen het regime zijn acuut in levensgevaar. Ik weet dat, want ik hoor die verhalen. Ik kon dit dus niet helemaal volgen. Ik begrijp heel goed dat de minister zegt: wacht even, we gaan hier niet allemaal Iraniërs opnemen nu. Dat begrijp ik. Ik vond het een logisch besluit om er tijdelijk een stop op te zetten. Nu wordt er gezegd dat Iran een soort van veilig is en dat kan ik niet volgen.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Een hele korte vraag die me bezighoudt. Ik spreek veel met de heer Ellian over deze problematiek. U kreeg net de kwalificatie "hardliner". 50PLUS kwalificeert u als een realist. Waar voelt u zich het meest bij thuis?

De heer **Ellian** (VVD):
Wat een mooie vraag van mijn gewaardeerde collega Struis. Bij realist.

De **voorzitter**:
Mooi. Dank u wel.

De heer **Ellian** (VVD):
Dank u wel.

De **voorzitter**:
We gaan naar de volgende spreker van de zijde van de Kamer. Dat is de heer Ceulemans. We gaan ook nog luisteren naar de heer Boomsma, die ook namens JA21 spreekt. Daarna gaan we lunchen. Ga uw gang, meneer Ceulemans.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Voorzitter, dank u zeer. Ik zal eerst ingaan op een aantal zaken met betrekking tot het binnenlandse asielbeleid, waarna collega Boomsma overgaat op de internationale kant van de zaak.

Afgelopen week bedroeg de asielinstroom alweer 870 personen. De asielcrisis waarin Nederland door eigen toedoen al jaren verkeert, gaat onverminderd verder. Onze samenleving kan dit op geen enkele manier meer aan: niet financieel, niet met het oog op onze sociale voorzieningen, niet gelet op de gigantische druk op de woningmarkt, niet qua veiligheid en ook zeker niet met het oog op onze culturele identiteit en sociale cohesie, die er zwaar door geschaad worden. De fundamentele fout die het kabinet maakt, is denken dat er sprake is van een opvangcrisis in plaats van een instroomcrisis. De instroom is de reden dat er in april volgend jaar een tekort van 7.600 opvangplekken dreigt, dat het COA contractbreuk pleegt en azc's openhoudt na het verlopen van contracten en bestuursovereenkomsten, dat de minister bedelbrieven moet sturen voor extra noodopvangplekken en dat er in 2028 96.000 asielopvangplekken nodig zijn met een kostenplaatje van 5,5 miljard euro.

De aanvullende instroombeperkende maatregelen, waar in het coalitie- en regeerakkoord nota bene naar wordt verwezen, zijn nog altijd in de verste verte niet te bekennen. Waarom niet, vraag ik de minister. Iedere asielzoeker die niet via Schiphol het land binnenkomt, hoort hier per definitie niet te zijn. Hoe kan het kabinet desondanks volhouden dat er niet meer mogelijk is dan het nu doet, zeker met het oog op andere Europese lidstaten? Daar gaat de instroom omlaag, terwijl in Nederland als vaststaand gegeven gezien lijkt te worden dat er nu eenmaal een hoge instroom is die opgevangen moet worden.

De Spreidingswet waarmee het kabinet dat doet, is in alle opzichten funest. Het is duidelijk dat JA21 de Spreidingswet wil intrekken. Daarvoor hebben we samen met een aantal andere rechtse fracties in deze Kamer een initiatiefwet ingediend, die zo snel mogelijk behandeld moet worden. Tot die tijd vragen wij de minister om af te zien van twee zaken: het verder omhoogzetten van gemeenten op de interventieladder, met nu al 74 gemeenten op trede 3, en het toewijzen van asielopvangplekken in het verdeelbesluit die gemeenten niet zelf hebben aangeboden. Dat zijn twee zaken waartoe de minister ook binnen de kaders van de wet helemaal niet verplicht is. Kan hij dat bevestigen?

Ons asiel- en opvangbeleid leidt helaas op veel plaatsen tot grote overlast. In Ter Apel zou de marechaussee moeten worden ingezet, maar dat moet inderdaad veel intensiever, zoals mevrouw Vondeling al zei. Ook in Emmen worden winkeliers geteisterd en geven ze aan dat het van kwaad tot erger gaat. Wat gaat de minister doen om ook korte metten te maken met de overlast in Emmen? Waarom is de treinverbinding Zwolle-Emmen, die al jarenlang geteisterd wordt door zwartrijdende en agressieve asielzoekers, nog niet aangesloten op het RTIC-systeem, zoals onze aangenomen motie vroeg?

Ook zien we helaas een toename van overlast door Oekraïners in de opvang, zoals in Hengelo. Gemeenten willen zulke Oekraïners uit de opvang kunnen zetten, maar worden door de rechter gedwongen om opvang te blijven bieden. De minister geeft aan dat hij werkt aan opvanglocaties voor overlastgevers, maar deze mensen verdienen het niet om in Nederland te zijn. De minister heeft kort voor de zomer binnenlandse beschermingsalternatieven in Oekraïne aangewezen voor Oekraïners met openstaande asielverzoeken die niet onder de RTB vallen. Naar die regio's kunnen dus mensen terug. Daarnaast vindt uit meerdere Europese lidstaten gedwongen terugkeer plaats. Kortom, wij zien eigenlijk geen reden waarom overlastgevende en criminele Oekraïners niet teruggestuurd kunnen worden. Graag een reactie. Ik overweeg hierover in tweede termijn een motie in te dienen.

Voorzitter. Misschien wel het meest urgente probleem betreft de enorme groep Syrische asielzoekers en statushouders in Nederland. Dit leidt op tal van fronten tot immense problemen. Daarop is maar één antwoord mogelijk: zo snel en massaal mogelijke terugkeer. Syriërs drukken zwaar op de capaciteit binnen COA-locaties. Syrische amv's terroriseren binnensteden en stationsgebieden en Syrische statushouders zitten massaal in de bijstand. Dat alles, gelet op de gewijzigde veiligheidssituatie in Syrië, zonder reden. Dankzij een motie van JA21 is er inmiddels een taskforce terugkeer Syriërs, maar het herbeoordelen van tijdelijke verblijfsvergunningen is hiervan nog geen onderdeel. JA21 wil dat de 70.000 tijdelijke verblijfsvergunningen met topprioriteit worden beoordeeld. Ik vraag de minister wat hij hiervoor nodig heeft. We hebben een amendement in voorbereiding. Als het om budget gaat, is dat wat ons betreft geen probleem. Graag een reactie van de minister. Het zou een bescheiden investering zijn, die een astronomisch bedrag kan opleveren. "Het kan niet" mag geen reden zijn. Duitsland had deze zomer al 83 verblijfsvergunningen van Syriërs herbeoordeeld, dus ik zou zeggen: het kan wél.

Tot zover.

De **voorzitter**:
Eerst een vraag van mevrouw Straatman en dan van mevrouw Vondeling.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik heb een korte vraag. De heer Struijs stelde zojuist een mooie vraag aan de heer Ellian: bent u een hardliner of een realist? Ik denk dat de heer Ceulemans en JA21 veel voorstellen doen om de instroom te beperken. Wij delen de behoefte om de instroom te beperken, maar realistisch zijn betekent dat we erkennen dat die niet van vandaag op morgen gigantisch

naar beneden gaat. Sterker nog, het betekent ook niet dat we de asielproblemen oplossen, want die zitten 'm voornamelijk in terugkeer en bij statushouders in de doorstroom. Ik hoor de heer Ceulemans vaak zeggen dat we de Spreidingswet moeten intrekken. Dat betekent — dat concludeert ook de Raad van State — dat er een onbeheersbare situatie ontstaat, waarbij nog meer druk komt te liggen op de noodopvang. Daarvoor staan op dit moment meerkosten van 1,1 miljard in de begroting. Mijn concrete vraag aan de heer Ceulemans is: waar gaat hij die kosten van 1,1 miljard van betalen op de korte termijn?

De heer **Ceulemans** (JA21):
Ook mevrouw Straatman maakt helaas de fout om te denken dat er sprake is van een opvangcrisis in plaats van een instroomcrisis. Ondanks het Migratiepact, dat door een partij als het CDA jarenlang als dé oplossing gepresenteerd werd, is de instroom niet gedaald. De instroom is het probleem. We zien het in landen als België. België heeft op een gegeven moment gewoon gezegd: dit is het beschikbare aantal opvangplekken, dus als het vol is, is er tijdelijk geen ruimte meer en komen alleenstaande jongemannen er niet in. Dat is een houding en dat zijn maatregelen die je mag verwachten van een regering die de belangen van de eigen bevolking op één zet. Het heeft geleid tot een forse instroombeperking in België. Het gaat namelijk ook om wat je als land uitstraalt.

Er wordt een paar keer verwezen naar de kosten van noodopvang. Dat is natuurlijk zeer onwenselijk, maar het alternatief — die kant van de discussie hoor ik nooit — is langdurige permanente opvang op landlocaties, waar wijken waarin er geen draagvlak voor is, veel langer last van hebben. Dus ik zou dat ook als wedervraag willen stellen: vindt u dat dan wenselijk?

Tot slot, voorzitter. Het is natuurlijk heel vreemd om te doen alsof er zonder de Spreidingswet helemaal niks mogelijk is. Tot twee jaar geleden hadden we helemaal geen Spreidingswet. We zijn een van de weinige landen die überhaupt zoiets hebben.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
De heer Ceulemans wijst naar België. Dat is nou net de reden dat wij geen asielzoekers, zoals Dublinclaimanten, aan België kunnen overdragen, waar we allemaal zo gefrustreerd over zijn, dus ik denk dat dat niet de solidariteitsoplossing binnen Europa is. De heer Ceulemans zegt inderdaad terecht dat we tot een paar jaar geleden geen Spreidingswet hadden. Toen hadden we te weinig opvangplekken, waardoor asielzoekers buiten moesten slapen. De Raad van State zegt dat er vanwege crisisnoodopvang hoge kosten en een totaal gebrek aan solidariteit tussen gemeenten zijn. Nogmaals, ik deel de zorg van de heer Ceulemans over de instroom en ik wil daar ook met hem over nadenken: hoe kunnen we die zo snel mogelijk terugdringen? Het eerlijke antwoord is wel dat de oplossing die JA21 voor de opvang voordraagt, miljarden extra gaat kosten en niets oplevert. Ik zou willen dat hij daar eerlijk op ingaat. Het kost miljarden meer. Waar gaat hij dat geld vandaan halen?

De heer **Ceulemans** (JA21):
Weet u wat miljarden kost? Doorgaan met deze instroom; dat kost miljarden. We hebben het onderzoek van Jan van de Beek gezien: één asielzoeker over de hele levensloop inclusief nareis kost de schatkist €800.000. Als we niet nu drastisch aan de voorkant instroombeperkende maatregelen treffen, dan is al het gepraat over de kosten van noodopvang versus reguliere opvang gekriebel in de marge. We moeten die instroom beperken. Dat is de grote kostenpost. Mevrouw Straatman zegt dat er ook allerlei problemen waren voordat de Spreidingswet er was. Het grote probleem is dat we in Nederland de hele tijd in die "kan niet"- en "mag niet"-mantra's vervallen. Ook voordat de Spreidingswet er was heeft JA21 doorlopend voorstellen gedaan in de Tweede Kamer. Bijvoorbeeld toenmalig staatssecretaris Van der Burg zei: dat kan niet, dat is lastig. Ik noem maar het tweestatusstelsel. Ik noem maar het afschaffen van permanente verblijfsvergunningen. Dat kon allemaal niet, tot het ineens wel kon. Met die houding is de Spreidingswet er dus ook

doorheen gedrukt, ook nog eens onder het valse voorwendsel dat er tegelijkertijd aan instroombeperking gewerkt zou worden, waar ook geen enkele sprake van is.

De **voorzitter**:
Tot slot.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Tot slot, voorzitter. Ik denk dat JA21 hier ten onrechte doet alsof het of-of is. Het kan en-en. Het is én de instroom beperken én netjes zorgen voor die opvang. Voor die opvang is de Spreidingswet tijdelijk nodig. Zodra we het voor elkaar krijgen om de instroom gigantisch te laten dalen, hebben we de Spreidingswet niet meer nodig. De partijleider van JA21, de heer Eerdmans, diende voor de zomer een motie in om de kosten van asielopvang drastisch te laten dalen. Dat verhoudt zich op geen enkel mogelijke manier met de intrekking van de Spreidingswet; laten we daar ook gewoon eerlijk over zijn. Dat kost op korte termijn miljarden extra en helpt helemaal niets.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Dat is een uitstekende motie die zich uitstekend verhoudt tot het intrekken van de Spreidingswet, omdat de Spreidingswet in zichzelf een aanzuigende werking heeft. Nederland straalt in tegenstelling tot bijna alle andere Europese lidstaten uit: kom maar deze kant op, want er is hier altijd genoeg plek en altijd genoeg capaciteit, en op het moment dat die er niet is gaan we gemeenten wettelijk dwingen om die wel op te leveren. Daarnaast neemt de Spreidingswet ook iedere prikkel weg om echt iets aan instroom te doen. Op het moment dat je als Rijk gemeenten kunt verplichten om asielopvangplekken uit de grond te stampen, neemt dat de prikkel weg om de instroom aan de voorkant tegen te houden. De beste manier om de asielkosten te drukken is asielbeperkende maatregelen treffen, omdat het binnenhalen van deze aantallen asielzoekers en de daarmee gepaard gaande kosten financieel onhoudbaar is.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Ik heb één vraagje. Uit de bijdrage van de heer Ceulemans kon ik niet helemaal opmaken of JA21 voor of tegen de begroting gaat stemmen.

De heer **Ceulemans** (JA21):
De begroting is het fundament onder een beleid waar wij fundamentele problemen mee hebben, dus op dit moment kunnen we daar niet mee instemmen. Op het moment dat er hele grote bewegingen onze kant op worden gemaakt, gaan we het overwegen, want wij zitten hier uiteindelijk niet om coûte que coûte voor of tegen dingen te stemmen. We zitten hier om zaken te bereiken. In deze vorm, zonder wijzigingen, gaan wij niet voor deze begroting stemmen.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Een van de eisen die JA21 had gesteld voor steun voor de begroting is dat het dwangelement uit de Spreidingswet moet. De minister heeft in antwoord op vragen van mevrouw Westerveld afgelopen maandag gezegd dat hij bereid is die dwang toe te passen. Hij zei dat het op dit moment waarschijnlijk niet nodig is, maar hij sluit niet uit dat het onverhoopt in beeld komt. De minister zegt: ik sluit het niet uit; de optie blijft gewoon op tafel liggen. Is dat genoeg om niet in te stemmen met de begroting omdat het een harde eis van JA21 is?

De heer **Ceulemans** (JA21):
Die eisen lagen op tafel bij de onderhandelingen over het Belastingplan. Dat is duidelijk. Dat is het fundament onder het hele kabinetsbeleid. Daar is niet in tegemoetgekomen. We hebben daarom ook tegen het Belastingplan gestemd. We staan nu bij de begroting van Asiel en Migratie. Als er één partij in deze Kamer is waarvan het duidelijk is dat die de

Spreidingswet in wil trekken, dan is het JA21. We hebben zelf een initiatiefwet ingediend om de Spreidingswet in te trekken. Morgen kan daar schriftelijke inbreng op geleverd worden. Dat het voor ons heel belangrijk is, is dus duidelijk. Alleen, het eisenpakket dat mevrouw Vondeling noemde was in relatie tot het Belastingplan. Ik heb hier nu een aantal punten op tafel gelegd. Dwang is uiteraard belangrijk. Er moeten hele belangrijke stappen onze kant op worden gezet, anders kunnen wij in deze vorm niet instemmen met de begroting.

De **voorzitter**:
Tot slot.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Ik wil niet vervelend doen, hoor, want ik mag meneer Ceulemans heel graag, maar het klopt niet helemaal wat hij zegt. Ik heb hier ook het antwoord van de heer Eerdmans op een interruptie van de heer Paternotte: JA21 gaat niet voor een begroting van Asiel en Migratie stemmen waarin dwang wordt uitgeoefend. Ik hoop dus wel dat de heer Ceulemans dit wil herzien, helemaal gelet op het antwoord van de minister van afgelopen maandag. Ondanks dat het nu niet nodig is, sluit hij die dwang niet uit. Die optie ligt dus nog gewoon op tafel. Dat is toch een van de eisen die JA21 heeft gesteld voor steun voor de begroting.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Het is toch duidelijk? Ik ben mijn betoog begonnen met te zeggen: deze begroting is het fundament onder een asielbeleid waar wij fundamentele problemen mee hebben. Die fundamentele problemen betreffen sowieso het hele asielstelsel, namelijk het feit dat wij hier allemaal mensen opvangen van wie in vrijwel alle gevallen Nederland niet het eerste land van binnenkomst is. Het zijn mensen die helemaal niet in Nederland in een opvang zouden moeten zitten. Wij willen dat helemaal verplaatsen naar landen buiten de Europese Unie. De Spreidingswet is een heel groot struikelblok voor ons. We hebben nota bene een initiatiefwet ingediend om die in te trekken. Dat fundament onder het asielbeleid in de begroting moet dus fors worden herzien. Anders kunnen wij er niet mee instemmen.

De heer **Van Asten** (D66):
Ik hoor JA21 het vaak hebben over: we willen meer instroombeperkende maatregelen nemen. Ik ga dan altijd luisteren welke dat dan zouden zijn. Ik hoor dan eigenlijk niks. Ik hoorde er nu, zou je kunnen zeggen, wellicht twee. Ten eerste zou de Spreidingswet een aanzuigende werking hebben. Ik ben altijd heel benieuwd hoe een opvang met acht man in een klein kantoortje in een verlopen kantoorpand in Leiderdorp een aanzuigende werking heeft, of slapen in het gras in Ter Apel. Ten tweede — daar gaat mijn vraag over — gaat het over België en dat mensen daar niet meer worden opgevangen. Maar het is toch zo dat de rechter in België heeft gezegd "u zult wel degelijk een opvang moeten doen", waardoor die opvang er ook daadwerkelijk weer is? We hebben dan toch precies dezelfde situatie? Wat is dan de extra maatregel?

De heer **Ceulemans** (JA21):
Ik ben heel blij dat u die vraag stelt, want ik heb weinig spreektijd. Ik had een opsomminkje gemaakt van wat ik had geschrapt uit mijn spreektekst, maar nu kan ik dat alsnog zeggen. Je kunt ontzettend veel doen aan instroombeperkende maatregelen. Kijk naar wat Oostenrijk heeft gedaan met bijvoorbeeld de nareis. U noemde al een voorbeeld uit België. De Spreidingswet vind ik in zichzelf één grote aanzuigende werking hebben. Als je die schrapt, straal je in ieder geval uit dat hier niet onbeperkt plek is voor iedereen. Los daarvan ben ik, destijds nog als fractiemedewerker, op werkbezoek geweest in Denemarken. Denemarken zei daar dat een succesvol, stringent asielbeleid voor minstens de helft bestaat uit pr. Je kunt ook binnenlandse maatregelen treffen die een land een strenge uitstraling geven, waardoor de instroom stopt. Daar heb ik een heel lijstje voor. Ik noemde al België en de alleenstaande mannen. Ik mag er maar twee noemen van de voorzitter. In Zweden is een wet ingediend om de verblijfstatus in te trekken van mensen die onvoldoende integreren. België is bijvoorbeeld

bezig met het koppelen van de hoogte van het leefloon, de bijstand, aan de bereidheid tot integratie en dat laatste ook te koppelen aan de beschikbaarheid van huurwoningen. Noorwegen …

De **voorzitter**:
Dat zijn er al drie.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Noorwegen laat gezinshereniging van amv's niet plaatsvinden in Noorwegen maar in derde landen. Er is dus een hele trits mogelijk, wees niet bang.

De **voorzitter**:
Een vervolgvraag.

De heer **Van Asten** (D66):
De heer Ceulemans noemde weer die Belgische maatregel die door de rechter alweer is teruggedraaid, want er is gewoon opvang voor alleenreizende mannen. Misschien is dat maar goed ook, want anders zouden er nog meer daklozen rondom een station als Brussel-Midi of gewoon in de hele Brusselse binnenstad leven. Ik denk niet dat dat de Nederlandse situatie zou moeten worden. Ik vind het dan wel frappant dat als het grootste punt is dat er meer maatregelen zouden moeten komen, de heer Ceulemans zegt: die heb ik eigenlijk maar geschrapt in mijn tekst. Ik ben dan wel gewoon benieuwd. Kom met een voorstel, zodat we het daarover kunnen hebben. Laten we er dan ook de tijd voor nemen. Dan komen we een beetje weg uit die holle frasen.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Nou, "holle frasen"… Kijk, dit is het nadeel. De heer Van Asten had gedacht: ik ga hem interrumperen; dan heeft hij vast geen antwoord en dan ga ik zeggen dat hij holle frasen heeft. Maar het vervelende voor u is dat ik op uw eerste vraag een hele trits maatregelen opnoemde. Daar gaat u dan kennelijk volledig aan voorbij. Dat mag. Over België gesproken: collega Boomsma en ik zijn deze zomer ook bij de N-VA langs geweest, bij de woordvoerder asiel. België heeft op een gegeven moment inderdaad gezegd: alleenstaande mannen komen niet meer de opvang in, dwangsommen betalen we gewoon niet. Het enige wat er gebeurt, is dat er af en toe door een deurwaarder koffiezetapparaten worden weggehaald bij dat ministerie. Als dat de prijs is die we als Nederland moeten betalen voor het terugduwen op regelgeving die het ons belet om een streng asielbeleid te voeren, ben ik daar van harte toe bereid en ga ik persoonlijk nieuwe koffiezetters voor het ministerie van de heer Van den Brink aantrekken.

De **voorzitter**:
Dit wordt uw "totslotvraag".

De heer **Van Asten** (D66):
Ja, tot slot. België heeft gewoon een nieuwe opvang geopend. Het heeft gewoon een nieuwe opvang geopend voor alleenreizende mannen. Dus leuk dat ze misschien ook nog wat koffiezetapparaten weghalen. Ik ken over het algemeen de situatie van de Belgische staatsfinanciën, dus wellicht dat dit ook nog een andere reden heeft, maar er is gewoon een opvang gekomen. Dat betekent dus dat met heel veel stoer beleid aangekondigde maatregelen eigenlijk gewoon niet werken. Misschien moeten we voor een goed asielbeleid gewoon gedegen maatregelen nemen. Ik ben dan heel benieuwd naar de uitwerking van de punten die u verder heeft genoemd. Daar ben ik echt benieuwd naar. We spreken hier vaak genoeg over asiel. Maar laten we de maatregelen die politiek genomen zijn en gelijk weer worden teruggedraaid, daarbij achterwege laten, want daar schieten we niks mee op.

De **voorzitter**:
Ik heb geen vraag gehoord.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Ik wel. Ja, helaas! De heer Van Asten zei namelijk dat er allang weer opvang is. Het hele punt is dat in België de opvang volliep en dat toen is gezegd: we gaan alleenstaande mannen niet meer in de opvang nemen. Dat heeft tot enorme oproer geleid. Nederland was vervolgens de gekke Henkie van Europa die de mensen die het hier kreeg niet kon terugsturen. In België nam de instroom af. Inmiddels is de instroom in België dermate afgenomen dat het capaciteitsprobleem zich veel minder voordoet. Het is dus gewoon een maatregel die effect gehad heeft.

De **voorzitter**:
Dank u wel. De volgende spreker aan de zijde van de Kamer is … Maar eerst heeft mevrouw Westerveld nog een vraag.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Als we het hebben over overvolle opvanglocaties, dan ligt dat toch ook daaraan dat mensen heel lang moeten wachten? Ik noemde in mijn bijdrage dat de wachttijd 127 weken is. Dat vraagt dan toch ook om te investeren in de organisaties die moeten werken aan de uitvoering, zoals het COA en de IND?

De heer **Ceulemans** (JA21):
Ik heb net gezegd, bijvoorbeeld als het gaat om de herbeoordeling van verblijfsvergunningen van Syriërs: dat is echt een van de cruciale opgaven waar we voor staan. Iedere dag dat we daarmee wachten, leidt tot nieuwe kosten en nieuwe problemen. Als daarvoor bij de IND capaciteit tekort is, wat met budget te maken heeft, zij wij de eersten die bereid zijn om daar budget voor vrij te spelen. Wij hebben een amendement in voorbereiding. Dus als dat het probleem is, dienen wij dat amendement met alle liefde in. Dus ik begrijp uw interruptie niet helemaal.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Het gaat erom dat er de afgelopen jaren fors bezuinigd is op uitvoeringsorganisaties. We zien dat daardoor de wachttijden oplopen en dat heel veel mensen die wel een status hebben, nog steeds in een COA-locatie wonen. Dat vraagt ook juist, zou ik denken, om te investeren in de organisaties die ervoor moeten zorgen dat mensen snel duidelijkheid krijgen over hun procedure en dat er dus niet zo veel mensen in die COA-locaties zitten, omdat ze aan het wachten zijn.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Ja, maar u doet nou net alsof wij …

De **voorzitter**:
"Mevrouw Westerveld doet."

De heer **Ceulemans** (JA21):
Wat zegt u?

De **voorzitter**:
"Mevrouw Westerveld doet."

De heer **Ceulemans** (JA21):
Mevrouw Westerveld doet nu telkens alsof wij helemaal het mes in de IND willen zetten. In de vorige kabinetsperiode heeft collega Eerdmans nota bene een amendement ingediend

om dat budget op te hogen, juist omdat wij zien dat dit nodig is om snel te herbeoordelen en snel werk te maken van terugkeer. Dus u staat tegen de verkeerde te praten.

De **voorzitter**:
Tot slot.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Even ter verduidelijking: het heeft te maken met waar wij het vandaag over hebben, namelijk de begroting. In deze begroting wordt een begin gemaakt met een langjarige financiering, stabieler dan de afgelopen jaren. JA21 heeft forse kritiek op de begroting. Ik had in mijn bijdrage overigens ook flink wat vragen over de begroting. Maar als je wilt dat er minder mensen in de opvanglocaties zitten, zou ik wel denken dat een eerste stap is om te investeren in de uitvoeringsorganisaties. Daar komt mijn vraag vandaan.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Die langjarige financiering is nou juist het hele probleem als het over opvang gaat. Er wordt de hele tijd gedaan alsof het een alternatief is voor bijvoorbeeld noodopvang dat we inzetten op langdurige, permanente vormen van opvang, maar dat is nou juist wat wij ook niet willen. Wij willen niet dat nu een wijk een azc krijgt dat daar vijf jaar blijft staan tegen de wil van de gemeenteraad en tegen de wil van de lokale bevolking. Wij willen dat de instroom beperkt wordt, waardoor minder opvangcapaciteit nodig is. Wij willen de asielopvang en de procedures naar landen buiten de Europese Unie verplaatsen. Daar gaat de heer Boomsma straks op in. Het is allemaal gerommel in de marge zolang we niet een fundamentele stelselwijziging doorvoeren. Het verzorgen van langdurige opvang in Nederland staat daar haaks op.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ik heb een vraag aan de heer Ceulemans over België en de opvang van alleenstaande jonge mannen. De rechter heeft daar uitspraken over gedaan. België heeft het naast zich neergelegd en is er gewoon mee doorgegaan. Klopt mijn beeld dat dit een afschrikwekkend effect heeft gehad op de instroom in België en dat die alleenstaande jonge mannen, die hier niets te zoeken hebben, gewoon denken: aan België ga ik maar even voorbij? Is dat beeld juist?

De heer **Ceulemans** (JA21):
Dat beeld is zeer correct. Het contrast tussen België en Nederland kon op dat moment niet groter zijn. België zei: we hebben een bepaalde opvangcapaciteit beschikbaar. Als die vol is, is het vol en kunnen er geen mensen meer bij. Dat betekent dat wij alleenstaande mannen officieel op de wachtlijst zetten, maar die komen in ieder geval niet de opvang in. Op datzelfde moment was Nederland bezig met het uitrollen van een Spreidingswet, die juist uitstraalde: er is hier altijd genoeg plek en als er even niet genoeg plek is, dan dwingen we gemeenten gewoon om nog meer plekken op te leveren. Dat is volgens mij precies de kern van wat een land moet uitstralen. België straalt uit: kom niet hiernaartoe. Nederland straalt uit: er is hier plek voor iedereen. Dat heeft inderdaad een heel groot effect op de instroom.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Daarom ben ik ook blij dat ik een van de mede-indieners ben van het wetsvoorstel van onder anderen de heer Ceulemans om de Spreidingswet in te trekken.

De heer **Ceulemans** (JA21):
Zo is dat.

De **voorzitter**:
Dank u wel. De volgende spreker aan de zijde van de Kamer is de heer Boomsma, die ook spreekt namens de fractie van JA21. Daarna, aansluitend, gaan we direct lunchen.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dank u wel, voorzitter. Zolang mensen die via veilige landen illegaal onze grenzen overschrijden worden beloond met opvang, verblijf en een woning, zal die massale migratie blijven doorgaan. De gevolgen daarvan zijn onacceptabel, maar als we die willen stoppen, dan klinkt voortdurend dat het juridisch niet kan, maar als de rechtsstaat voortdurend de volstrekt legitieme, democratische en redelijke wens tot migratiebeperking frustreert, dan is het enige redelijke antwoord daarop dat die rechtsstaat op dat vlak niet functioneert en dus anders moet. Door jarenlange stapelingen van rechterlijke uitspraken in Luxemburg en Straatsburg en ook hier en onder invloed van activistische asieladvocatuur en activistische rechters hier in Nederland is het stelsel zo complex geworden dat bijna elke poging om weer controle te krijgen verzandt en strandt. Migratiebeleid moet weer terug van de rechter naar de politiek. JA21 wil dat het kabinet een taskforce vereenvoudiging en herziening asielwetgeving opricht, vooral gericht op het Europees recht, dus buiten wat er nu al gebeurt binnen het pact. Het liefst doen we dat met onze eigen kopgroep van Europese landen, om stap voor stap dat juridische moeras te gaan droogleggen. JA21 blijft er bij dat onderdeel daarvan ook een nieuw interpretatieprotocol voor het EVRM is.

Ondertussen moeten we alle juridische ruimte die er nu is zo veel mogelijk benutten. Daartoe heb ik een aantal voorstellen. Ten eerste inderdaad: de taskforce terugkeer Syriërs. Hoe vaak zijn de afgelopen vijftien jaar überhaupt vergunningen van mensen herbeoordeeld, waarbij dat heeft geleid tot terugkeer naar het land van herkomst? Terugkeer zodra het kan moet weer de norm worden. Is kabinet het daarmee eens?

Ten tweede: maximaal inzetten op vrijwillige terugkeer. De heer Ellian begon er al over: Denemarken en Zweden bieden veel hogere terugkeerpremies. JA21 zou ook een verhoging steunen als die leidt tot meer terugkeer. Wij denken dat dat het geval is. Welke kansen ziet het kabinet? Waar is het toe bereid?

Ten derde: de uitspraak van de Raad van State over het landenbeleid van Syrië heeft ons weer dieper in het juridische moeras geduwd. De regering moet nu gaan onderbouwen hoe humanitaire omstandigheden zijn meegewogen, terwijl asiel juist hoort te gaan over vervolging en niet over armoede. Hoe wij wijzigt de Raad van State daarmee de geldende kaders? Ik vind het heel goed dat de minister heeft gereageerd door te zeggen dat we 15c gewoon handhaven en dat verder gaan motiveren. De vraag is wel wat de inzet van Nederland wordt bij de volgende rechtszaak op dat vlak op 26 november.

Ten vierde: de minderjarige asielzoekers. Dat hele perverse systeem dat jongeren hun gezin verlaten om dan hier gezinshereniging te claimen moet sowieso van tafel, maar vaak kan terugkeer alleen als je een opvangcentrum in het land van herkomst realiseert met de partners daar. JA21 wil dat Nederland vol inzet op het realiseren daarvan in verschillende landen. We zien enkele pogingen daartoe. We hebben iets gezien in Gambia en Ethiopië, maar er moet tempo worden gemaakt. Lang geleden had Nederland daar een groot succes mee in Angola. Ook hiervoor geldt: doe dat samen met andere Europese landen of samen met de Europese Unie, maar neem ook de lead met nationale stappen. We willen dat dat ook in Syrië gebeurt, want we hebben natuurlijk echt veel Syrische minderjarige asielzoekers. We willen daar geld voor reserveren en overwegen een amendement.

Ten vijfde: compliment voor de terugkeerhub in Rwanda. Daar pleit JA21 al heel lang voor. Er zijn nog wel heel veel vragen. Om welke doelgroep gaat het nou? Gaat het bijvoorbeeld ook om Algerijnen? Wanneer gaan de eerste personen erheen? Welke voorwaarden stelt Rwanda nu zelf aan Nederland of aan die mensen? Eisen ze bijvoorbeeld dat ze per persoon toestemming moeten geven? Hoeveel definitief uitgeprocedeerde mensen in de caseload kunnen er nu naartoe? Is er al een uitvoeringstoets gedaan? Mogen we die dan ook zien? Welke andere landen zijn er in de running?

Ten zesde: nog veel belangrijker is natuurlijk dat de hele asielopvang wordt verplaatst naar veilige derde landen, wat sinds het loslaten van het bandencriterium dus ook kan. Wat heeft het kabinet hiervoor nu gedaan en in gang gezet? Ook daarover zegt JA21: daar moet nu vol op worden ingezet. Dat vraagt ook om hele serieuze investeringen. We willen dat er voldoende geld wordt vrijgemaakt. We zien dat er volgende week een conferentie is met Clingendael, ook in het kader van de uitvoering van onze motie over de vernieuwing van asielstelsel. Wat wordt de inzet? Mogen we daar de stukken van bekijken? Is de minister het met ons eens dat asiel uiteindelijk niet meer een recht moet zijn, maar een gunst in Nederland?

Tot slot. De werkelijke vraag is uiteindelijk niet hoe we een tiental uitgeprocedeerden die weigeren te vertrekken naar Rwanda kunnen krijgen, maar waarom wij een systeem in stand houden waarin men eerst ongehinderd binnen kan komen. Nederland is ons thuis en we hebben geen ander thuis. Elk thuis heeft een voordeur die je open moet kunnen doen om gasten te verwelkomen, maar die je ook weer dicht moet kunnen doen 's avonds. Je moet zelf kunnen bepalen welke gasten naar binnen komen en zeker wie mag blijven. Dat is niet omdat je een hekel hebt aan mensen buiten de deur, maar omdat je houdt van de mensen daarbinnen.

Tot zover.

De **voorzitter**:
Close call, meneer Boomsma. Mevrouw Straatman.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik heb nog één vraag aan de heer Boomsma zo voor de pauze, een wat meer filosofische. Ik weet dat hij hier veel over nadenkt, dus ik ben benieuwd hoe hij hiernaar kijkt. Hij heeft het vaker, terecht, over dat interpretatieve protocol. Dat is een afschuwelijk woord, maar wel heel belangrijk. Dat gaat over het EVRM. We zijn gezamenlijk naar Italië geweest. Daar zag je ook dat er discussies spelen over hoe bepaalde elementen uit het pact zich verhouden tot de grondwet van Italië. Ik zie dat er een soort verstoring is ontstaan van de constitutionele dialoog. De rechter zet bepaald beleid uit en voor de politiek wordt het heel erg lastig om bij te sturen, omdat heel veel processen op internationaal niveau heel lang duren. Ik zie die verstoring en ik zou dat graag willen herstellen, maar ik ben zelf nog zoekende hoe dat te doen. Ik ben heel benieuwd hoe de heer Boomsma hiernaar kijkt, want ik weet dat hij al veel hierover heeft nagedacht.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dank voor deze vraag. Die raakt precies aan de kern van het juridische moeras waar we in beland zijn. Ik ben inderdaad van mening dat op dit vlak de trias politica, dus de scheiding der machten, is verstoord. Veel te veel asielbeleid is op het bordje van de rechters terechtgekomen, terwijl het eigenlijk zou moeten gaan om politieke beslissingen. Politici moeten deze belangen namelijk kunnen afwegen en moeten kunnen handelen. Uiteindelijk gaat het om vraagstukken die fundamenteel en bepalend zijn voor de toekomst van onze democratieën, dus die moeten terugkomen op het bordje van de politici. De vraag is hoe we dat gaan realiseren op al die fronten. Daarom stel ik voor om te komen met een taskforce vereenvoudiging en herziening van het asielstelsel. Het zit 'm deels in Europese regelgeving. Voormalig adviseur van de Belgische regering, Marc Bossuyt, heeft een notitie geschreven met voorstellen daarvoor. Die richt zich specifiek op het Europese vlak. Daarnaast zit het ook in de interpretatie van het EVRM. We zien hoe de jurisprudentie sinds de oprichting van het EVRM in 1950 stapje voor stapje, rechtszaak voor rechtszaak, langzaam is verschoven. Daardoor sluit die niet meer aan bij de oorspronkelijke intentie van de verdragspartijen. Het moet dus mogelijk zijn om jurisprudentie weer ter discussie te stellen. Als meesters van de verdragen, wat de landen zijn, moeten zij weer aangeven hoe de jurisprudentie wat hen betreft geïnterpreteerd moet worden, zodat ze meer ruimte hebben om op te treden.

De **voorzitter**:
Meneer Boomsma, uw antwoord is de helft van uw hele spreektijd. Mevrouw Straatman.

De heer **Boomsma** (JA21):
Het is ook heel complex.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Het is ook wel een beetje mijn schuld, voorzitter, want ik stelde de heer Boomsma een vrij grote vraag. Ik deel de analyse van de heer Boomsma en ik vind het fijn om hier samen in op te trekken en te kijken hoe we hier iets aan kunnen doen. Het speelt nu heel concreet met de terugkeerhubs. We willen niet de juridische analyse aan de achterkant, maar veel meer aan de voorkant, zodat we zeker weten dat het in de praktijk gaat werken als we iets politiek uitonderhandelen. Ik ga graag op een later moment met de heer Boomsma het gesprek aan hoe we de verstoring in die balans kunnen herstellen.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
De heer Boomsma en ik kennen elkaar al wat langer, vanuit de gemeenteraad. Daar zat hij overigens nog namens een andere partij. Ook in de Kamer zat hij namens een andere partij. Los daarvan trokken we toen samen op als het ging om de vraag hoe je omgaat met jongeren, inmiddels volwassenen, die hier geboren en getogen zijn en hun Nederlandse middelbareschooldiploma hebben. Zouden zij niet tot nut kunnen zijn voor de Nederlandse arbeidsmarkt? Zou je daar niet een duidelijke schifting in kunnen maken, of dat in ieder geval verkennen? Mijn vraag is of de heer Boomsma na al die jaren nog steeds van mening is dat het logisch is om te verkennen hoe je met deze specifieke groep zou moeten omgaan. Dat staat los van de grote groep en de impact van migratie, waar wij elkaar volgens mij op veel delen kunnen vinden.

De heer **Boomsma** (JA21):
Uiteraard geldt dat als kinderen hier zijn, we goed voor ze moeten zorgen. Je moet ze goede opvang bieden en je moet ervoor zorgen dat ze de voorzieningen krijgen die ze nodig hebben. Daar staan wij achter. Waar de heer Ceder naar verwijst, lijkt te raken aan een idee over een soort kinderpardon, zoals we dat in het verleden hebben gekend. Of begrijp ik hem niet goed? Want daar zitten natuurlijk wel weer nadelen aan verbonden. Je gaat namelijk slecht gedrag belonen. Zo stel je mensen in staat om hun eigen kinderen in te zetten om een asielvergunning af te dwingen. Dat is ook niet de bedoeling.

De **voorzitter**:
De heer Ceder, een vervolgvraag.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik ben zeer tegen een kinderpardon. Daar begrijpt u mij verkeerd. Ik heb het juist over heel veel gevallen van kinderen zonder asielverleden. U woont ook in Amsterdam en u heeft het ook door de jaren heen gezien. In een WODC-rapport werd recent nog aangegeven dat er een parallelle samenleving in Nederland is met mensen met en zonder bsn. Rond je 18de komt dat tot een climax, omdat dan bepaalde rechten …

De **voorzitter**:
Ja, u heeft een vraag hierover, denk ik.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik zeg niet dat je het allemaal moet regelen en belonen. Mijn vraag is wel of u van mening bent dat je, in plaats van stilzwijgen wat we hier de facto doen, zou moeten kijken hoe je met deze specifieke groep zou moeten omgaan. Dat is dus buiten de asielprocedure.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dan heeft de heer Ceder het over ongedocumenteerden, bijvoorbeeld kinderen die hier zijn opgegroeid, wier ouders hier illegaal verblijven, maar die hier wel naar school zijn gegaan en dus volledig Nederlands spreken et cetera. Dat is een heel ingewikkelde vraag. Ik denk toch dat je moet vaststellen dat als mensen hier illegaal verblijven, ze in principe terug moeten naar hun land van herkomst. Dat geldt dan voor de ouders, maar daarmee dus ook voor de kinderen die bij hun ouders moeten blijven. Je zou wel kunnen kijken of daar mogelijk soms uitzonderingen op te maken zijn, bij schrijnende omstandigheden. Ik denk dat daar zeker naar gekeken kan worden. Maar het principe moet blijven staan: als jij hier niet legaal verblijft, dan moet je terug naar je land van herkomst en dat geldt dan ook voor de kinderen.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Daarmee is er een einde gekomen aan de inbreng van de heer Boomsma.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**:
We gaan schorsen voor de lunch. De vergadering is geschorst tot 13.50 uur voor de lunchpauze. Dan gaan we verder met mevrouw Straatman.

De vergadering wordt van 13.09 uur tot 13.51 uur geschorst.

Begroting Asiel en Migratie 2027

Begroting Asiel en Migratie 2027

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van Asiel en Migratie (XX) voor het jaar 2027 (37020-XX).**

De **voorzitter**:
Aan de orde is de voortzetting van de eerste termijn van de zijde van de Kamer inzake de begroting van Asiel en Migratie.

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**:
We waren gebleven bij mevrouw Straatman, en zij spreekt namens de fractie van het CDA.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Dank, voorzitter. Het vliegtuig komt aan in Amsterdam, en Rami en Sarah stappen uit. Ze zetten voet op Nederlandse bodem. Een nieuwe start, een nieuw begin. Want een jaar geleden brak de oorlog uit in hun thuisland. Met de dag verslechterde de situatie, totdat hun thuis echt niet meer veilig was. Vluchten was de enige optie. Vroeger zouden vluchten vanuit het Afrikaanse continent gelijkstaan aan een bizarre uitzichtloze tocht. Vanuit bijvoorbeeld Libië of Tunesië zouden Rami en Sarah hun duur verdiende centen moeten afstaan aan mensensmokkelaars, in ruil voor een gevaarlijke overtocht in een gammel bootje, in de hoop om een beter leven te vinden aan de andere kant van de Middellandse Zee.

Gelukkig is die tijd voorbij, want na het verlaten van hun thuisland vertrekken zij niet naar de Europese buitengrenzen, maar naar de aanmeldpost in Kigali, Rwanda. Vanuit verschillende aanmeldposten verspreid over het Afrikaanse en Aziatische continent kunnen asielzoekers

nu een asielaanvraag doen. Sterker nog, het móét vanuit daar. Op de aanmeldposten wordt de asielaanvraag in behandeling genomen door Europese ambtenaren. Als een asielaanvraag slaagt, vindt vanuit daar coördinatie plaats met landen in de regio die opvang verzorgen en met de lidstaten voor opvang op het Europese continent. Als een asielaanvraag wordt afgewezen, is het terugkeercentrum nabij. Rami en Sarah verblijven kort in Rwanda. Zij doen hun vluchtverslag en wachten de beoordeling van hun procedure af. Soms zien ze een vol vliegtuig vanuit Europa landen, want de smokkelboten van mensensmokkelaars aan de buitengrenzen behoren helaas nog niet helemaal tot het verleden. Maar het worden er steeds minder nu het perspectief veranderd is, want asielzoeker of niet: iedereen wordt teruggestuurd naar een van de aanmeldposten. Rechtmatig verblijf in Europa is alleen daar te vinden. De poorten van Europa zijn open, toegankelijk en solidair, maar niet voor iedereen; alleen voor hen die echt onze bescherming nodig hebben.

Voorzitter. Ik begrijp ook wel dat deze schets toekomstmuziek is, maar het vergt een langdurig en complex proces, waaronder het aanpassen van het Handvest van de Europese Unie en de grondwet van menig Europese lidstaat. Juist tijdens de begroting vind ik het belangrijk om deze stip op de horizon te zetten. Het CDA zal zich maximaal inspannen om deze toekomstvisie werkelijkheid te laten worden, omdat we alleen dan echt grip krijgen op migratie. Daar draait het voor het CDA om: het gevoel van onmacht dat ons overheerst, omzetten in controle. Dat willen we niet om de instroom naar nul te brengen, maar wel om grip te krijgen op wie ons land binnenkomt. In een fatsoenlijk land leveren we namelijk een bijdrage aan de opvang van vluchtelingen, maar wel met realisme en de realiteitszin dat onze samenleving de hoge instroomcijfers van de afgelopen jaren niet aankan.

De **voorzitter**:
De heer Diederik van Dijk stond er als eerste.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Dat was een interessante start van mevrouw Straatman. Dat meen ik oprecht. Ik vroeg me in dat licht het volgende af. Ik las onlangs een boeiend stuk van de Duitse CDU-fractievoorzitter, toch een beetje de zusterpartij van het CDA. Die zegt dat hij eigenlijk afscheid wil nemen van het individuele recht op asiel, zodat het meer aan het land zelf is wie het wil opvangen en in welke mate. Staat het CDA hier in Nederland ook open voor zo'n discussie? Past dat ook bij het visioen dat mevrouw Straatman schetste aan het begin van haar bijdrage?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik vind dit een hele interessante vraag van de heer Van Dijk. De heer Van Dijk vroeg zojuist in een andere interruptie — volgens mij was dat richting de heer Ellian, maar ik kan me vergissen — of we naar richtgetallen moeten. Dat kan alleen maar als we op enig moment die hele asielprocedure vanuit Europa verplaatsen naar buiten Europa. Dan hebben we ook veel meer controle en dan kunnen we dat gesprek met elkaar voeren. Ik denk dat er voor iedereen nog steeds een individueel recht is op asiel. Die discussie moet je voeren, maar niet vanuit Europa maar vanuit zo'n aanmeldpost, waar ter wereld die dan ook is. Het grote probleem met ons asielsysteem, zoals ik het nu zie, is dat het du moment dat ze voet zetten op Europese bodem bijna onmogelijk is om de mensen die helemaal geen recht hebben op asiel terug te krijgen. Ik denk dat dat heel veel draagvlak onder druk zet.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Dank voor deze reactie. Het was niet mijn intentie, al ik had ik me er ook niet tegen verzet, om het CDA te laten zeggen: ja, dat voorstel van de CDU-collega nemen we over. Ik begrijp dus wel dat ook dit soort voorstellen passen bij de fundamentele reset, zogezegd, die het CDA voorstaat wat betreft ons asielbeleid.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Zeker. Daarom ben ik ook met deze inleiding begonnen. Ik denk dat we het heel vaak hebben over het verplaatsen van de asielprocedures naar buiten Europa en over dat mensen zich dan afvragen wat dat precies inhoudt en hoe dat precies grip creëert. Daarom dacht ik: ik begin met een heel concreet voorbeeld. Op die manier kunnen we echt grip krijgen en tegelijkertijd daadwerkelijk opvang verzorgen voor mensen die er echt recht op hebben.

De heer **Russcher** (FVD):
Mevrouw Straatman begon haar betoog met "grip op migratie", wat ze net weer noemde, maar ze had het ook over "de asielinstroom niet naar nul". Wat is nou voor CDA "grip op migratie"? Hoeveel asielzoekers? Het zijn er nu 800 tot 1.000. De instroom zou omlaaggaan met het Europees Migratiepact, maar gaat niet omlaag. Wat is nou "grip op migratie"? Moeten we dan Nederland eindeloos volbouwen met azc's en meer woningen voor statushouders, zodat de asielinstroom door kan gaan omdat we dan blijkbaar grip hebben? Of komt er gewoon een concreet getal: zoveel asielzoekers komen maximaal Nederland binnen?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
U wilt dat ik een kort antwoord geef, dus dat ga ik proberen. Er is iets voor de lange termijn en er is een voorstel voor de korte termijn. Voor de lange termijn heb ik u zojuist mijn toekomstvisie geschetst, namelijk dat we alle asielprocedures van Europa verplaatsen naar buiten Europa. Dan hebben we veel meer grip en kunnen we ook met elkaar het gesprek aangaan over hoeveel asielzoekers Europa en Nederland aankunnen en over hoe we afspraken kunnen maken met de regio en met andere continenten. Het hoeft immers niet alleen Europa te zijn. Laten we daar dus het brede gesprek over voeren. Tegelijkertijd wil ik hier niet naïef zijn. Dit vergt een heel lang traject. De heer Boomsma had het zojuist over dat juridische moeras. Het aanpassen van het handvest en van de verschillende grondwetten van lidstaten vergt een heel erg lang traject. Voor de korte termijn zullen we dus moeten kijken naar andere middelen om meer grip te kunnen krijgen op de instroom, maar ook op de terugkeer. Voor de terugkeer zal ik zo dadelijk nog een aantal hele concrete voorstellen willen doen.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dank voor de toekomstschets. Laten we hopen dat het niet een al te verre toekomst is. Ik ben het daar natuurlijk helemaal mee eens, in die zin dat het perverse systeem van nu, waarin je asiel aan kunt vragen, maar alleen als je hier illegaal naartoe reist via die gevaarlijke route waar allerlei mensen sterven, weg moet. Mijn vraag is wel: als je het zo doet dat de asielprocedure wordt verplaatst naar deze centra in Kigali of waar dan ook, maar je nog steeds een individueel recht op asiel in Europa houdt, dan heb je toch eigenlijk niks opgelost? Dat kan toch alleen maar het geval zijn als het niet langer een recht is om naar Europa te komen, maar een gunst die wij kunnen verlenen en waarvan we ook kunnen zeggen: dat kan even niet?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
In mijn voorbeeld zou het betekenen dat als iemand voet zet op Europese bodem, diegene niet direct recht heeft op asiel. Die persoon gaat dan terug naar dat aanmeldcentrum, zodat voor iedereen een gelijk speelveld ontstaat en de asielprocedure daar wordt afgewacht. Tegelijkertijd zien we ook dat de inwilligingspercentages heel laag zijn. Neem bijvoorbeeld het percentage uit 2026. Uit mijn hoofd is dat 24%. Als we ervoor kunnen zorgen dat alleen nog maar die mensen daadwerkelijk naar Europa komen, hebben we natuurlijk al wel een hele grote stap gezet.

De heer **Boomsma** (JA21):
Het probleem hierbij is het volgende. Op dit moment hebben we al heel veel aanvragen, maar er zijn ook heel veel mensen die de gevaarlijke reis niet ondernemen, niet kunnen

ondernemen, niet kunnen betalen, die het gevaar niet willen lopen et cetera. Al die mensen hebben in potentie wel recht op asiel als ze hier zouden zijn, maar vragen het niet aan, omdat ze niet komen. Dat zal er toch toe leiden dat er veel meer aanvragen zullen worden gedaan voor asiel? Die 24% van de toekenningen nu, zal natuurlijk een veelvoud worden als het gaat om het aantal mensen dat uiteindelijk hier recht op zou hebben. Dat moet mevrouw Straatman toch ook erkennen? Dat is dan toch niet genoeg?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Daarom zei ik in mijn bijdrage dat dat afspraken vergt over opvang in de regio, met landen in de regio en met andere continenten. Ik denk dat we dit breder moeten aanpakken. We hebben bijvoorbeeld de hervestigingsverordening nu al in het pact. Daarin hebben we natuurlijk al wel een begin van dit soort elementen met elkaar afgesproken. Dat gaat alleen nog maar om partjes, omdat we het illegale systeem van mensensmokkel gewoon nog in de hand houden en omdat we asiel in Europa nog steeds begunstigen, zoals de heer Boomsma terecht zegt, door mensen de hele procedure te laten doorlopen, ook als ze er geen recht op hebben. Dat vergt dus afspraken met landen in de regio en breder met andere landen, zodat de aantallen beheersbaar zijn. Maar ik ben er absoluut van overtuigd dat het verplaatsen van die asielprocedure naar buiten Europa een eerste stap is om echt grip te krijgen.

De **voorzitter**:
U vervolgt uw betoog.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Voorzitter.

De **voorzitter**:
Toch nog een vraag van de heer Ceder.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik ben het helemaal eens met de toekomstvisie van mevrouw Straatman. Dat staat ook ons verkiezingsprogramma. Het verschil is dat het CDA in de coalitie zit en de ChristenUnie in de oppositie. Volgens mij is er nu geen belemmering voor Nederland om aanvragen in het buitenland — iemand doet bijvoorbeeld een aanvraag bij de ambassade in een land waar wij een post hebben — op afstand te beoordelen. Bent u het over dit specifieke punt met mij eens dat er eigenlijk geen juridische belemmering is, maar dat slechts de politieke wil nodig is om dit mogelijk te maken?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Nee, niet helemaal, want het systeem werkt alleen als je het hele bouwwerk goed neerzet. Als je aan de ene kant nog steeds het systeem hebt zoals we dat nu hebben, waarin je mensen het recht geeft op een asielprocedure du moment dat ze één stap zetten op Europese bodem, dan helpt het natuurlijk niet als je aan de andere kant zegt: je kunt ook buiten Europa asiel aanvragen. Dan hou je het systeem in stand. Wij zeggen: dan moet je het fundamenteel herzien. Dat vergt heel veel juridische stappen. Die zetten we overigens ook. De motie van de heer Eerdmans, die medeondertekend is door de heer Brekelmans en de heer Bontenbal, is aangenomen. Wij zetten daarin dus absoluut stappen. Ik moet wel eerlijk zijn: dit vergt natuurlijk een lange adem. Maar het is, denk ik, wel goed om ook mee te geven hoe wij het ideale systeem voor ons zien.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Maar mevrouw Straatman erkent dus wat ik zeg, namelijk dat er geen belemmering is om dat nu al te doen, in ieder geval dat specifieke punt. Mevrouw Straatman heeft liever dat je dat pas doet nadat je allemaal verdragen hebt aangepast, waardoor bijvoorbeeld het op Europese grond zijn niet meer automatisch betekent dat je een aanvraag zou kunnen doen. Dat gaat jaren duren. Ik denk dat we de beweging moeten inzetten, maar dat duurt wel jaren,

denk ik. Erkent u daarmee dat het CDA er niet voor openstaat om de eerste stap aan de andere kant te zetten, dus verkennen hoe je vanuit Nederland de aanvraag vanuit het buitenland kunt laten doen, bijvoorbeeld via ambassades?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Nou, zo zwart-wit wil ik het niet stellen. Ik wees de heer Ceder zojuist ook op de hervestigingsverordening. Daarin zijn ook afspraken gemaakt. De minister heeft toegezegd dat Nederland daarvoor kleine aantallen mensen naar Nederland haalt. Dat is inderdaad precies de manier waarop u wijst. Maar op grote schaal lijkt dat me op dit moment nog geen oplossing, omdat je wel ieder onderdeel van dat bouwwerk goed moet neerzetten, anders raakt het uit balans. Daarvoor zetten we nu ook de eerste stappen, om het juridische gesprek aan te gaan, maar dat vergt gewoon een lange adem. Wij zullen ons daar maximaal voor inzetten.

Ik ga verder, voorzitter. Vandaag wil ik benadrukken dat grip op migratie niet enkel gelijkstaat aan grip op instroom; dat is slechts een deel van de oplossing. In een effectief asielsysteem verlaten degenen die niet mogen blijven ons land en stromen degenen die wel mogen blijven door naar gepaste huisvesting. Daarom wil ik vandaag stilstaan bij terugkeer en de doorstroom van statushouders. Ik zal drie concrete voorstellen doen om deze te verbeteren. Allereerst terugkeer. Terugkeer is geen sluitstuk van het asielbeleid, maar een voorwaarde om het asielsysteem überhaupt te laten functioneren. Het eerlijke verhaal is dat we nog geen goede oplossing voor terugkeer hebben gevonden. Van alle vreemdelingen die het Europese grondgebied moeten verlaten, vertrekt nog geen derde. Hetzelfde zien we in Nederland. Van de 31.000 mensen die in 2025 een terugkeerbesluit opgelegd hebben gekregen, zijn maar 13.000 mensen aantoonbaar vertrokken. Van de rest weten we niet waar ze zijn. We weten niet of ze in Nederland rondzwerven of ergens anders in Europa zijn. Dit moet beter, en het CDA gelooft ook dat dat kan.

Mijn eerste voorstel ziet dan ook op de gedwongen terugkeer. Gedwongen terugkeer vraagt medewerking van de landen van herkomst. Die moeten nooddocumenten afgeven, maar doen dit vaak niet, of komen in ruil daarvoor met een grote wensenlijst. Zelfs als derde landen meewerken, kan gedwongen terugkeer pas plaatsvinden wanneer een vreemdeling juridisch uitzetbaar is. Dat is het geval wanneer er geen asielprocedures meer lopen. Maar om het terugkeerproces te frustreren, dienen vreemdelingen steeds opnieuw asielaanvragen in. Dit kan jarenlang doorgaan. Als het aan het CDA ligt, doen we hier iets aan. Daarvoor kijken wij naar Griekenland. Vanaf de derde asielaanvraag betaalt de vreemdeling daar leges. Deze financiële drempel kan de perverse prikkel wegnemen van herhaalde asielaanvragen om terugkeer te frustreren. Dat zouden we in Nederland ook willen. Hoe kijkt de minister hiernaar?

Ook in Nederland zijn leges binnen het migratierecht geen bijzonderheid. Voor reguliere verblijfsaanvragen moeten al lange tijd leges betaald worden, maar ook die aanvragen worden nog te vaak misbruikt om terugkeer te frustreren. Wat blijkt? Vreemdelingen in vreemdelingenbewaring en -detentie worden uitgezonderd van het betalen van leges voor hun reguliere aanvraag. De achterliggende reden hiervoor was destijds dat iemand in bewaring of detentie niet in staat was om naar een fysiek loket te gaan om de leges te betalen. Tegenwoordig kunnen de betalingen digitaal plaatsvinden. Daarom de vraag aan de minister: is de minister het met het CDA eens en is hij bereid om vreemdelingen in vreemdelingenbewaring en -detentie gewoon leges te laten betalen als zij een reguliere aanvraag doen? Wil hij dit aanpassen?

Voorzitter. Als gedwongen terugkeer niet lukt, blijft vrijwillige terugkeer over. Mijn tweede voorstel gaat over het verbeteren van vrijwillige terugkeer. Onze DTenV levert goed werk, maar de vraag is of ons systeem wel optimaal is ingericht om de DTenV in stelling te brengen. Ik denk van niet. Nu wordt de DTenV pas in stelling gebracht na een

onherroepelijke asielafwijzing. Pas dan wordt de vreemdeling geïnformeerd over vrijwillige terugkeer. Dit is te laat. Zelfs met de nieuwe termijnen onder het pact kunnen afwijzingen met rechterlijke procedures namelijk nog jarenlang aangevochten worden. Onderzoeken tonen aan dat hoe korter iemand in Nederland verblijft, hoe groter de bereidwilligheid is om met terugkeerondersteuning terug te keren.

Terugkeer zou volgens het CDA daarom al vroeg in de procedure een centrale rol moeten spelen. Dit kan, zo toont Zwitserland. In Zwitserland krijgt een asielzoeker al kort na aankomst informatie over vrijwillige terugkeer, niet pas op het moment dat het asielverzoek is afgewezen. Deze terugkeercounseling heeft geen invloed op de asielprocedure zelf. Daarnaast hanteert Zwitserland een degressieve terugkeervergoeding: wanneer je eerder in je procedure besluit om vrijwillig terug te keren, ontvang je een grotere financiële tegemoetkoming, die je kan gebruiken om je leven in je thuisland op te bouwen.

In Zwitserland zijn positieve resultaten zichtbaar: meer dan de helft van het totale aantal mensen dat gebruikmaakt van terugkeerondersteuning, vraagt deze aan voordat het eerste gehoor heeft plaatsgevonden. In 2022 betrof dit zelfs 78%. Het Zwitserse model laat bovendien goede resultaten zien bij landen die moeilijk meewerken aan gedwongen terugkeer, bijvoorbeeld Irak. In Nederland keerden in 2022 slechts 51 mensen met terugkeerondersteuning vrijwillig terug naar Irak, terwijl in Zwitserland in datzelfde jaar 237 mensen terugkeerden met terugkeerondersteuning. Dat is 360% meer. Wat het CDA betreft nemen wij deze praktijk uit Zwitserland over. Dat kan door in het aanmeldcentrum in Ter Apel terugkeercounseling te laten plaatsvinden door de DTenV. Dat kan met name zeer interessant zijn voor kansarme doelgroepen en veiligelanders. Hoe kijkt de minister hiertegen aan?

Voorzitter. Ik herhaal het nog één keer: terugkeer is essentieel om het hele asielsysteem te laten functioneren. De inspanningen van de minister om te komen tot een terugkeerhub zijn dan ook prijzenswaardig en het CDA is blij met de historische deal met Rwanda. Wij willen ook dat die hub gaat werken. Daarom heb ik eerder gewezen op het risico van rechterlijke procedures. Hoe is de rechtspraak, of een andere juridische instantie, betrokken bij de juridische vormgeving van de terugkeerhub en hoe voorkomt de minister dat een juridische toets achteraf tot heel veel vertraging leidt?

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Ik hoorde mevrouw Straatman het net hebben over vrijwillige terugkeer. Het is natuurlijk hartstikke mooi als vreemdelingen vrijwillig terug willen keren. Maar nou zag ik toevallig gisteren een interview met een asielzoeker die al was afgewezen en die zei: ik wil eigenlijk graag terug, maar mijn advocaat zegt dat die toch gaat proberen om op medische gronden alsnog een vergunning voor mij te krijgen. We weten natuurlijk allemaal dat er voor advocaten ook een financiële prikkel is om maar steeds die aanvragen te doen. Ik vraag me af of mevrouw Straatman ideeën heeft over hoe we die financiële prikkel voor advocaten weg kunnen nemen.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik ken deze specifieke casus niet. Ik weet wel dat wat voor de asieladvocatuur geldt, breed in de sociale advocatuur geldt, namelijk dat het geen vetpot is. De financiële prikkels waar mevrouw Lammers het over heeft, herken ik dus niet.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Nou ja, het is wel degelijk een verdienmodel. Op het moment dat er geen asielaanvragen, of sowieso geen aanvragen, meer worden gedaan, hebben zij geen werk meer. Uiteindelijk is het dus een verdienmodel. Maar goed, misschien kan ik er samen met mevrouw Straatman over nadenken hoe dat verbeterd kan worden.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik heb een heel concreet voorstel gedaan, dat niet alleen zag op de asieladvocaten, om de financiële prikkel weg te nemen om alsmaar aanvragen te blijven doen, bijvoorbeeld door leges in te voeren. Dat lijkt me een heel concreet voorstel op dit punt.

De heer **Van Asten** (D66):
Ik had nog een vraag over het Zwitserse model. Het kan interessant zijn om te zien of mensen daar gevoelig voor zijn en daarmee sneller terugkeren. Is mevrouw Straatman dan niet bang dat er juist door dat soort regelingen, die in Nederland beter zouden zijn dan in andere landen, veel meer aanloop is in Ter Apel, zodat men hier gebruik van kan maken?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Nee. Ik zie dat eerlijk gezegd heel anders. Ik denk dat het juist goed is om de DTenV zo vroeg mogelijk in het proces te betrekken. We weten natuurlijk dat heel veel mensen naar Europa, naar Nederland komen die helemaal geen recht hebben op verblijf hier, en dat zelf ook wel weten. Het gesprek over vrijwillige terugkeer moet wat mij betreft zo vroeg mogelijk plaatsvinden. Dat doen we op dit moment véél te laat in het proces.

De heer **Van Asten** (D66):
Ik denk dat ik mijn vraag niet goed gesteld heb. Dit is het voorstel; dat herken ik. Je hebt ook mensen die al in Europa zijn, in Frankrijk of Duitsland bijvoorbeeld, die in dezelfde situatie zitten en ook geen kans maken op een verblijfsvergunning. Op het moment dat wij zo'n goede terugkeerregeling hebben, gaan zij juist naar Ter Apel.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik zie breed in Europa allerlei lidstaten worstelen met de vraag hoe vrijwillige terugkeer goed vormgegeven kan worden. Zwitserland heeft hier hele concrete voorstellen voor gedaan. Je ziet dat de terugkeer dan enorm toeneemt. Het zou wat cynisch zijn om te zeggen dat wij in Nederland niet gaan werken aan goede terugkeervoorstellen, omdat we bang zijn dat het een aanzuigende werking heeft. Ik denk dat het tegenovergestelde waar is. Op het moment dat je laat zien dat Nederland serieus werk maakt van terugkeer, dan wel van gedwongen terugkeer, vrijwillige terugkeer of terugkeer met een hub, dan zorgt dat er juist voor dat mensen niet naar Nederland komen of dat ze, als ze al in Nederland zijn, heel snel weer teruggaan als ze geen recht hebben op verblijf.

De heer **Van Asten** (D66):
Helder. Ik ben het daar ook mee eens. Ik hoop dat mevrouw Straatman het volgende met mij eens is. We moeten de terugkeerregelingen in Europees verband een beetje gelijk houden. Zo zorgen we ervoor dat vanuit het oogpunt van een vluchteling die een grote kans heeft om terug te moeten gaan, niet één systeem beter is dan het andere. Zo zorgen we dat iedereen teruggaat vanuit de plek waar die is en niet allemaal vanuit Nederland.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Zeker. Daar waar het kan, zou ik dit graag willen afstemmen. Ik zie in Nederland een asielketen die helemaal vastloopt, met een inwilligingspercentage van 24%. Dat is op zich goed, maar betekent ook dat er nog 76% — ik reken even snel — terug moet. Dat krijgen we niet voor elkaar. Ik ben niet voor vertraging. Wat mij betreft moeten we zo snel mogelijk alle registers opentrekken om terugkeer voor elkaar te krijgen.

De **voorzitter**:
U moet nog even terug naar de advocatuur voor de laatste vraag van mevrouw Lammers. Dan gaan we verder met het betoog van mevrouw Straatman.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Ik liep eigenlijk al weg, maar toen hoorde ik mevrouw Straatman zeggen dat ze heeft

voorgesteld dat de leges betaald moeten worden vanaf de derde asielaanvraag. Die leges worden natuurlijk gewoon door de vreemdelingen betaald. Daarmee bestaat er voor de asieladvocaten nog steeds een verdienmodel. Om het even concreet te maken: is mevrouw Straatman het met mij eens dat op het moment dat we de asielinstroom stoppen, het verdienmodel voor de advocaten ook stopt?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Die redenering kan ik volgen, maar dat is niet de wereld waar ik naartoe zou willen gaan. Ik denk dat asieladvocaten een hele belangrijke rol vervullen in de rechtsbescherming van vluchtelingen en we daar niet aan moeten tornen.

De **voorzitter**:
U vervolgt uw betoog.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Voorzitter. Ik ga verder met een ander punt. Ik zie een tweede knelpunt in de opvang, maar dan bij de doorstroom van statushouders. Daarover gaat mijn derde voorstel. De asielopvang loopt vast wanneer mensen blijven instromen, maar de uitstroom niet op gang komt. Momenteel verblijven ruim 18.000 statushouders in de COA-opvang. Dat is bijna 25% van de totale opvangcapaciteit. De taakstelling die gemeenten hebben om statushouders te huisvesten, kan de druk op de opvangketen onvoldoende oplossen. Op dit moment is er een achterstand van bijna 9.000 te huisvesten statushouders. Zelfs als deze achterstand is weggewerkt, blijven veel statushouders afhankelijk van COA-opvang.

Voorzitter. Als statushouders een woning krijgen, komen er schaarse opvangplekken vrij en kunnen we de Spreidingswet afbouwen. Kerken en organisaties zoals Takecarebnb hebben de afgelopen periode laten zien hoe de samenleving kan bijdragen aan oplossingen. Zo ziet het CDA het graag. Wij zien nog meer maatschappelijke kansen, maar ditmaal in de samenwerking met het bedrijfsleven. Voor arbeidsmigranten is vaak al wél huisvesting geregeld. Nu wil het kabinet ook graag grip krijgen op arbeidsmigratie. Maatschappelijk is er veel draagvlak om arbeidsmigratie te minderen, maar tegelijkertijd hebben we de handen wel nodig. Dat biedt ook kansen, want wat een Roemeen of Pool kan, moet een Syriër, Somaliër of een Afghaan met een status in potentie ook kunnen. Als werkgevers statushouders niet alleen aan werk helpen, maar daar ook bestaande huisvesting van arbeidsmigranten aan koppelen, hebben we een win-winsituatie.

Wat het CDA betreft moeten we werkgevers hiertoe aanmoedigen. Dat betekent concreet dat een gemeente met een taakstelling ook een afspraak met een werkgever kan maken om huisvesting en werk voor arbeidsmigratie te verplaatsen naar statushouders. Werkgevers zouden dan financieel tegemoetgekomen worden. Hiervoor is ruimte, want noodopvang kost miljarden. Deze aanpak vraagt om kritisch denkwerk, bijvoorbeeld over de eisen van huisvesting en over welke sectoren in welke regio geschikt zijn. Hierbij kan aansluiting gezocht worden bij de Aanpak Werk en Meedoen Nieuwkomers, van de minister van SZW, en het recente SER-advies over arbeidsdeelname van nieuwkomers. Door out of the box te denken en te investeren in het bedrijfsleven kunnen we noodopvang afbouwen en arbeidsmigratie inperken. Bovendien, wanneer we inzetten op creatieve oplossingen, hoeven jongvolwassenen die willen starten met hun leven niet voor een woning te concurreren met een statushouder. De samenleving kan dit veel beter oplossen dan de politiek. Hoe ziet de minister dit voorstel?

Voorzitter, ik rond af. Ik begon met mijn toekomstvisie op asiel. Daar zijn we nog niet. Ik zie wel veel bereidheid in deze Kamer om daarnaartoe te bewegen. In het vaak gepolariseerde asieldebat vind ik dat winst. Laten we daarom stapsgewijs met vereende krachten naar die stip op de horizon toewerken en ons daarbij niet uit elkaar laten drijven door polarisatie, maar elkaar juist vinden in wat ons bindt. Laten we dat doen om grip te krijgen op migratie en uit

solidariteit met mensen die thuiszitten en wachten op een woning, met mensen die hun wijken zien veranderen, met andere Europese landen die voor dezelfde uitdagingen staan en ook met mensen die moeten vluchten en op onze bescherming rekenen. Laten we daarin samen optrekken, want grip op migratie is een verantwoordelijkheid van ons allemaal.

Dank u, voorzitter.

De heer **Boomsma** (JA21):
Ik waardeer zeer alle suggesties van mevrouw Straatman; ik denk dat daar hele goede ideeën bij zitten. Maar zij heeft het steeds over een stip op de horizon en over de lange termijn en dergelijke. Ik snap dat wel. We hebben het ook gehad over de strijd om het juridische moeras droog te leggen dat ons nu allemaal zo veel frustreert en waardoor we allemaal dingen niet kunnen doen. Wij delen dus dat we daar stappen in moeten gaan zetten, maar ik maak me wel zorgen over het tempo. Ik denk namelijk dat het ook niet gaat werken als we bij voorbaat al aangeven dat het een stip op de horizon is, dat het toekomstvisioenen zijn en dat het iets van de hele lange adem is. We moeten mensen in Nederland ook perspectief bieden op snellere en effectievere maatregelen. Is mevrouw Straatman het met me eens dat we ook niet hoeven te wachten tot alles perfect juridisch is uitonderhandeld en aangepast om toch al de stappen te kunnen zetten die nodig zijn om die grip te krijgen.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Daar ben ik het helemaal mee eens. Daarom hebben we bijvoorbeeld ook de motie van de heer Eerdmans medeondertekend. Wat moeten we bijvoorbeeld doen om verdragen aan te passen? Ik trek ook samen met u op wat betreft het interpretatieve verdrag van het EVRM. Het is nog steeds een ingewikkeld woord. Maar absoluut, laten we doen wat nu kan. Ik wil er echter wel voor waken dat we naar Nederland het beeld schetsen dat dit een kwestie is van vandaag op morgen. Het is juridisch gewoon ontzettend ingewikkeld. Ik wil me daar echter met alle vaart en alle zorgvuldigheid maximaal voor inzetten, omdat ik er met u in geloof dat dit echt de oplossing is om op langere termijn grip op migratie te krijgen. Maar als het sneller kan: graag.

De heer **Boomsma** (JA21):
Dat vergt op veel punten dus ook een bepaalde bestuurlijke doortastendheid. Je ziet dat men in andere Europese landen bijvoorbeeld al een stuk verder gaat. Polen, toch ook gewoon een land van de EU, heeft bijvoorbeeld het recht op asiel opgeschort. Daar hebben ze een wet voor aangenomen en tot dusverre komen ze daarmee weg, in de zin dat er geen inbreukprocedures zijn begonnen. Dit wordt gewoon gedaan door Donald Tusk, die gewoon van de EPP is, ook de partij van mevrouw Straatman. Zou je dan niet toch ook moeten zeggen: we kunnen niet al te lang wachten; we moeten nu al die stappen zetten om tempo te maken, ook al schuren ze tegen het huidige recht aan of gaan ze er iets overheen?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Daar zou ik niet voor zijn. Ik vind wel dat we in een rechtsstaat te maken hebben met de juridische kaders die we met elkaar hebben afgesproken. Zo hoort dat. Ik vind dat wij gewoon met elkaar het gesprek moeten voeren over de vraag hoe we die juridische kunnen oprekken, zodat we veel meer grip op migratie krijgen. Daarin zijn wij met z'n allen aan zet. Het is ingewikkeld, omdat het op Europees niveau en vaak ook op internationaal niveau moet worden afgesproken. Daar spoor ik de minister ook toe aan: ga dat gesprek aan. Maar laten we het wel doen binnen de juridische kaders die we met elkaar hebben afgesproken, want anders is het einde zoek, denk ik, niet alleen op het gebied van asiel en migratie. Dan zullen andere mensen zeggen: ja, maar waarom geldt wat de overheid doet op het gebied van asiel niet voor x, y en z? Ik denk dat we daar niet naartoe moeten, maar ik deel de frustratie dat het langzaam gaat. Daarom spoor ik ook echt iedereen aan: laten we dit

gezamenlijk aanpakken om het geen stip op de horizon te laten zijn, maar gewoon de nabije toekomst.

De heer **Boomsma** (JA21):
Ik zou mevrouw Straatman en het CDA toch willen aanmoedigen om iets verder te gaan. Wij moeten uiteindelijk morele en politieke vragen stellen, belangen en waarden afwegen en op basis daarvan handelen. Als het steeds zo is dat het huidige juridische kader eraan in de weg staat dat wij kunnen handelen en de dingen kunnen doen waarvan wij vinden dat ze moreel verantwoord en politiek noodzakelijk zijn — dat zit 'm dan niet zozeer in de wetten, maar in de interpretaties daarvan — dan moeten we die stappen gaan zetten en kunnen we ondertussen werken aan het herzien van die verdragen. Maar vooruitlopend daarop moeten we echt al gaan handelen.

Overigens had mevrouw Straatman het erover dat het EU-Handvest van de grondrechten zou moeten worden aangepast. Ik denk dat dat helemaal niet nodig is. Dat is ook gebleken uit de analyse van Clingendael. Artikel 18 stelt inderdaad je recht op asiel. Er staat alleen niet dat je recht hebt op asiel in Europa. Wat dat betreft ben ik dus ook weer van mening dat mevrouw Straatman misschien te negatief en te pessimistisch is. We hoeven toch niet het Handvest aan te passen om de opvang en de procedure buiten Europa te realiseren? Dat is ook noodzakelijk, want het aanpassen van het Handvest vergt de unanimiteit van alle 27 lidstaten. Ja, dan begrijp ik wel waarom mevrouw Straatman het heeft over een stip op de horizon.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik denk heel graag met de heer Boomsma mee over hoe we dit zo snel en zo juist mogelijk juridisch kunnen inregelen, maar in Italië worden rondom het pact ook weer allerlei grondwettelijke discussies gevoerd. Dat zei ik in een eerder interruptiedebat met de heer Boomsma ook al. We moeten, denk ik, ook wel eerlijk zeggen dat het juridisch soms ingewikkeld is. Nou, als we via artikel 18 van het Handvest een andere juridische uitweg zien, dan ga ik daar heel graag met u het gesprek over aan. De boodschap is dus dat we het gesprek moeten voeren, maar als wij de juridische kaders aanpassen, dan moeten wij dat echt hier doen en in het Europees Parlement, en in de Raad van Europa als we spreken over het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens. Hier zeggen "laten we maar door de vingers zien dat de rechter iets afspreekt, want dat bevalt ons niet en daar gaan we ons niet aan houden" is volgens mij niet de weg vooruit, maar we moeten wel met z'n allen het gesprek aangaan over hoe we het juridisch beter kunnen regelen. Dat deel ik met u.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Even een beetje in het verlengde van de interruptie van de heer Boomsma. De heer Ellian zei net al dat direct instroombeperkende maatregelen moeten worden genomen. De instroom staat immers nog steeds op bijna 900 asielzoekers per week. Vindt het CDA ook dat dit direct moet gebeuren?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Deze minister heeft in het eerste jaar een ongekend aantal asielwetten naar de Kamer gestuurd, over het pact, het tweestatusstelsel, nareisbeperkingen en beperkingen tot het kerngezin, en nu komt hij met de terugkeerhub. Ik doe zelf in mijn bijdrage nog een aantal nationale voorstellen om de terugkeer te verbeteren. Er gebeurt dus wel heel veel, maar soms heeft dat ook tijd nodig. Die nareisbeperkingen hebben tijd nodig. Dat zullen wij dus bekijken. Tegelijkertijd deel ik de frustratie over het feit dat de instroom inderdaad rond de 870 blijft hangen. Ik had ook gewild dat die nu al forser was gedaald. Eigenlijk zeg ik in mijn antwoord dus hetzelfde als wat de heer Ellian zegt: wij bekijken dit, en als de instroom over een langere termijn niet structureel daalt, zullen we opnieuw het gesprek met elkaar aangaan.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Volgens mij zei de heer Ellian net iets anders, maar goed, ik ga nu niet kijken wat het verschil is. De heer Ellian zei dat het nu niet genoeg naar beneden is gegaan en dat dus nú extra maatregelen moeten worden genomen. Dat zijn dus niet de maatregelen die al in het kabinet-Schoof zijn voorbereid en die nu in werking zijn getreden, want die hebben dus geen effect. De instroom is immers nog steeds ongekend hoog. In Nederland is die zelfs hoger dan in Italië. Dat Migratiepact werkt nu dus niet. Het is even de vraag of mevrouw Straatman daarom nú nog verdere instroombeperkende maatregelen wil. Ik zie dat mevrouw Straatman daar wel in wil bewegen, maar als zij dat wil en er twee partijen zijn die dat wel willen, hoe kan het dan dat dit niet gebeurt?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik denk dat we hier zorgvuldig moeten zijn en ook naar de tijdlijn moeten kijken. We hebben, denk ik, de grootste stelselherziening gehad in 25 jaar. Die is 12 juni ingegaan. Ik snap de frustratie en het ongeduld: die instroomcijfers moeten sneller dalen. Ik deel die frustratie. Tegelijkertijd moeten we zorgvuldig blijven. Het kost gewoon wat tijd voordat wij het effect kunnen zien van een aantal van de elementen die per 12 juni zijn ingegaan. Nogmaals, als die onvoldoende blijken te werken, dan ga ik met alle bereidwilligheid het gesprek aan met de Kamer om te bezien wat we kunnen doen om die instroom verder te laten dalen. Ik denk dat de terugkeerhub ook een werking heeft op de aanzuigende werking en de instroom. Dat gebeurt al heel veel. Het beeld dat er sinds 12 juni niets gebeurt, wil ik dan ook echt verre van mij werpen. Er gebeurt veel. Wil ik dat de instroom sneller daalt? Ja.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Dat mevrouw Straatman dat wil, begrijp ik. Het gaat steeds over maanden en maanden, maar de vraag is dan: wat is dan "maanden"? Op een gegeven moet het toch gewoon een keer klaar zijn? Ieder jaar wordt er maar meer en meer en meer geld uitgegeven aan migratie. Wanneer houdt dat een keer op? Wanneer zeggen we nou gewoon een keer: tot hier en niet verder?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
De afgelopen weken daalt de instroom lichtjes. Ik zou dit eigenlijk bijna niet willen benoemen, want het kan volgende week weer anders zijn; zo reëel moeten we ook zijn. Dus we moeten dat gewoon afwachten. Tegelijkertijd moeten veel maatregelen gewoon nog hun effect krijgen. De terugkeerhub is nu naar buiten gekomen. Daar gaan we in 2027 mee aan de slag. Dat lijkt me heel voortvarend. Bovendien zien we bijvoorbeeld dat het inwilligingspercentage nu 24% is. Dat is echt heel erg laag. Dat betekent gewoon dat we als de wiedeweerga werk moeten maken van terugkeer.

De **voorzitter**:
Dank u wel. De volgende spreker aan de … O, toch nog een vraag van mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ja, voorzitter, een vraag. Als er elke week 870 mensen komen, en je haalt daar de gezinsherenigingen af en gaat uit van het inwilligingspercentage van die 24%, dan kom je, als je dat uitrekent, per week op zo'n 400 asielaanvragen, die grotendeels bestaan uit jonge mannen die alleen reizen vanuit veilige landen. Waarom komen die naar Nederland?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Dat is een terechte vraag van mevrouw Keijzer, want als het pact helemaal perfect zou werken, dan zouden die mensen alleen via Schiphol binnenkomen; dat is dan de enige manier waarop er geen grens is in Nederland. Dus het pact werkt nog onvoldoende. En daarom hebben we denk ik ook met elkaar dit gesprek.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dus dan gaat mevrouw Straatman ervan uit dat dat pact een soort fysieke grens is, waardoor jonge, alleenreizende mannen met rolkoffers — we kennen allemaal de beelden — niet naar Nederland komen? Is het niet veel eerder aannemelijk dat ze naar Nederland blijven komen omdat hier de opvang zo ongelofelijk goed geregeld is, in tegenstelling tot in de landen om ons heen?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Nou, dat laatste geloof ik niet. Ik ben de afgelopen periode op heel veel opvanglocaties geweest. Mevrouw Keijzer ongetwijfeld ook. Er zijn locaties waar het echt wel goed geregeld is, maar laten we nou niet doen alsof het daar dan een of ander luxehotel is. Het is heel erg sober in Nederland. Dat komt natuurlijk ook doordat we grote tekorten hebben. Maar als het pact goed zou werken — en dat weet mevrouw Keijzer net zo goed als ik — dan zouden de mensen, als ze kansarm zijn, aan de Europese buitengrenzen vrij direct na een versnelde procedure teruggestuurd worden. En als ze dan in Nederland aankomen vanuit Italië of Griekenland, dan zouden we ze overdragen aan die landen. Daarvoor hebben we ook dat gesprek. Daarom is er denk ik ook onze gedeelde frustratie als rechters dat tegenhouden. Het lijkt nu inderdaad dat het wel weer kan, naar Italië. Laten we daar het gesprek over voeren, over hoe we ervoor kunnen zorgen dat dat pact weer gaat werken. Want ik ben het eens met mevrouw Keijzer: de aantallen zijn nu te hoog.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Mevrouw Straatman werpt hier eigenlijk een soort rookgordijn op. Teruggaan naar andere landen in het kader van het pact, daar gaan weken overheen aan proceduretijd en advocaten die zich ertegenaan bemoeien. Het zal in de praktijk dus niet zo zijn. Daarnaast kijken wij natuurlijk met Nederlandse ogen naar de kwaliteit van de opvang; althans dat deel van Nederland dat het privé goed geregeld heeft. Ziet mevrouw Straatman nou niet dat je, door te weigeren om tegen jonge alleenreizende mannen te zeggen "u krijgt hier geen opvang", overal in Nederland Ter Apels uitstrooit? En het doet me zeer om het zo te noemen, want je zou daar maar wonen of werken. Dus dat ze daarmee de ellende in dit land voor de Nederlandse bevolking, die die azc's van de heer Van den Brink helemaal niet wil, in stand houdt?

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Laat ik het zo zeggen. Ik ken mevrouw Keijzer nog van de tijd waarin zij zei: laten we de instroom beperken en tegelijkertijd voor die mensen die vluchten voor oorlog en geweld ook gewoon een goede opvang regelen. Om te zeggen dat we het in Nederland, buiten alle juridische kaders, maar zo slecht moeten regelen dat mensen niet komen, is niet het Nederland waar ik voor sta.

De **voorzitter**:
Dank u wel. De volgende spreker van de zijde van de Kamer is de heer Russcher. Hij staat al een tijdje met smart te wachten. Bijna net zo lang als hij staat te wachten op zijn partijcongres van aanstaande zaterdag, maar eerst nog even de begroting Asiel en Migratie. Ga uw gang.

De heer **Russcher** (FVD):
Voorzitter. Het was ooit helemaal anders, hier in Nederland. In 1960 kende ons land 11,5 miljoen inwoners, waarvan 3,9% geboren was in het buitenland. Nu, in 2026, is 30% van de inmiddels meer dan 18 miljoen inwoners van buitenlandse komaf. In de grote steden zijn Nederlanders zelfs al in de minderheid. In Rotterdam heeft 55% een migratieachtergrond en in Den Haag en Amsterdam 60%. Nederlanders zijn dus nu al een minderheid in de grote steden. Als we op deze manier doorgaan, telt Nederland volgens de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 23 miljoen inwoners in 2050, waarvan meer dan de helft migrant is. Dan is in het midden van deze eeuw, zoals voormalig hoofd demografie van het

CBS, Jan Latten, zei, de Henk-en-Ingridbevolking dus niet meer in de meerderheid. In de afgelopen vijftien jaar zijn de kabinetten, voornamelijk onder de VVD, keihard aan het werk geweest om dit proces te versnellen. In deze periode is de Nederlandse bevolking gegroeid met 1,5 miljoen mensen, uitsluitend door immigratie.

En wat nu, in 2026? Hoe staan we ervoor? Iedere week komen er in Nederland 800 tot 1.000 asielzoekers uit Afrika en het Midden-Oosten aan, die door tot wel acht veilige landen reizen alvorens ze met een rolkoffertje aankomen in Ter Apel, wetende dat hun hier in Nederland rechtsbijstand, een zorgverzekering, een uitkering en een woning wachten, en dat ze binnen no-time hun familie kunnen laten overkomen. De Spreidingswet verplicht iedere gemeente om asielzoekers op te vangen, dezelfde asielzoekers die vervolgens als statushouder voorrang krijgen op de woningmarkt, terwijl Nederlanders tien tot vijftien jaar moeten wachten. Door die Spreidingswet zullen Nederlanders ook in de kleinere dorpen en gemeenten in de minderheid raken. Nederlanders die keihard studeren, werken, aan hun volwassen leven willen beginnen en een kinderwens hebben, zien dat hun complete leefomgeving onherkenbaar wordt en dat immigranten die hier net aankomen, wel een woning krijgen en zij niet.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Afgelopen maandag hadden wij een WGO over integratie en samenhang. Dat was best een mooi gesprek. Mevrouw Keijzer was er ook bij. O, ze is nu even weg. We hadden het toen over de vraag wat dan de echte Nederlander is. Ik bespeur dat mijn collega een aantal definities door elkaar lijkt te halen; tenminste, zo interpreteer ik dat. Hij lijkt te zeggen dat mensen met een migratieachtergrond geen Nederlanders zouden zijn. Ik vraag me af wat de definitie van "Nederlander" dan volgens u is, want dan kan ik ook plaatsen hoe u die cijfers ziet. Is dat volgens de heer Russcher dan iemand die een Nederlands paspoort heeft? Is dat iemand wiens ouders … Hanteert u de CBS-definitie? Het is goed om dat te weten om dat te kunnen plaatsen. Volgens mij haalt u die twee zaken door elkaar en ik probeer uw betoog te volgen.

De heer **Russcher** (FVD):
Nederlanders met een migratieachtergrond hebben het Nederlandse staatsburgerschap, dus zij hebben dezelfde rechten en plichten als iedere Nederlander. Maar de afgelopen decennia hebben we gezien — ik noemde net al het voorbeeld van de laatste vijftien jaar — dat de Nederlandse bevolking enkel gegroeid is door immigratie, met allerlei bijkomende problemen. Zo lezen we bijvoorbeeld in het rapport van het Economisch Instituut voor de Bouw dat 60% van de woningaanvragen in de afgelopen tien jaar voor migratie was en dat er de komende tien jaar nog eens 346.000 woningen voor migranten bijgebouwd moeten worden. Mensen met een migratieachtergrond doen ook vaker, twee keer zo vaak, een beroep op bijstand en zijn oververtegenwoordigd in de criminaliteit. Ik had net al een interruptiedebatje met mevrouw Westerveld over zedenmisdrijven. Het brengt gigantisch veel problemen met zich mee. Daar zal Forum voor Democratie zich altijd tegen blijven uitspreken.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Dat is allemaal leuk en aardig, maar u beantwoordt mijn vraag niet. U heeft het nu weer over mensen die hier als migrant naartoe komen. Ik neem aan dat u asielzoekers bedoelt, dus …

De **voorzitter**:
Via de voorzitter, meneer Ceder.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
… mensen die in het buitenland geboren zijn en naar Nederland zijn gekomen. Vervolgens maakt u echter de verschuiving dat in de afgelopen vijftien jaar veel mensen met een migratieachtergrond — dat kunnen ook mensen met een Nederlands paspoort zijn —

daarvan ook gebruikmaken en daarin ook vertegenwoordigd zijn. Ik probeer u te volgen; u haalt een paar dingen door elkaar. Ik stelde gewoon de vraag: hanteert u de CBS-statistieken? Dat betekent dat als een van iemands ouders of grootouders buiten Europa geboren is, die persoon een niet-westerse achtergrond heeft. Of hanteert u die definitie niet? Heeft u een eigen definitie daarvan? Ik probeer uw betoog te volgen, maar …

De **voorzitter**:
Meneer Ceder, wilt u via de voorzitter spreken?

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
… u haalt een paar dingen door elkaar, zeg ik via de voorzitter.

De heer **Russcher** (FVD):
Mijn betoog is gebaseerd op de data van het CBS. Dat zijn de cijfers die ik noemde over migratieachtergrond in Rotterdam, Amsterdam en Den Haag. Dat gaat over asielzoekers, maar ook over tot en met de tweede generatie met een niet-westerse achtergrond. Daarna worden ze volgens de CBS-statistieken namelijk als Nederlander beschouwd. Dat zijn de cijfers die ik hier noem.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Dus volgens Forum voor Democratie is een Nederlander … U hanteert dus de CBS-statistieken, waarbij iemand die een derdegeneratiemigratieachtergrond heeft een echte Nederlander is? De tweede generatie zijn wel Nederlanders, maar worden nog geduid als een persoon met een westerse of niet-westerse migratieachtergrond. Begrijp ik het goed dat je volgens Forum voor Democratie een echte Nederlander bent als je een derdegeneratiemigrant bent, of in ieder geval niet meer tot de groep mensen met een migratieachtergrond behoort?

De heer **Russcher** (FVD):
Dat is wat ik hier inderdaad in mijn betoog heb uitgesproken en hoe het CBS het presenteert.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Nou, ik kan vertrekken uit Nederland, denk ik. Ik heb namelijk een migratieachtergrond, weliswaar een westerse, Europese migratieachtergrond, maar ik ben dus geen echte Nederlander. Mijn moeder is een Ierse. Ze is geboren en getogen in Ierland. Ze is hier in 1961 gekomen. Ze heeft eerst goed voor de kindjes gezorgd. Toen wij wat ouder werden, heeft ze een baan gevonden in een modezaak. Vervolgens is ze in 1978 raadslid geworden in Deventer. In 1986 werd ze wethouder, als Ierse. De taal heeft ze helemaal zelf geleerd, zonder Google Vertalen. Ze heeft veel betekend voor de maatschappij. Ze heeft in allerlei besturen van allerlei maatschappelijke organisaties gezeten. Afgelopen juni is ze overleden. En dan moet ik hier van de heer Russcher horen dat mijn moeder geen echte Nederlander was, en ik dus ook niet, want ik ben half-Iers. Klopt dat? Ben ik dan ook geen echte Nederlander?

De heer **Russcher** (FVD):
Ik snap de vraag van mevrouw Van der Plas überhaupt niet, want ik heb het er in mijn betoog überhaupt niet over gehad dat iedereen met een migratieachtergrond weg zou moeten. Dat schuift ze me zojuist in mijn schoenen. Waar het echt om gaat, is dat onze samenleving verandert door de massale immigratie. Volgens mij is mevrouw Van der Plas het daarmee eens. Het is niet goed dat hier zo veel migranten per week binnenkomen. We weten ook dat de immigratie die in de afgelopen decennia heeft plaatsgevonden zich nog steeds doorvertaalt in allerlei problemen. Laten we het daarover hebben in plaats van dit lullige vliegen afvangen waar volgens mij niemand beter van wordt.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Dit is geen vliegen afvangen. De heer Russcher brengt dit zelf op door te spreken over "echte Nederlanders". Nou is mijn moeder een Ierse. Zij heeft dus een blanke huidskleur, en ik ook. Maar stel nou dat mijn moeder uit Marokko — ik noem maar wat — was gekomen. Stel dat ze hetzelfde had gedaan: in 1961 hier gekomen, getrouwd, mijn twee broers en ik werden geboren, ze werd raadslid, wethouder. Hebben mijn familie, mijn moeder en ik dan meer sympathie van Forum voor Democratie omdat zij een Ierse is? Stel dat ze Marokkaanse was. Hoe zit dat? Ik begrijp de definitie "echte Nederlander" ook niet. Kan de heer Russcher gewoon klip-en-klaar zeggen of het erom gaat welke niet-westerse achtergrond je hebt of om welke huidskleur je hebt? Of gaat het om beide? Dat kan ook. Of geldt het helemaal niet?

De heer **Russcher** (FVD):
Ik heb de term "echte Nederlander" überhaupt niet in mijn mond genomen, dus dat klopt al niet. Je hebt verschillende migratiestromen. Je hebt westerse migratie. Je ziet uit statistieken, onder anderen van dr. Jan van de Beek, dat westerse migranten bijdragen. Je ziet in die statistieken ook dat niet-westerse migranten de schatkist over hun hele levensduur geld kosten. Daar spreek ik mijn zorgen over uit. Daar ging ook het hele begin van mijn betoog over. Het heeft invloed op onze cultuur; dat kan iedereen zien. Het heeft financieel invloed, want die mensen kosten ontzettend veel geld. Verder heb ik niets gezegd van wat mevrouw Van der Plas mij nu in de schoenen probeert te schuiven.

De **voorzitter**:
Tot slot, mevrouw Van der Plas. Dan gaan we daarna verder.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ik probeer het ook gewoon af te pellen en te begrijpen. Ik heb deze discussie een aantal jaar geleden ook gehad met de heer Jansen van Forum voor Democratie. Toen werd er ook over "de echte Nederlander" gesproken. Ik vind dat lastig. Ik ben het ermee eens — dat heb ik daarstraks ook gezegd — dat je toch iets raars krijgt als mensen onze westerse normen en waarden niet delen, omdat er ook mensen tussen zitten … De fundamentalistische islam of de politieke islam heeft misschien niet zo veel met lhbti-rechten en vrouwenrechten. Daar maak ik me zorgen over. Dat is een terechte discussie die we hier ook moeten kunnen voeren, omdat ons land daar inderdaad door verandert. De vraag of dit is waar Nederland ooit voor stond, vind ik een terechte discussie. Maar om dan het onderscheid te maken tussen Nederlander en niet-Nederlander vind ik wel lastig. Want wanneer ben je dan een Nederlander? Wanneer ben je dat dan precies, zonder er CBS-cijfers bij te halen? Wanneer ben je dat volgens de fractie van Forum voor Democratie?

De **voorzitter**:
Helder.

De heer **Russcher** (FVD):
Ik denk dat daarin ook een paar definities mogelijk zijn. Je hebt natuurlijk de mensen die hier al honderden jaren wonen. Die zou je kunnen omschrijven als "de inheemse Nederlanders". Je hebt mensen met een migratieachtergrond die hierheen komen. Die zijn juridisch volledig Nederlander. Ze hebben dezelfde rechten en plichten als de inheemse Nederlanders. Alleen zien we gewoon dat er met die groep ontzettend veel problemen in Nederland ontstaan. Die kaartte mevrouw Van der Plas net ook aan. Maar dat doet er niets aan af dat deze mensen hier andere rechten zouden hebben dan mensen die hier al generaties wonen. Maar wij vinden het problematisch dat onze bevolkingssamenstelling zo drastisch verandert, om de data en cijfers die ik net al ongeveer vier keer heb genoemd.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik wil mevrouw Van der Plas hier wel bijvallen, want het probleem is hier dat er met cijfers

wordt gesmeten, dat er grote woorden worden gebruikt om hele groepen weg te zetten. Als dan wordt doorgevraagd over wie u het precies heeft en welke definities u precies gebruikt, komt er geen concreet antwoord. Laten we dat gewoon niet doen in deze debatten. Laten we mensen individueel beoordelen als ze over de schreef gaan. Overlast, misbruik, diefstal en dat soort zaken moet je keihard aanpakken. Maar laten we uitkijken met definities op hele groepen te gooien en dan onduidelijk te zijn over om wie het precies gaat, want daarmee drijven we wel de polarisatie op.

De **voorzitter**:
Ik stel voor dat u verdergaat met uw betoog.

De heer **Russcher** (FVD):
De woningen, voorzitter. 460.000 woningen voor migranten: dat is wat we de afgelopen decennia hebben gezien. De afgelopen tien jaar werd volgens het rapport van het Economisch Instituut voor de Bouw 60% van de woningvraag veroorzaakt door migratie. Alsof dat nog niet erg genoeg is, gaan er de komende tien jaar minimaal 346.000 woningen voor migranten bij gebouwd worden. Waanzin. Een groot deel van de tien D66-steden is dus voor mensen die hier nog niet eens zijn.

Door de massale immigratie wordt Nederland niet alleen onherkenbaar, maar ook onveiliger en armer. Syriërs worden vierenhalf keer vaker verdacht van een seksueel misdrijf dan autochtone Nederlanders. Eritreeërs: zevenenhalf. Irakezen: achtenhalf. Afghanen: elf. Somaliërs worden tot wel twintig keer vaker verdacht van een seksueel misdrijf. Het verbaast dan ook niet dat er in Ter Apel begin dit jaar in vier maanden tijd 141 winkeldiefstallen door asielzoekers plaatsvonden, er in slechts vier maanden tijd ontelbare geweldsincidenten, steekpartijen en aanrandingen plaatsvonden en dat buschauffeurs hun werk niet meer durven te doen. Nu zijn we op een punt aangekomen dat de marechaussee de orde moet bewaken omdat Ter Apelaars anders niet veilig over straat kunnen. Binnenkort in uw gemeente, dankzij de Spreidingswet.

Maar al te vaak wordt massamigratie ons verkocht met economische argumenten. Zo zou migratie een bron van verrijking en voorspoed zijn. Maar wat zeggen die data hier eigenlijk? Wat heeft de massale immigratie ons gekost en wat gaat het ons kosten? Dr. Jan van de Beek maakte in zijn onderzoek de berekening. Een gemiddelde asielmigrant kost gedurende zijn leven €800.000. Reken je gezinshereniging en kinderen mee, dan stijgt dit bedrag naar een duizelingwekkende 1,3 miljoen euro per asielzoeker. Mensen met een migratieachtergrond maken dan ook twee keer zo vaak aanspraak op bijstandsregelingen als Nederlanders. Maar niet alle kosten zijn economisch van aard. Zo deed de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid onderzoek naar de relatie tussen diversiteit in de woonomgeving en de beleefde cohesie in de stad. Hun bevindingen bevestigen wat iedereen die dit hoort al weet, namelijk dat hoe groter de verscheidenheid in afkomst is, hoe minder mensen zich thuis voelen in hun eigen buurt.

De tijd dringt en we moeten alles op alles zetten om de massale immigratie te stoppen, maar al decennialang horen we beloften om nu echt grip op migratie te krijgen, met partijen als de VVD en het CDA voorop. Het grootste voorbeeld is natuurlijk het Europese Migratiepact, dat op 12 juni van dit jaar is ingevoerd. Dé grote oplossing: de instroom zou echt omlaag gaan. Nu, zes maanden na invoering van het pact, is de instroom even hoog als daarvoor. Op basis van een verdeelsleutel bepaalt de Europese Unie hoeveel asielzoekers Nederland moet opvangen. Willen we dat niet, dan betalen we €20.000 per asielzoeker om het af te kopen. Een Europese dwangwet dus.

Ondertussen verplichten verdragen zoals het Vluchtelingenverdrag en het EVRM, die ook verweven zitten in het Europese asielrecht, ons enerzijds om asielaanvragen in behandeling te nemen en maken ze het ons moeilijker, anderzijds, om mensen terug te sturen.

Activistische rechters schromen niet om hiervan gebruik te maken. Zo werd het Nederland onlangs verboden om een asielzoeker terug te sturen naar Italië omdat daar de opvang niet in orde zou zijn. Deze rechters gaan steeds vaker op de stoel van de IND zitten om asielaanvragen te behandelen en goed te keuren. Deze internationale verdragen worden gretig gebruikt door ngo's zoals Vluchtelingenwerk, die met Nederlands belastinggeld ons asielbeleid saboteren. Zij procederen tot aan de hoogste Europese rechters om ervoor te zorgen dat asielzoekers hierheen kunnen komen en kunnen blijven. Daarom dien ik namens Forum voor Democratie een amendement in om de subsidie voor Vluchtelingenwerk in te trekken en ten goede te laten komen aan de Dienst Terugkeer en Vertrek.

Ondertussen fungeren de Europese kustwachten en ngo's op Middellandse Zee als pendeldiensten voor migranten uit landen als Tunesië en Libië. Waarom brengen zij die mensen niet gewoon terug naar Libië of Tunesië, hoor ik mensen dan terecht denken.

In 2018 deed de kapitein van de Italiaanse sleepboot Asso 28 dit. Hij haalde 101 migranten uit een rubberboot bij een olieplatform en droeg ze over aan de Libische kustwacht. De rechtbank in Napels veroordeelde hem tot één jaar cel. Iemand die het leven van asielzoekers redt en ze terugbrengt naar waar ze vandaan komen, wordt de gevangenis ingegooid. Want — u raad het al — dat mag niet vanwege internationale verdragen.

Terwijl de kartelpartijen onze grenzen al decennialang wagenwijd open laten staan, ziet de Nederlander zijn mooie, welvarende land steeds verder afglijden. Hij voelt zich niet meer thuis in zijn eigen wijk, betaalt steeds meer belasting om de massale immigratie te bekostigen en kan geen woning krijgen omdat de politiek ervoor kiest om statushouders voorrang te geven. We moeten nu maatregelen nemen. Een asielstop, het opzeggen van het VN-Vluchtelingenverdrag, het EVRM en alle andere verdragen die ons verhinderen om ons eigen asielbeleid te voeren. Een naturalisatiestop van tien jaar en een actief remigratiebeleid, zodat Nederland Nederland blijft en niet voorgoed verloren gaat.

De heer **Van Asten** (D66):
De heer Russcher gooit het visje uit, dus laat ik dan een keer happen, als het gaat over Libië. Ik hoorde net een heel verhaal over het redden van mensen en het afzetten op de Libische kust of overdragen aan de Libische kustwacht. Heeft de heer Russcher enig idee wat er gebeurt met vluchtelingen in Libië, hoe zij daar behandeld worden, hoe ze daar mishandeld worden en hoe ze daar verkracht en vermoord worden?

De heer **Russcher** (FVD):
Nou, wat er gebeurt als we dat niet doen, is dat ze bijvoorbeeld naar Lampedusa gaan. Dan komen ze daar terecht en komen ze in de procedure. Dan worden ze naar het Europese vasteland gebracht. En dan komen die mensen uiteindelijk in Nederland terecht. Dat is voor mij gewoon onacceptabel. Die mensen komen uit Libië en dan moeten ze gewoon terug naar Libië.

De heer **Van Asten** (D66):
Ik weet even niet wat ik hoor. De heer Russcher zegt hier: ik heb liever dat ze in de Libische woestijn worden vermoord dan dat ze hier gewoon door een procedure heen gaan die we hier hebben opgetuigd. Is dit daadwerkelijk het standpunt van Forum voor Democratie?

De heer **Russcher** (FVD):
Nou, ik wil helemaal niet dat er iemand vermoord wordt.

De **voorzitter**:
Nee, dat heb ik ook niet gehoord.

De heer **Russcher** (FVD):
Dat heb ik niet gezegd en zal ik ook nooit zeggen. Dat is niet wat Forum voor Democratie vindt, maar het heeft een aanzuigende werken als mensen weten dat ze, als ze in Libië op een bootje naar Europa stappen, halverwege worden opgepikt door de kustwacht, naar het vasteland worden gebracht en een procedure ingaan. Ze moeten gewoon terug worden gebracht naar Libië. Natuurlijk moeten we die mensen dan menselijk behandelen en kijken of we ze kunnen helpen, maar het kan toch niet zo zijn dat onze ngo's en kustwachten als een soort pendeldienst gaan functioneren?

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Van Asten** (D66):
Ik denk dat de heer Russcher nu toch wel een beetje geschrokken is, want het is natuurlijk wel degelijk zo dat mensen, als ze weer terugkomen in Libië, terechtkomen in levensbedreigende situaties. Ik zou daar dus niet al te licht over denken. De heer Russcher is het dus wel met D66 eens dat we, voordat we dat eventueel zouden kunnen doen, er eerst voor moeten zorgen dat de humanitaire positie van vluchtelingen in Libië gegarandeerd is?

De heer **Russcher** (FVD):
De heer Van Asten doet het nu lijken alsof die mensen in Libië daar zomaar belanden om vervolgens de oversteek te maken naar Europa. Dat zijn mensen uit Bangladesh en allerlei andere Afrikaanse landen die doelbewust naar Libië gaan omdat ze weten dat ze, als ze daar op een bootje stappen, uiteindelijk in Europa terechtkomen. Daar moeten we van af.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Nu wordt er om de vraag heen gedraaid. De consequenties voor mensen kunnen namelijk wel degelijk zo heftig zijn dat ze gemarteld of vermoord worden. Dat is natuurlijk de vraag van de heer Van Asten. Zegt Forum nou "in Nederland mag niemand binnenkomen en dan accepteren wij de consequentie daarvan die net al een paar keer is uitgelegd", of is dat niet het antwoord?

De heer **Russcher** (FVD):
Het is toch niet of-of? Het een sluit het ander niet uit. Wij willen natuurlijk dat er niemand naar Nederland komt. Natuurlijk moet je ook kijken naar hoe je een degelijke opvang in de regio kunt organiseren met aandacht voor alle dingen die jullie vragen, maar het wordt nu gepresenteerd of al die mensen op magische wijze in Libië terechtkomen, zomaar ineens. Ze komen daar omdat ze weten dat ze, als ze daar op een bootje naar Europa stappen, halverwege worden opgepikt, in Europa komen en vervolgens niet teruggestuurd kunnen worden. Laten we dus in ieder geval van dat model afstappen en laten we er ook voor zorgen dat die mensen daar menswaardig worden opgevangen.

De **voorzitter**:
Tot slot.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Dat vraagt dan om investeringen in die landen, bijvoorbeeld in ontwikkelingshulp. Dan hoor ik ook dat Forum daar vierkant tegen is. Je kunt niet dit zeggen en tegelijkertijd, voortdurend als begrotingen worden besproken die gaan over hulp geven aan andere landen, daar ook tegen zijn.

De heer **Russcher** (FVD):
Ontwikkelingshulp is een heel breed begrip. Wat we nu zien, is dat het geld voor ontwikkelingshulp gaat naar allerlei organisaties die hier niks aan bijdragen. Als het specifiek

zou gaan over het creëren van een veilige plek om mensen daar op te vangen, zodat ze niet naar Europa komen, dan zal Forum voor Democratie dat steunen.

De **voorzitter**:
Dank u wel. U was aan het einde van uw betoog. Veel plezier zaterdag. De volgende spreker van de zijde van de Kamer is de heer Diederik van Dijk. Die spreekt namens de Staatkundig Gereformeerde Partij. De minister doet nog even een korte rek- en strekoefening. Kijk, met ferme pas baant de heer Diederik van Dijk zich een weg naar het katheder. Ga uw gang.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Dank, voorzitter. Ik wens onze minister sterkte met zijn fysiek gestel. Respect voor alle uren die gemaakt zijn.

Voorzitter. Als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg. Daarom is een fundamentele reset nodig. Dan heb ik het niet over de kabinetscrisis, maar over ons asielstelsel dat mensensmokkel in de hand werkt en diep onmenselijk uitpakt voor de kwetsbaarsten die achterblijven. In 2024 dienden JA21 en SGP hierover een motie in en nu komt er daadwerkelijk een terugkeerhub. Een belangrijke stap voorwaarts. Complimenten voor deze minister die hier hard aan heeft getrokken in de EU. Wanneer in 2027 vertrekken de eerste migranten naar Rwanda?

De hub richt zich op duurzaam verblijf voor migranten die nog niet kunnen terugkeren naar het herkomstland. De migrant mag vrijwillig terugkeren, maar blijft de minister ondertussen wel inzetten op realisatie van gedwongen terugkeer, zodat er sprake is van doorstroming? De SGP wil toe naar een asielstelsel waarbij niet iedereen naar Nederland en Europa komt voor asiel, maar de opvang in de regio plaatsvindt. Nederland bepaalt vervolgens zelf welke vluchtelingen wij in welke aantallen opnemen. Vindt de minister ook dat dit precies de fundamentele reset is die we nodig hebben? Is hij bereid om als volgende stap te verkennen welke juridische mogelijkheden er zijn om opvang te verplaatsen naar de regio en te komen met een pilot hiervoor?

Voorzitter. Het is alweer even geleden, maar ik zou graag het rapport van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050 in herinnering roepen. Gematigde groei was de belofte, maar tot op heden zijn de instroomcijfers nog altijd hoog. Met een migratiesaldo van bijna 94.000 migranten zitten we ver boven de bandbreedte van gematigde groei. Jaarlijks komt er nog altijd een stad als Delft bij.

Recent stuurde het kabinet een brief over de uitvoering. Deze was medeondertekend door de minister. Ambitie lijkt echter te ontbreken. De Kamer heeft herhaaldelijk aangedrongen op steviger maatregelen, maar die blijven uit. Zo zijn er nog altijd geen quotum, richtgetal of bandbreedte, geen staat van de demografie en geen aanvullende maatregelen om de instroom te beperken. De SGP wil dat de lat hoger wordt gelegd. De tijd van vrijblijvendheid is voorbij. Ook hier geldt: als we doen wat we deden, krijgen we wat we kregen. Er moet een sturend richtgetal komen met bindende bandbreedtes voor de verschillende migratietypen. Wanneer die bandbreedtes worden overschreden, moet het kabinet verplicht zijn om gerichte maatregelen te nemen om de instroom verder te beperken. Ligt het rapport nog op het bureau van de minister of is het in een stoffige la verdwenen? Waar stuurt het kabinet op? Hoe gaat het kabinet de aangenomen motie-Stoffer c.s. uitvoeren, waarin wordt gevraagd om in te zetten op een migratiesaldo dat zo dicht mogelijk bij nul ligt?

Gastvrijheid en herbergzaamheid verdienen onze aandacht en waardering. Het is indrukwekkend om te zien hoe gastgezinnen de overbelaste asielopvang ontlasten en letterlijk hun huis openstellen voor statushouders. Dat is ook door collega's aangehaald. Vorig jaar omarmde de Kamer mijn voorstel om een bescheiden vrijwilligersvergoeding te geven aan deze gastgezinnen. Inmiddels is de pilot een halfjaar onderweg, en met succes.

Er melden zich aanzienlijk meer gastgezinnen, mede dankzij deze vergoeding. Om te voorkomen dat er een gat valt na afloop van de pilot heb ik een amendement ingediend voor een vervolg. Ik reken opnieuw op een warm onthaal.

Een bekend, langslepend knelpunt dat ik twee jaar geleden al aankaartte, is de kostendelersnorm voor een aantal van deze gastgezinnen. Ik neem aan dat er inmiddels een oplossing in beeld is. Wordt op korte termijn de kostendelersnorm voor deze pilot buiten werking gesteld, bijvoorbeeld door de gasten niet meer in te schrijven op het gastadres?

Voorzitter. Christenen worden niet alleen in islamitische landen verdrukt. Ook in azc's op Nederlandse bodem is steeds vaker sprake van verholen of soms ook openlijke christenhaat. Als je bent gevlucht voor christenvervolging kan het toch niet zo zijn dat je hier in een azc opnieuw regelrechte haat en intimidatie vanwege je geloof te duchten hebt? Ik hou mijn hart vast als ik hoor zeggen: het is nu niet gelukt om een christen te vermoorden, maar de volgende keer gaat het wel lukken. Ik hou ook mijn hart vast dat deze mensen met hun hatelijke gedachtegoed straks deel kunnen uitmaken van onze samenleving. Daarom is een heldere streep nodig: dit tolereren wij niet in Nederland. Collega Ceder zal zo dadelijk namens SGP en ChristenUnie een initiatiefnota hierover overhandigen: Verdrukt in een vrij land. Wij hopen op een heel spoedige reactie van de minister, zodat snel afschrikwekkende maatregelen worden genomen.

Dank u, voorzitter.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Ik had nog één vraag aan de heer Van Dijk. Hij heeft een heel mooi amendement ingediend over Takecarebnb, wat wij uiteraard zullen steunen. Ik denk dat het een mooi voorbeeld is van hoe de samenleving het opvangvraagstuk, maar vooral het doorstromingsvraagstuk, van statushouders simpeler en beter kan oplossen. Ik deed zojuist het voorstel om te kijken naar het bedrijfsleven, zodat we arbeidsmigratie kunnen beperken. De huisvesting die daardoor vrijkomt, kunnen we hopelijk ook inzetten voor statushouders. Zo worden we geen concurrenten van elkaar. Dat geldt ook voor de jonge mensen, die nu op een zolderkamer zitten. Ik was heel benieuwd hoe de heer Van Dijk naar dat voorstel kijkt.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Dat voorstel zullen wij met de nodige sympathie bekijken. We moeten wel een paar dingen uit elkaar houden. Het kan niet zo zijn dat we het gaan afwentelen op de samenleving, op kerken of gezinnen, omdat de overheid faalt in het bieden van opvang. Dat kan niet zo zijn. Voor het voorstel van Takecarebnb, dat ik van harte steun, geldt: elke persoon die we weghalen uit de noodopvang levert heel veel geld op. Dat zei mevrouw Straatman terecht: die noodopvang is zo peperduur dat elke maand dat iemand op een andere manier wordt opgevangen heel veel geld oplevert. Daarom dus van harte steun daarvoor. Om ook werkgevers te betrekken bij de opvang van migranten die meteen werk kunnen verrichten, is op zichzelf sympathiek, maar nogmaals, de eerste taak voor de overheid is wel om die opvang op orde te krijgen. We mogen niet de samenleving, de kerken en andere organisaties als een soort overloop gebruiken.

Mevrouw **Straatman** (CDA):
Kort, voorzitter. Dank voor deze reactie en ook dank voor deze positieve grondhouding. Ik deel helemaal met de heer Van Dijk dat wij dit als overheid beter moeten doen. Tegelijkertijd geloof ik ook in de kracht van de samenleving, dat wij hierin de overheid ook kunnen helpen, bijvoorbeeld met Takecarebnb en de kerken. Het liefst zou ik het geld dat nu naar de noodopvang gaat, aan de werkgevers geven die huisvesting hebben voor arbeidsmigranten, waarvan wij zeggen: laten we die minderen en laten we die locaties dan zo goed mogelijk benutten, zodat het geld dan ook daarnaartoe kan gaan.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Die insteek vind ik absoluut sympathiek. Ik geloof ook — dat geldt voor Takecarebnb, maar ik kan me voorstellen dat het ook geldt voor die route van de werkgevers — dat het voor de integratie van deze mensen, die inderdaad het recht hebben om hier te mogen blijven, ook positief uitwerkt. Het is goed om daarop in te zetten.

Dank u.

De **voorzitter**:
Dank u wel. De volgende spreker van de zijde van de Kamer is de heer Ceder, die spreekt namens de ChristenUnie.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Voorzitter. Afgelopen zondag mocht ik in een kerkdienst spreken, in de Hervormde Gemeente in Goes, De Levensbron. Huis van Vrede of Beit al Salam, zoals dat in het Arabisch heet, heeft als doel het delen van de vrede van Christus met mensen uit Arabische en Perzische gemeenschappen. Na afloop zaten we met meer dan honderd mannen, vrouwen en kinderen samen met heerlijk Syrisch eten, terwijl verschillende mannen, vrouwen en kinderen hun verhalen deelden met mij.

Voorzitter. Toen ik daar zat, hoopte ik dat alle 150 Kamerleden daarbij hadden kunnen zitten, zodat iedereen de ijskoude urgentie had kunnen ervaren. Een moeder zei dat haar kind in een azc wordt gepest door de andere kinderen, omdat hij een christen. Ze zei ook dat ouders hun kinderen zelfs aansturen om haar zoon te isoleren en pesten. De moeder weet niet meer wat ze moet doen. Een man vertelde hoe zijn ouders in Syrië ingelicht zijn dat hij recent christen is geworden en dat hij sindsdien zowel in het azc, maar ook vanuit Syrië met de dood is bedreigd. Een vrouw vertelde dat tijdens de ramadan elke nacht in de gemeenschappelijke slaapkamer de lichten aangingen en iedereen druk bezig was. Zij en haar kinderen deden daar niet aan mee en wilden gewoon verder slapen; hun werd het leven zuur gemaakt, expres. Zij werden ook bewust wakker gehouden, omdat ze christen zijn.

Voorzitter. Deze verhalen en nog veel meer staan niet op zichzelf. Al maanden krijgen wij als fractie verhalen van asielzoekers zelf maar ook van kerken, dat christenen intimidatie en geweld ervaren in opvanglocaties. Ook de minister heeft het zwartboek onder ogen gekregen. Hoe kan dit? Hoe kunnen mensen die naar Nederland vluchten, geconfronteerd worden met vervolging, slechts omdat ze christen zijn? Onacceptabel. Ik ben de minister erkentelijk voor de brief die hij naar aanleiding van het zwartboek naar de Kamer heeft gestuurd, maar toch is er meer nodig dan het opnieuw onder de aandacht brengen van de bestaande problematiek en maatregelen.

Om die reden presenteer ik vandaag samen met de SGP een initiatiefnota genaamd Verdrukt in een vrij land, met daarin concrete voorstellen om de situatie voor christenen, en daarmee ook alle andere minderheden binnen asiellocaties, te verbeteren. De norm moet helder zijn: iedereen die in Nederland bescherming zoekt, moet hier veilig zijn. Voor wie de vrijheid van anderen te veel is om te verdragen, is Nederland niet hun thuis. Daarom wil ik deze nota met concrete voorstellen ook officieel hier aanbieden, via de bode, aan de minister. Ik kijk uit naar een reactie en een goed notaoverleg met elkaar.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik ga hem uiteraard lezen. Ik waardeer altijd zeer het pleidooi van de heer Ceder daar waar het gaat om de ellende die christenen en homo's meemaken in azc's of trouwens ook in omgevingen waar heel erg veel van deze mensen inmiddels wonen. Er was gisteravond nog een dragqueen, ik geloof uit Amsterdam, in een talkshow. We weten allemaal dat het niet ChristenUnie- of SGP-jongeren zijn die dragqueens bij tankstations in Amsterdam in elkaar slaan. Wordt het nou niet eens tijd dat de ChristenUnie dit zichzelf ter harte neemt en samen

met mij tot de conclusie komt dat het moet stoppen en dat we deze aantallen niet meer aankunnen, omdat het door de aantallen onmogelijk is om veiligheid voor minderheden te organiseren?

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
In het interruptiedebat met mevrouw Straatman, dacht ik, gaf ik aan dat de ChristenUnie al jaren een restrictief migratiebeleid wil. Als u ons verkiezingsprogramma leest, komt u eigenlijk op het verhaal dat mevrouw Straatman deelt, namelijk dat je aan de buitengrenzen van Europa de aanvragen mogelijk maakt, en daarmee de oversteek en het recht op een aanvraag zoals we dat nu in de verdragen hebben staan eigenlijk kan loslaten en voor een eerlijke verdeling kan gaan, waardoor het voor Nederland minder zal worden. Ik ben het dus met u eens wat betreft die beweging. Ik ben het er ook mee eens dat wij streefgetallen, of richtingsgetallen, moeten hebben en daar ook beleid op moeten voeren. Daar kunnen we elkaar dus op vinden.

Ik ben het ook met u eens — daar gaat mijn nota ook over — dat op het moment dat mensen hier bescherming en veiligheid zoeken, ervan uitgaande dat heel veel daarvan, of in ieder geval een deel, een wezenlijk deel van de Nederlandse samenleving zal vormen, je aan de voorkant al moet kijken of ze qua normen en waarden passen. Ik heb net voorbeelden genoemd. Er zijn bijvoorbeeld mensen met extremistisch islamitisch gedachtegoed die vinden dat je niet van geloof mag afvallen en dat, als je dat wel doet, dat legitimeert om geweld te plegen tegen iemand anders. Ik sprak twee maanden geleden met iemand, een christen, in een azc. We hebben daar een heel fijn gesprek gehad, maar hij was doodsbang. Een paar weken later krijg ik beelden en foto's terug dat hij met een bebloed hoofd in het ziekenhuis ligt omdat hij christen is. Ik kan dus een eind met u meegaan. Mevrouw Keijzer gebruikt misschien wat stelligere taal dan ik zou ik gebruiken, maar dat komt ook omdat ik denk dat we het alsnog over mensen hebben. Daarom probeer ik in mijn taal daar worden aan te geven. Maar ik ben het met u eens dat het minder moet. Het Migratiepact in combinatie met op termijn een aanpassing van de verdragen zouden uiteindelijk moeten leiden tot het beeld dat mevrouw Straatman heel mooi schetste.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dat zijn mooie teksten, maar in de praktijk, vanuit die ene persoon die de heer Ceder dan bereikt en die een foto stuurt met een bebloed gezicht, stemt de ChristenUnie altijd mee met kinderpardons, asielpardons, bed-bad-broodregelingen, het sterker maken van de gesubsidieerde advocatuur en alles wat Nederland een aantrekkelijk land maakt voor diezelfde types, die overigens niet alleen homo's en christenen, maar ook vrije vrouwen — daar houden ze ook niet van — het leven hier zuur maken. Hoe moet ik dat nou met elkaar rijmen? Aan de ene kant is het een pleidooi waarvan iemand die luistert denkt "o, nou, ik moet bij de ChristenUnie zijn voor streng beleid", maar aan de andere kant wordt er constant meegestemd met voorstellen die het hier aantrekkelijk houden voor deze types.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Misschien was mevrouw Keijzer er niet, maar ik heb in een interruptiedebat met, ik dacht, de heer Boomsma uitdrukkelijk aangegeven dat ik niet voor kinderpardons ben. Ik vind het kinderpardon een hele domme politieke uitwisseling, waarin je elk jaar ziet dat de dag waarop het tijdslot afgelopen is er weer nieuwe schrijnende gevallen ontstaan. Ik ben dus niet voor een kinderpardon, want dat is een hele domme politieke maatregel. Ik ben bijvoorbeeld wel voor niet alleen kijken naar het individuele nut, maar ook naar of iemand iets voor Nederland zou kunnen betekenen. Dat zou kunnen in een geval — dat wisselde ik met de heer Boomsma uit — dat er kinderen zijn of mensen zijn die hier opgeroeid zijn, inmiddels 18-plus zijn en die gewoon een hbo-diploma, een zorgdiploma, een onderwijsdiploma, desnoods een kwantumtechniekdiploma of noem maar wat op hebben, en wij als Nederland zeggen dat wij in de Kamer dit gesprek nooit met elkaar voeren, geen beleid daarvoor hebben en zeggen: jij zou überhaupt nooit kunnen werken. Dan hoort u de ChristenUnie

zeggen: dat is niet alleen voor de persoon stom, maar dat is, economisch gezien, gewoon totale kapitaalvernietiging. Daarom zult u de ChristenUnie altijd met wat meer woorden horen spreken over migratie, omdat migratie over meer gaat dan alleen asiel. Met de beweging die u omschrijft, dat we naar een restrictiever beleid moeten en we aan de voorkant duidelijk moeten maken wie Nederland in komt en uiteindelijk Nederlander wordt, ben ik het helemaal eens. Daar steunen we ook geregeld voorstellen voor.

De **voorzitter**:
Tot slot, mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
U zegt: wij zijn tegen het kinderpardon, want dat is een domme maatregel. Toch stemt u in 2014 voor een kinderpardon, in 2019 voor een kinderpardon, in 2020 voor een kinderpardon, omdat er altijd — dat zie ik natuurlijk ook — van die gevallen zijn waarbij je denkt: tja, wat moeten we hier nou mee. Dat is precies wat het systeem in stand houdt. Hetzelfde geldt voor de bed-bad-broodregeling. Die houdt het systeem in stand. Het Migratiepact lijkt gewoon op de Dublinverordening: je komt hier, maar je mag hier helemaal niet wezen en vervolgens moet je opgevangen worden, krijg je een uitwijsbeschikking en komt er weer een advocaat. Zo ben je weer weken, zo niet maanden, verder voordat iemand vertrekt. Wordt het niet eens tijd om ijsklontjes in het bad te gooien en tegen mensen die hier niks te zoeken hebben — ik heb net voorgerekend dat we het inmiddels over 400 per week hebben — te zeggen: "Het spijt mij, maar u hoort hier niet. U moet terug, al is het alleen maar omdat u anders dragqueens in elkaar slaat, op filmpjes vrouwen bedreigt met verkrachting en aanranding, homo's in elkaar slaat of in het azc christenen met hun kop tegen de muur slaat."?

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik ben de eerste die zal zeggen dat elke overlastgever, crimineel of persoon die de Nederlandse normen en waarden niet verdraagt, hier niet hoort. Ik ben de eerste die dat zal zeggen en dat binnen de juridische kaders mogelijk zal proberen te maken. Mevrouw Keijzer en ik heb beiden in de advocatuur gewerkt. Wij weten dus beiden dat dat kan, zolang dat binnen de democratische rechtsstaat kan en past. Ik moest net lachen, want toen u het over het kinderpardon had, noemde u jaartallen. Volgens mij was het laatste jaartal dat u noemde 2020, maar ik ben sinds 2021 Kamerlid. Sindsdien is er ook geen pardon meer geweest. Volgens mij heeft mevrouw Keijzer daarentegen als CDA-Kamerlid keer op keer voor die kinderpardons gestemd.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Even een persoonlijk feit.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik lok iets uit, voorzitter.

De **voorzitter**:
Klopt. Een persoonlijk feit van mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dit probeer ik dus te vermijden. Wij staan hier allemaal als onderdeel van een politieke partij. Sybrand Buma zei dat ooit een keer heel mooi tegen mij: "Er is geen straattegel in Nederland waar niet ooit een CDA'er bij betrokken is geweest." Dat geldt natuurlijk ook voor de voorgangers van de collega van de ChristenUnie.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Dat is waar.

De **voorzitter**:
Ik stel voor, meneer Ceder, dat u uw betoog gaat afronden of in ieder geval verdergaat. U heeft nog een ruime twee minuten.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ja, dat doe ik, voorzitter. Maar ik geef wel aan dat mevrouw Keijzer en ik elkaar vinden als het gaat om het aanpakken van die overlastgevers en mensen die normen en waarden niet verdragen. Als u daar voorstellen voor heeft: ik steun alles wat binnen de democratische rechtsstaat kan, past en werkt. Volgens mij heb ik dat de afgelopen jaren ook laten zien.

Voorzitter. Ik heb de nota aangeboden en ik wil daar twee punten uit halen. De minister roept op om aangifte te doen, maar momenteel geven veel slachtoffers van religieus gemotiveerd geweld aan dat zij zich te onveilig voelen om überhaupt een melding te maken binnen de opvangstructuur of bij de politie. Is het een idee om een generiek onafhankelijk meldpunt op te zetten met betrokken organisaties? Daarnaast vind ik het niet meer dan logisch dat alle asielzoekers onderwezen worden in tolerantie, specifiek religieuze tolerantie. Deelt de minister dit?

Voorzitter. Niet alleen religieuze minderheden kunnen het soms zwaar hebben in de opvang. Voor kinderen zijn de omstandigheden in de opvang fors onder de maat; mevrouw Westerveld had het daar ook al over. Kinderen wonen maanden in luidruchtige hallen zonder persoonlijke ruimte en zijn getuige van geweld. Door verhuizingen is er geen continuïteit van onderwijs en zorg. Het is goed dat de minister serieus onderzoekt of het mogelijk is om alle kinderen uit de noodopvang te halen of om geen nieuwe kinderen in de noodopvang te laten instromen. Kan de minister een richting geven met betrekking tot wat nu concreet zijn ambitie is? Kan hij toezeggen dat er in ieder geval binnen zes maanden verbetering in de veiligheidssituatie is en de Kamer hierover op de hoogte te houden?

Voorzitter. We hebben het net gehad over overlastgevers. Dat is een groot probleem. Daar moet hard op worden ingegrepen. Bovendien ondermijnt het ook het draagvlak voor een bredere groep. Het is ook een gegeven dat een deel van de overlastgevende asielzoekers vaak psychische hulp nodig heeft en getraumatiseerd is. We weten dat er helaas een groot tekort is aan passende zorg. Ik begrijp dat de minister geen blik transculturele psychologen kan opentrekken, maar ziet hij iets in meer landelijke regie — de inspectie wees in maart ook die richting op — of zelfs Europese regie? Velen komen namelijk uit dezelfde cultuur, dus je kunt misschien breder samenwerken met verschillende landen.

Voorzitter, tot slot. Ik vraag al langer aandacht voor de grote groep ongedocumenteerden zonder asielverleden in ons land. Dat is een groep waar we het in de Kamer graag niet over hebben, en waar dus geen beleid op komt. Het WODC heeft de afgelopen twee jaar belangwekkend onderzoek daarnaar gedaan. De aanbeveling van het WODC is regularisering, of in elk geval het verkennen daarvan, naar voorbeeld van andere Europese landen. Ik heb al vaker met de minister uitgewisseld wat de mogelijkheden zijn, en ik merk, als ik eerlijk ben, nog weinig enthousiasme. Maar ik probeer het nog een keer. Hoe kijkt hij naar die groep, ook als er een historische binding is met het land van herkomst? Zou hij die aanbeveling ook willen overnemen? Ik hoor het graag.

Tot zover. Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. De volgende spreker aan de zijde van de Kamer is mevrouw Van der Plas. Zij spreekt namens de BBB. Gaat uw gang.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Dank u wel. Voorzitter. Ik heb weinig spreektijd vandaag, en ik wil ook nog spreektijd

bewaren voor de tweede termijn. Ik hou het dus het kort en bondig en noem de zaken die voor BBB op dit moment het meest belangrijk zijn. Dat zijn de regio en de huizen voor onze kinderen. Ik zie in de begroting van Asiel en Migratie vooral geen concrete doelen om de instroom fors te laten dalen. Buiten deze zaal, in de regio's, merken veel mensen nul komma nul van een strengere aanpak van asiel en migratie.

Voorzitter. We wonen met 18 miljoen mensen op een postzegeltje. Er zijn te weinig huizen voor jongeren en er is een tekort aan zorgpersoneel en aan leraren, om maar wat te noemen. Intussen strooien we hier met miljarden om elke maand hónderden extra asielzoekers op te vangen en later ook nog héle gezinnen te laten nareizen. Veel asielzoekers hebben echter al meerdere landen bezocht, en komen uiteindelijk hier. Waarom doen we inderdaad niet wat België doet, namelijk mensen die eerst in andere landen zijn geweest, alle recht op opvang ontzeggen, vraag ik de minister.

Dan zien we soms zogenaamd zielige, kansloze mannelijke asielzoekers op een grasveld in Ter Apel en spreekt iedereen schande van deze barre omstandigheden. Dan is er ophef in de Kamer, terwijl elke dag duizenden volwassenen en kinderen in ons land op straat slapen, elke dag, in regen, wind, hitte en kou. Terwijl statushouders hier voorrang krijgen op huizen, moeten onze eigen zonen en dochters in Nederland tot ver na hun 30ste bij hun vader en moeder wonen. Waarom kunnen statushouders niet bij vrienden of familie gaan wonen? Waarom vragen we dat wel van onze eigen kinderen en niet van hen, vraag ik de minister.

Voorzitter, tot slot. Als de kraan lekt, repareer je die, want dweilen helpt dan niet. Ik vraag me af wanneer die kraan eindelijk is gerepareerd, zeg ik tegen de minister.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. U heeft nog een interruptie van de heer Boomsma.

De heer **Boomsma** (JA21):
Is onderdeel van die reparatie niet ook een terugkeerhub realiseren in Rwanda? Is uw partij het daar ook mee eens?

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
O, u had even een kikkertje in de keel met die kuch, meneer Boomsma. Ja, de terugkeerhub in Rwanda vinden wij zeker een goed idee. Maar ik heb daar eigenlijk wel een paar vragen over, want sommige dingen zijn me nog niet helemaal duidelijk. Mensen die dan in Rwanda worden opgevangen, mensen die hier uitgeprocedeerd zijn en daarnaartoe worden gebracht, hebben geen gesloten opvang, dus die kunnen eigenlijk ook zo weer weg. Ik vraag mij bijvoorbeeld af of het dan niet zo is dat die mensen straks gewoon weer terugkomen naar Nederland. Dat kan ik dan misschien gelijk aan de minister vragen. Een andere vraag die ik heb, die ik dan ook maar even hier stel aan de minister, is: stel dat de rechter bepaalt dat het onrechtmatig is, moet Nederland dan mensen gaan terughalen die in Rwanda zitten? Hoe uitvoerbaar is dat dan en hoeveel geld gaat dat kosten? En tot slot nog een vraag. Het wordt nu een soort van pilot, maar wat is dan de ambitie? Is dat dan dat we er jaarlijks 100 naartoe sturen, of 1.000? Daar zou ik eigenlijk ook wel graag duidelijkheid over hebben.

De heer **Boomsma** (JA21):
Nou, drie bonusvragen.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Kortom, dank voor de vraag. Als het puntje bij paaltje komt, vind ik het idee zeker positief. Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, mevrouw Van der Plas. De volgende spreker van de zijde van de Kamer is de heer Struijs. Hij spreekt uiteraard namens 50PLUS. Ga uw gang.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Dank, voorzitter. Dank, minister. Mijn betoog gaat over de pijnlijke werkelijkheid en het echte verhaal. Ongeveer tien jaar geleden mocht ik in dit huis, toen nog vanuit een vorige baan, toelichting geven op de criminaliteitscijfers in Nederland. Wat een opluchting dat ik hier nu mag staan met een veel opener debat. De pijnlijke werkelijkheid was toentertijd maar moeilijk aan de mens te krijgen. Er waren heel veel politieke onderstromen die de pijnlijke werkelijkheid niet wilden zien. Gelukkig zijn we nu een stuk verder. Ik heb ook de eer gehad om hierover op de Uppsala University meerdere gastcolleges te geven, ongeveer tien jaar geleden tot drie à vier jaar geleden. Langzaam maar zeker zag elke politieke partij daar deze pijnlijke werkelijkheid, namelijk dat er te veel criminaliteit was onder asielzoekers en migranten.

Door langzaam maar zeker de cijfers te presenteren, gewoon in een reëel perspectief, ging men maatregelen nemen. Nu hebben ze daar echt een hele grote sprong gemaakt. Wij zijn nu zelfs aan het kijken of we wat dingen kunnen overnemen, en terecht. 50PLUS wil deze pijnlijke werkelijkheid ook gewoon van de minister zelf horen. We willen horen dat hij constant blijft onderzoeken waar de problemen zitten. Laten we daar niet van wegblijven. Het kabinet moet wel wat helderder zijn over welke doelen het voor ogen heeft. Het wil de instroom omlaag brengen, maar met hoeveel precies? Ik ben een beetje op zoek naar duidelijkheid. Wij willen ook een lagere instroom, betere opvang en snellere terugkeer. Ook wij zijn voor de hub buiten Europa en hebben daar de vragen over die mevrouw Van der Plas stelde.

Het gaat natuurlijk niet alleen om het aanpakken van deze problemen. Wij willen ook meedenken over hele realistische oplossingen voor op de korte en lange termijn. Een van de oplossingen die wij willen, is dat er veel meer vaste locaties komen. Dat komt vanuit een financieel perspectief, want het scheelt miljarden. Al die kleine noodopvangen brengen allerlei andere toestanden met zich mee. Het is niet alleen financieel handiger, maar je kan op die vaste locaties ook veel meer aan. Hoe staat het ervoor? Hierover is een motie aangenomen. Ik wil nu ook concreet weten of het wel of niet waar is dat het Rijksvastgoedbedrijf aan het tegenstribbelen is. Krijgen we volop medewerking? Er zijn namelijk hele interessante locaties die hiervoor kunnen zorgen.

Dan toch terug naar de criminele asielzoekers. We moeten het eerlijke verhaal blijven vertellen. We waren verheugd dat de minister verdere monitoring aankondigde en de overlast van criminaliteit wil verminderen. Nog even voor de duidelijkheid: ernstige misdrijven bestaan niet. Elk misdrijf is ernstig. Er zijn ontzettend veel asielzoekers die al veroordeeld zijn. Wij willen weten hoe het ervoor staat met de aangenomen motie om te versnellen met snelrecht. Kunnen we niet meer mensen sneller veroordelen, zodat we er dadelijk voor kunnen zorgen dat mensen worden uitgezet? Kunnen we de criminele asielzoekers niet sneller vervolgen en straffen, en dat allemaal binnen de juridische mogelijkheden? We passen als Kamer graag iets aan waar dat moet, zeker 50PLUS.

Voorzitter. De uitstroom blijft toch nog steeds een van de grote knelpunten in de asielketen. Als je ze zover krijgt, moet je eens kijken wat er op sociale media gebeurt. Wij hebben dat laten monitoren door verschillende instanties. Dan gaat het snel. "Nederland pikt het niet meer." Je ziet dan dat de instroom af gaat nemen. Het is een lange adem, maar dit is toch een van de bijkomende factoren die we in het oog moeten houden. Graag een reactie van de minister.

Ik zie een interruptie.

De **voorzitter**:
Ik zie 'm ook. De heer Ellian.

De heer **Ellian** (VVD):
Ik ga een beetje iets geks doen. Dat kan hier prima. Ik ga een vraag die ik normaal aan de minister zou stellen, aan de heer Struijs stellen. Ik heb namelijk veel vertrouwen in de kennis en kunde van de heer Struijs op dit punt. In mijn inbreng noemde ik dat bijna 7.000 asielzoekers, COA-verblijvers, betrokken zijn bij meer dan vijf incidenten. Kan de heer Struijs uitleggen hoe het kan dat deze mensen nog in Nederland zijn? Kan hij vanuit zijn ervaring vertellen hoe dit soort incidenten geregistreerd worden?

De heer **Struijs** (50PLUS):
Ik ben even fanatiek, zou ik bijna zeggen, als u op dit gebied, want dit mag natuurlijk nooit gebeuren. Wij zien hier mensen binnenkomen die niet alleen in Nederland, maar bijvoorbeeld ook al in Parijs of Rome veroordeeld zijn. En dan komen ze nog eens naar Nederland. Registreren we dat wel goed? Ik merk dat er in de registratie wat ontbreekt. Zo gauw we die gegevens hebben en het aan de rechter vertellen, zien we de geneigdheid toenemen om deze mensen uit de asielprocedure te gooien. Ik zeg het even wat huiselijk, maar daar komt het op neer. Alleen, doordat wij te weinig menskracht hebben, ook binnen het Openbaar Ministerie, zien we te vaak dat het sepotbeleid aan de voorkant wordt toegepast. Dat vind ik erg irritant. Ik heb al meerdere keren gezegd dat het OM hierop moet prioriteren, niet om onderscheid te maken, want rechtsgelijkheid hebben we allemaal, maar omdat dit echt een heel fundamenteel probleem aan het worden is. Dus die hele registratie, het aan de voorkant aanpakken, met snelrecht, het sneller veroordelen ...

Ik zal u vertellen: de cijfers die u presenteert, zijn conservatief. Dat weet ik namelijk van politiemensen die in het veld werken. U bent zelf veel in Ter Apel geweest. Ik ben recent in Rotterdam geweest. We hebben de cijfers nog eens doorgenomen aan de hand van de meldingen. Als we die mee gaan tellen, is het probleem nog groter. Het punt is alleen: cijfers tellen. Maar de indrukken van mensen die het gewoon in hun stad zien gebeuren, zijn voor mij even belangrijk. We moeten dus het subjectieve veiligheidsgevoel en het objectieve veiligheidsgevoel dichter bij elkaar brengen. Ik zeg dit niet om de brandstapel hoger te maken, maar om de pijnlijke werkelijkheid te laten doordringen bij eenieder. Dan snapt iedereen in de Kamer waarom wij meer snelheid willen op dit probleem.

De heer **Ellian** (VVD):
Dank voor het uitgebreide antwoord. Ik waardeer dat enorm. Ik kan zelf het volgende niet goed begrijpen. De politie komt ter plaatste en maakt dan bijvoorbeeld een mutatie, maar voor zover ik begrijp, gaat het in de regel om ernstige misdragingen. De meeste mensen die naar dit debat kijken, denken: "Huh? Dan moeten die mensen toch uiteindelijk worden uitgezet?" De minister legt dan iets uit van een glijdende schaal en de hele rimram, maar dan ben ik een beetje lost. De politie komt namelijk altijd ter plaatse. Zegt de heer Struijs dus "ja, die zijn er; het aantal meldingen is nog hoger, dus je moet zorgen dat het heel snel tot een veroordeling leidt"? Of zegt de heer Struijs dat alleen al die registratie genoeg zou moeten zijn om uiteindelijk zo'n asielzoeker uit te zetten?

De heer **Struijs** (50PLUS):
Ja, maar wel een registratie waarbij het OM bijvoorbeeld al iets ten laste legt. Laat ik het voorbeeld van Ter Apel nemen en wat politiemensen mij zeggen. Ze hadden een arrestant voor een winkeldiefstal. Dat is een misdrijf. Doe je dat met z'n tweeën, dan is het in vereniging. Dan hebben we het over een ernstig misdrijf. Dit is dus geen overlast, dit is een misdrijf. Laten we dat even constateren en gezegd hebben. U heeft met dezelfde winkelier gesproken. Althans, ik heb daar meerdere winkeliers gesproken, maar toevallig ook dezelfde als u. Op wat er dan gebeurt in het systeem, heb ik de minister al eerder aangesproken. Dat is ook onderdeel van mijn betoog, naast meer marechaussees, die dezelfde bevoegdheden

hebben. Ik wil de arrestantenbus daar hebben. Een arrestantenbus, die je bijvoorbeeld ziet bij grote voetbalwedstrijden, heeft gevangenissen die aan de eisen voldoen. Dat is een rijdende bus. Daarmee kan je ze voorgeleiden. Het OM kan ernaast zitten. Desnoods doe je snelrecht met een rechter. Dan hebben we het maar eens even écht geregistreerd.

Nogmaals, ik wil de meldingen ook mee laten tellen, want heel vaak gebeurt het dat een politieman of -vrouw de aanhouding doet, die niet altijd even gemakkelijk is; laat ik dat ook maar even vooropstellen. Daarover mogen ze wat mij betreft best een kleine toelichting in de pv's zetten. Maar dan zegt het OM: ja, je kent onze situatie; doe maar een sepot. Ja, dank je de koekoek! Ze hebben soms geeneens tijd gehad om internationaal na te trekken of deze meneer of mevrouw meer voorkomt. Dus ja, het hele systeem hapert. Als we daar niet aan gaan bouwen ... Morgen hebben wij het politie- en justitiedebat, waarbij we ook over deze problematiek spreken. Dat grijpt wel op elkaar in.

De heer **Ellian** (VVD):
Heel kort. Dank voor deze hele duidelijke toelichting. De heer Struijs en ondergetekende zitten volgens mij helemaal op dezelfde lijn. Dat roept bij mij dan alleen de vraag op: is dit een hard standpunt of een reëel standpunt van de heer Struijs?

De heer **Struijs** (50PLUS):
Dank voor de vraag. Wij willen zo realistisch mogelijk zijn. Dit is dus geen hard standpunt; dit is wat iedere Nederlander ziet en voelt. We moeten van deze criminaliteit en overlast af.

De **voorzitter**:
Graag een korte interruptie, meneer Ceder.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
De expertise van de heer Struijs doet mij goed, dus vandaar dat ik daar een vraag over stel. Ik heb net een nota ingediend, samen met de heer Van Dijk, over intimidatie, specifiek richting christenen. Ook ik vind: mensen die de vrijheid van anderen niet verdragen, moet je eigenlijk zo snel mogelijk registreren. Daarvan moet je aangifte doen. Dat moet je betrekken bij de aanvraag. Die mensen moet je wegsturen. Wat ik terugkrijg als klacht, is dat er soms opstootjes zijn die niet onder "misdrijf" vallen omdat zij die drempel niet halen, maar wel structureel plaatsvinden. Die opstootjes en intimidatie doen zich dus structureel voor. Ik vraag mij af of u daar een oplossing voor ziet, want bij elkaar opgeteld zouden die wel degelijk moeten leiden tot de constatering dat iemand hier gewoon de boel komt verstieren. Hoe kijkt u daarnaar?

De heer **Struijs** (50PLUS):
Laat ik heel duidelijk zijn. De motie die u heeft ingediend en alle initiatieven die u neemt voor de christelijke mensen die daar op z'n zachtst gezegd worden lastiggevallen — ik vind dat het verder gaat — ga ik steunen. Voor mij geldt dat ook voor lhbti'ers en bij andere dingen. Maar goed. Even terug. Ik zie ook dat de politie dan een melding maakt, terwijl ik vind dat het eigenlijk om een misdrijf gaat. Ik zie namelijk dat christelijke mensen wel degelijk worden aangevallen met een bewoording: ik schiet je kop eraf, want jij bent een christen en dan ben je voor mij een hond. Sorry voor de woorden, voorzitter. Dat is een belediging. Dat is aanzetten tot geweld, desnoods openlijke geweldpleging met bedreigingen. Alleen, we hebben dat te laagdrempelig opgeschreven. Ik vind dus echt dat je dat goed moet opschrijven voordat je tot een sepot overgaat. Een tweede. Stel dat het niet vervolgbaar is — dat kan — of dat het net niet aan de criteria voldoet, dan heb je nog zat bestuursrechtelijke mogelijkheden om in te grijpen, want dit gedrag tolereren we niet. Intimidatie van vrouwen op straat moeten we ook niet meer … Dit en alles wat net onder die drempel zit moeten we ook gewoon aanpakken, want het bestuursrecht biedt die mogelijkheden. Nou, daar bent u beter in thuis. Er zijn mogelijkheden. Gelooft u mij: alle mensen die in al die centra en in de uitvoering werken, willen niets liever.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Dank u wel. Dit helpt. Misschien kunnen we daar samen in optrekken. Een ander voorstel van mij gaat over snelrecht; u noemde het even. De Kamer gaat daar niet over, maar ik overweeg om toch aan de minister te vragen om dat gesprek met het OM aan te gaan. Ik vraag mij af wat uw ervaringen zijn ten aanzien van die overwegingen: wanneer kan wel of geen snelrecht worden toegepast? Ik denk dat dat kan helpen, ook bij het snel terugsturen van mensen voordat ze hier veel te lang zijn.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Snelrecht heeft zijn beperkingen. Dat erken ik. Het is geen wondermiddel. De Kamer kan er alleen maar toe aanjagen de rechterlijke macht en het OM te vragen om dit toe te passen waar dat mogelijk is. Ik heb hier goede gesprekken met rechters en het OM over gehad. Dat vind ik fijn. Voor mij is het ook een middel om mensen met een crimineel gedrag versneld uit de asielprocedure te krijgen. Het heeft voor mij dus een soort dubbele bodem.

De **voorzitter**:
Oké. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Ja, voorzitter. Ik maak het af. Ik kon al een heleboel kwijt in de beantwoording van de vragen.

De helft van de afgewezen asielzoekers die vertrekken, doet dat zonder toezicht. We weten dus niet waar deze mensen naartoe gaan. Een deel van deze mensen gaat dan niet terug naar het land van herkomst, maar trekt verder naar andere Europese landen of verblijft in parken of waar dan ook in Nederland. Sommige verblijven bij familie of bij andere mensen uit de gemeenschap zonder dat de overheid daar zicht op heeft. Heeft de minister überhaupt inzicht in de mate waarin dat gebeurt? Het is echt een oprechte vraag. Hebben wij zicht op deze mensen? Hoeveel zijn er dat? Ik vind het relevant om dat in kaart te brengen, want een hoop van de overlast wordt ook door dit soort mensen veroorzaakt, tegen wil en dank.

Hier laat ik het even bij. Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. De volgende spreker van de zijde van de Kamer is mevrouw Lammers. Daar komt zij aan. Ga uw gang.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Dank u wel, voorzitter. Een thuis is een plek waar een vader of moeder niet hoeft uit te leggen waarom de eigen kinderen de eerste verantwoordelijkheid zijn. Een gezin hoeft zich niet te verontschuldigen omdat het eerst voor het eigen huishouden zorgt. In het huis wonen herinnering, verantwoordelijkheid en orde. Uit gezinnen groeien gemeenschappen en uit gemeenschap groeit een natie. De natie is ons politieke thuis. Dat thuis is Nederland. Het is opgebouwd door de mensen die voor ons kwamen. Wij wonen erin en wij horen het door te geven aan onze kinderen die na ons komen. Zoals ieder huis een deur heeft, heeft ieder land een grens, een drempel die bepaalt wie binnenkomt, wanneer en op welke voorwaarden. Een volk dat die deur niet langer durft te sluiten, geeft stukje bij beetje zijn eigen huis weg, en geeft daarmee de toekomst van zijn eigen kinderen weg.

Daarover gaat deze begroting. Dit is ons huis, en wij zijn het aan het kwijtraken. De rekening van dat kwijtraken is torenhoog. Asiel en migratie staat voor 8,2 miljard euro, bijna 3 miljard meer dan een jaar geleden voor 2027 was geraamd. Eén asielzoeker kost gemiddeld acht ton over een heel leven. Een reguliere opvangplaats kostte vorig jaar ruim €33.000 per bewoner, een noodopvangplaats ruim €65.000. Alleen al de zorg voor asielzoekers liep op tot 358 miljoen euro, gemiddeld bijna €4.800 per persoon. Als je dat alles bij elkaar optelt,

heeft immigratie onze schatkist tussen 1995 en 2019 zo'n 400 miljard gekost. Dat is bijna veertien keer de hele Defensiebegroting van volgend jaar. En dat is nog maar voor een klein land als Nederland. Voor Duitsland loopt de rekening alleen al op tot 5,8 biljoen euro. 400 miljard, met dat geld hadden wij de Gouden Eeuw kunnen laten herleven: hele binnensteden in die klassieke bouwkunst die Europa groot heeft gemaakt, met pleinen en zuilengalerijen, stadhuizen en concertzalen. We hadden er ruim 1.000 Rijksmuseums mee kunnen bouwen. We hebben een miljoen woningen van vier ton kunnen neerzetten. We hadden twee derde van de hele staatsschuld kunnen aflossen. En we hadden onze gevangenissen twee eeuwen lang kunnen betalen, zodat criminelen niet zoals nu vier weken eerder zouden vrijkomen. We hadden de btw op boodschappen 70 jaar kunnen schrappen en de erfbelasting tot ver in de volgende eeuw. We hadden elk Nederlands huishouden €47.000 kunnen geven. In plaats daarvan kochten wij een permanente uitkeringsklasse.

En ondertussen staat de Nederlander zelf in de kou. Een op de vijf jonge mensen tussen de 25 en 30 woont nog bij zijn ouders. In Utrecht duurt de wachttijd voor een sociale huurwoning twaalf jaar. Wie nog geen sociale huurwoning heeft, ziet een derde — maar waarschijnlijk nog veel meer — van de beschikbare woningen naar statushouders gaan. De economie groeit, de bevolking groeit, de begroting groeit, maar onze mensen groeien niet mee, want op elk tekort kent Europa maar één antwoord: meer mensen. Te weinig handen? Dan importeren we arbeid. Te weinig kinderen? Dan importeren we bevolking. Een tegenvallende groei? Dan vergroten we het aantal consumenten. Zo houdt die vicieuze cirkel zichzelf in stand: door de eindeloze instroom vindt een jonge Nederlander geen huis; wie geen huis heeft, stelt een gezin uit; wie een gezin uitstelt, krijgt minder kinderen; en juist die lage geboortecijfers worden er dan weer bij gehaald als excuus voor nog meer immigratie. Europa verzwakt zichzelf en het noemt die verzwakking "vooruitgang".

Voor al dat geld krijgen we vrijwel niets terug. Van uitzetten komt bijna niets terecht. Tot en met oktober waren er slechts 2.090 gedwongen vertrekken, terwijl 5.180 vreemdelingen volledig uit beeld verdwenen, zonder dat de overheid ook maar weet dat ze het land uit zijn. Sinds deze zomer wordt er meerdere keren per week rechtstreeks van Schiphol naar Damascus commercieel gevlogen, en toch zou Syrië te gevaarlijk zijn om iemand ernaartoe terug te sturen. Op vakantie mag wel, uitzetten niet. Sinds 2015 kregen meer dan 100.000 Syriërs een Nederlands paspoort. De kern van dat asiel is dat het tijdelijk is; een tijdelijke verblijfsvergunning is geen Nederlands paspoort. Wat ons betreft: wie dat ontving omdat politici weigeren om Syrië veilig te verklaren, hoort het weer in te leveren en zijn eigen land op te bouwen, waar dat nodig is.

Voorzitter. De Samaritaan betaalde uit zijn eigen beurs. Barmhartigheid kostte hem iets. Hij nam de gewonde niet mee naar zijn eigen huis; hij bracht hem naar een herberg. Hij betaalde de waard en vervolgde zijn weg. Dit kabinet strooit met geld van een ander, van de Nederlander. Het denkt hemelpunten te vergaren en schuift vervolgens de rekening door naar Karen uit Loosdrecht, naar de starter op de wachtlijst en naar ons nageslacht. Barmhartigheid die de gever zelf niets kost, is geen barmhartigheid. Augustinus en Thomas van Aquino spraken van de ordo amoris, de orde van de liefde. Eerst zorg je voor je eigen kind en daarna pas voor de vreemde aan de andere kant van de wereld. Dit kabinet heeft die orde omgedraaid, zodat onze goede werken zuiverder lijken naarmate de vreemde verder weg staat, terwijl de eigen burger in de kou wordt gezet. Dat is puur kiezersbedrog. De Nederlander die dit kabinet mogelijk heeft gemaakt, wacht al jaren op echte maatregelen om de asielinstroom te beperken. Mensen zijn in hun wanhoop zelfs op D66 gaan stemmen, in de hoop dat Rob Jetten eindelijk iets aan de asielproblematiek zou gaan doen.

Daar komt echter niets van terecht. Dit kabinet zit er niet voor de Nederlander, maar voor het buitenland. De rekening van asiel is zelfs verworden tot een deugd. Normaal gesproken wordt beleid herzien als het steeds duurder wordt, niet werkt en de eigen bevolking schaadt, maar bij migratie lijkt het omgekeerde te gelden: hoe hoger de kosten, hoe groter de

barmhartigheid. Woningnood wordt de prijs van zogenaamde menselijkheid, miljarden aan opvang heten zogenaamde verantwoordelijkheid en wijken die in hoog tempo veranderen, worden geprezen om hun diversiteit. Mislukt de integratie, dan komt er meer integratiebeleid. Verzetten inwoners zich tegen de komst van een azc, dan stuurt het kabinet een vliegend team van 100 ambtenaren en 23 ingehuurde experts om die opvang er alsnog doorheen te krijgen. Niemand lijkt zich af te vragen waar de grens ligt. De prijs is geen reden om het beleid te veranderen, maar kennelijk een bewijs dat we het goede doen.

Dat het anders kan, laat onze machtigste bondgenoot zien. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Marco Rubio, noemt de verdragen een oorlog tegen soevereine landen, die niet gevoerd wordt met kogels of raketten, maar met statuten, verdragen en de kracht van wat zij internationaal recht noemen. Washington handelt ernaar. Het trekt zich terug uit tientallen internationale verdragen en organisaties in het belang van de eigen soevereiniteit. Als de machtigste natie ter wereld weigert haar lot uit handen te geven, dan kan Nederland dat ook.

Ondertussen praat het kabinet over terugkeerhubs in Afrika, in Rwanda. Daar ben ik zeker voorstander van. Elke stap in die richting zal mijn fractie dan ook steunen, maar het blijft dweilen met de kraan open. Een terugkeerhub regelt de achterdeur, terwijl de voordeur wagenwijd openstaat. De fundamentele vraag blijft liggen. Waarom laten wij ons nog vastketenen aan een asielsysteem dat ons miljarden kost, dat onze woningen opslokt en waar de Nederlander nooit om heeft gevraagd? Dit kabinet stelt die vraag niet.

De Nederlander stelt die vraag wel. De helft van de Nederlanders wil een volledige asielstop en nog eens een derde wil fors minder asielzoekers. Vijf op de zes Nederlanders willen dus minder asiel of helemaal geen asiel, en zes op de tien Nederlanders vinden dat dit kabinet meer moet doen om immigratie te beperken. Decennialang stemt Nederland voor minder en decennialang krijgt het meer. Wanneer er geld nodig is, bestaat Nederland. Wanneer de burger wil beslissen wie zijn land binnenkomt, is ineens alles Europees, juridisch en onaantastbaar. De technocraten hebben de sleutel van ons huis weggegeven. Daarom sturen wij de rekening terug. Wij halen met ons amendement 2,2 miljard euro weg bij het COA en steken dat bedrag in uitzettingen, in de DTenV, in bewaring, in vertrekcentra en in vliegcapaciteit. Wij willen dat dit kabinet stopt met dure hotels en schepen, en dat het eindelijk uitzetvliegtuigen laat opstijgen. Wij willen dat het inhumane verdienmodel van de asielindustrie wordt afgebroken. Daarom schrappen wij de bijna 24 miljoen euro subsidie die VluchtelingenWerk alleen al ontvangt.

Voorzitter, ik rond af. Een huis blijft alleen een thuis zolang degene die er woont nog de deur kan sluiten. Laten wij die deur weer sluiten en terughalen wat is weggegeven. Dan, en pas dan, is dit huis weer van ons.

De heer **Russcher** (FVD):
Dat was een mooie speech van mevrouw Lammers, specifiek ook het stukje over dat de massale immigratie ons van 1955 tot 2020 400 miljard euro heeft gekost. Is mevrouw Lammers ook bekend met het feit uit datzelfde onderzoek dat als we op deze manier doorgaan de massale immigratie ons nog eens 600 miljard euro gaat kosten tot 2040? Ze had het er al over: we hadden een gouden eeuw kunnen beleven. Het kan nog steeds. Wat zou DNA met dat geld willen doen als we stoppen met de massale immigratie?

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Ik ben zeker bekend met die cijfers. Dat is natuurlijk echt absurd. Het zijn absurde bedragen. Wat willen wij daarmee doen? Wij willen bijvoorbeeld de belasting op boodschappen naar beneden krijgen. De inkomstenbelastingen kun je daarvan afschaffen. Je kan heel veel woningen bouwen. Je kunt echt allemaal dingen doen waar de Nederlander iets aan heeft.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik hoop dat er een aantal factcheckers naar dit debat kijken, want er wordt flink gegoocheld met cijfers. Mijn punt gaat daar niet over. Mijn punt gaat over de citaten van Thomas van Aquino, van Augustinus, maar ook de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Volgens mij trekt mevrouw Lammers dit uit z'n verband. In de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan kan je ook lezen dat Jezus ons de les meegeeft dat je naaste niet altijd degene is die in het huis naast je woont, maar dat die soms ook tot een ander volk kan behoren en soms zelfs je vijand kan zijn. Dat was in de tijd van de Bijbel namelijk zo. Is mevrouw Lammers het ook daarmee eens?

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Ja. Dat heb ik ook niet ontkend. Ik heb niet ontkend dat je mensen die niet je naasten zijn moet helpen. Mijn punt was dat je die mensen helpt als je je eigen mensen ook al goed hebt bediend. Daar gaat het om. Mijn punt is dat je niet je eigen mensen kan laten vergaan om andere mensen, van buitenaf, die verder van jou afstaan, te helpen.

Mevrouw **Westerveld** (PRO):
Ik vind dat een vrij creatieve uitleg van deze gelijkenis. Laten we het daar maar even bij houden.

De **voorzitter**:
Als de kerkvader in het debat getrokken wordt, verwacht ik de heer Boomsma wel.

De heer **Boomsma** (JA21):
Zeker. Jezus prees de barmhartige Samaritaan omdat hij als individu een ander individu te hulp schoot op eigen kosten, niet omdat hij een hele nieuwe volksstam Judea binnenloodste. Barmhartigheid claimen maar anderen de prijs laten betalen, is natuurlijk geen echte barmhartigheid en ook geen christelijke barmhartigheid. Daarin ben ik het dus helemaal eens met mevrouw Lammers. Ik vond het ook mooi dat zij de ordo amoris aanhaalde van Augustinus en Thomas van Aquino. Op dit moment wordt die eigenlijk omgedraaid. Dickens noemde dit de telescopische liefde: meer kijken naar mensen ver weg dan dichtbij. Dat betekent natuurlijk niet dat we geen enkele verantwoordelijkheid hebben vanuit het christelijke denken, ook voor de verre naasten. Is mevrouw Lammers dat met ons eens?

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Jazeker. Dat ben ik met u eens.

De **voorzitter**:
Bent u aan het einde van uw betoog?

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Ik was aan het einde, ja.

De **voorzitter**:
Dank u wel. De volgende en laatste spreker aan de zijde van de Kamer is mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Dank, voorzitter. 800 à 900 asielzoekers komen er elke week bij. Nou ja, "asielzoekers"; er zitten natuurlijk ook nareizigers bij. In ieder geval zijn er sinds 2020 bijna 350.000 vreemdelingen bij gekomen. Sinds 2006 zijn dat er 750.000. Inmiddels komen we 400.000 huizen tekort, staan het onderwijs en de zorg onder druk en betalen Nederlanders zich helemaal scheel aan opvangplekken, bijstandsuitkeringen, gratis huizen, gratis zorg; gratis alles. Er gaat geen dag voorbij of ergens duikt er wel een bericht op in een krant of op sociale media over gelukszoekers, want daar zitten er heel veel van bij, van statushouders die zich extreem gedragen, die mensen in elkaar slaan, zoals dragqueens bij tramhaltes, die

dreigen vrouwen en meisjes te verkrachten of aan te randen.

Ik zou aan de minister willen vragen hoe hij naar dit soort berichten kijkt. Zo langzamerhand ontkomen we er met z'n allen niet aan, wanneer jij dit hele stelsel in stand houdt of in ieder geval er niet echt op ingrijpt, om ook bij jezelf te rade te gaan of je dan niet een zekere betrokkenheid daarbij hebt. Het is al jaren een onhoudbaar systeem. Dat weten we hier, en toch zijn er elke keer weer redenen, individuele situaties, individuele verhalen, kinderpardonnen, waardoor we dit in stand houden.

Dat het een onhoudbaar systeem is, erkent het kabinet ook. In de prognose die wij allemaal hebben gekregen, zien we de komende jaren amper een daling. De bezetting bij het COA loopt op tot bijna 100.000 plekken in 2028. 100.000! Dat is dus zonder de mensen die op basis van gezinshereniging hiernaartoe gaan komen. In plaats van dat het kabinet zegt "het is een keer genoeg", komt het kabinet met vliegende teams, goed gesubsidieerd — daar kan je goud geld in verdienen — om gemeentes te helpen om azc's te realiseren. Ik zeg: azc's door de strot te duwen van bewoners die daar helemaal geen zin in hebben.

Voorzitter. In de Europese Unie is de instroom in twee jaar tijd met 55% gedaald, maar in Nederland merken we daar weinig van. Hoe komt dat? Kan dat dan toch niet zijn omdat hier gratis alles verstrekt wordt?

Voorzitter. Het Migratiepact zou een oplossing zijn. Een groot deel van de partijen gelooft hier nog steeds in, maar zo langzamerhand kom je toch tot de conclusie dat het Migratiepact lijkt op de Dublinregels en dat de voorlopige conclusie is: dit werkt niet. Wat zegt de minister?

Voorzitter. De Spreidingswet. Het falen van het Migratiepact en het vertikken om nationale maatregelen te nemen, hoewel dat wel in het regeerakkoord staat, resulteren erin dat die 96 plekken er moeten komen. De Spreidingswet is zo langzamerhand het beschaafde, bestuurlijke sluitstuk van een systeem van mensenhandel. Dat is wat het uiteindelijk is. Ik ben dan ook trots dat ik samen met de fracties van BBB, SGP, JA21 en Groep Markuszower bezig ben om het dwangelement in die wet van tafel te krijgen.

Voorzitter. Tot slot de huisvesting van de statushouders, ook zo'n bestuurlijke, beschaafde oplossing aan het eind van een failliet systeem. Dit betekent dat statushouders weten dat als ze naar Nederland komen, ze niet alleen gratis alles krijgen, maar dat ze aan het einde ook met voorrang een sociale huurwoning krijgen. Ook daar moet een einde aan komen.

Voorzitter, ik zie "afronden s.v.p.", maar ik weet ook dat als ik doorpraat, dit gewoon af gaat van mijn spreektijd bij andere begrotingen.

De **voorzitter**:
Dat is correct. In uw geval kan ik me voorstellen dat u dat zelf kunt beslissen.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ik heb daar een zwaar gesprek over gehad in mijn fractie, en iedereen was akkoord. Maar even serieus: dit houdt geen stand. Wat blijft er over van ons prachtige, vrije Nederland, waar je jezelf kon zijn, waar je veilig over straat kon, waar jonge kinderen een toekomst konden opbouwen omdat ze enige kans maakten op een sociale huurwoning? We weten inmiddels wat de cijfers daarvan zijn. Het maakt mij triest.

Voorzitter, dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Er is een vraag van mevrouw Lammers.

Mevrouw **Lammers** (Groep Markuszower):
Mevrouw Keijzer houdt een heel betoog over de Spreidingswet. Zij was als minister natuurlijk zelf verantwoordelijk voor de Spreidingswet. Zij zei toen: het is net als met een zwangerschap; als het klaar is, komt het. Maar bij haar vertrek was er niets geboren. Is mevrouw Keijzer als minister mislukt, of wat is daar gebeurd?

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Mevrouw Lammers heeft ook een kind, dus zij weet hoe dat gaat met zwangerschappen. Pas wanneer alles klaar is, komt het. Hier was het niet klaar. We moeten stoppen met jij-bakken. Dat moeten we gewoon niet doen, want het helpt niet, maar mevrouw Lammers zat toen in de fractie die ook een van de redenen is waarom we het met zijn allen niet voor elkaar gekregen hebben. O, zij was er toen nog niet bij, maar dan was mevrouw Vondeling het. Weet u, voorzitter, ik had het zo graag allemaal anders gezien, maar helaas hebben wij in deze Kamer te maken met een massieve meerderheid die het vertikt om maatregelen te nemen. Die meerderheid is inclusief de fracties van D66 en CDA, die in de campagne zeggen dat ze daadwerkelijk maatregelen willen nemen, maar in de praktijk zijn er altijd redenen of individuele gevallen waarom dat niet gebeurt. Dat maakt mij triest. Ik zie die individuele gevallen ook en ik ken ze ook, met naam en toenaam, maar we hebben nou eenmaal een rechtssysteem. Wat je het ene individu toestaat, moet je het andere individu ook toestaan. Daarom hebben we dit soort aantallen. De enige manier om dat te stoppen, is daadwerkelijk ingrijpen in het asielrecht.

De **voorzitter**:
We gaan afronden. Mevrouw Vondeling heeft nog een vraag.

Mevrouw **Vondeling** (PVV):
Nog even één opmerking. Ik heb begrepen dat mevrouw Keijzer en mevrouw Lammers beiden mede-indieners zijn van het voorstel voor het intrekken van de Spreidingswet. Ik hoop dat er dan wel iets is van eensgezindheid onder beiden.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Een terechte interruptie. Ik was ook een klein beetje verbaasd toen mevrouw Lammers naar voren kwam. Maar ach, voorzitter, in mooi Nederlands: frappez toujours!

De **voorzitter**:
Dat vind ik een mooie afsluiter van in ieder geval de eerste termijn van de zijde van de Kamer. We zijn aan het einde daarvan.

Dit debat, de behandeling van de begroting Asiel en Migratie, wordt morgen klokslag 16.45 uur voortgezet. Dan gaan we verder met de beantwoording door de minister.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**:
Ik schors de vergadering nu tot 16.10 uur. Er is een nieuw schema rondgestuurd. We gaan om 16.10 uur verder met het tweeminutendebat Openbaar vervoer en taxi.

De vergadering wordt van 15.58 uur tot 16.09 uur geschorst.